

Druga deželna konferenca o zaščiti slovenske jezikovne manjšine v FJK

Gradimo novo nadstropje skupnega doma!

Pregledati prehojeno pot, oceniti rezultate ob desetletnici deželnega zakona za zaščito slovenske jezikovne manjšine (št. 26 z dne 16. novembra 2007), postaviti pod drobnogled njegove priložnosti in kritične točke, da bi lahko bili protagonisti prihodnosti. To je bil glavni cilj druge deželne konference o zaščiti slovenske jezikovne manjšine, na kateri so se ob kon-

cu prejšnjega tedna zbrali predstavniki slovenske narodne skupnosti, ki živi na Tržaškem, Goriškem in Videmskem v deželi Furlaniji Julijski krajini. Zborovanje, ki ga po določilih zakona 26 skliče vsaj enkrat vsakih pet let predsednik deželnega sveta, je potekalo v petek, 24. novembra, v Gorici in dan kasneje, 25. novembra, v Trstu.

/ str. 3

"Toda On nadalje izjavi: 'Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili'. Te besede vedno naredijo na nas globok vtis, saj nam razodevajo, do katere točke vse pride Božja ljubezen. Pride do takšne točke, da se poistoveti z nami, toda ne, ko smo v redu, ko smo zdravi in srečni, ne, ko smo pomoči potrebni. In On se na ta skrit način pusti srečati, nam kot berač izteguje roko. Tako Jezus razodene dokončen kriterij svoje sodbe, torej konkretno ljubezen do bližnjega, ki je v težavah. Tako se tudi razodene oblast ljubezni, kraljevo dostojanstvo Boga, ki je solidaren s tistimi, ki trpijo, z namenom, da prebudi povsod drže in dela usmiljenja.... Na koncu svojega življenja bomo sojeni glede na ljubezen, torej glede na naše konkretno prizadevanje

ljubiti in služiti Jezusu v naših najmanjših in najbolj pomoči potrebnih bratih in sestrah. Tisti berač, ki izteguje roko, je Jezus. Tisti bolnik, ki ga moram obiskati, je Jezus. Tisti zapornik je Jezus. Tisti lačni je Jezus. Razmislimo malo o tem.

Jezus bo prišel ob koncu časov soditi vse narode, prihaja pa k nam vsak dan na različne načine in nas prosi, da ga sprejmemo. Devica Marija naj nam pomaga srečati ga v njegovi Besedi, v evharistiji in istočasno v bratih in sestrah, ki trpijo zaradi lakote, bolezni, zatiranja, krivičnosti, da bi ga lahko naša srca sprejela v sedanjosti našega življenja, da bomo od njega sprejeti v večnosti v njegovo kraljestvo luči in miru".

Papež Frančišek med homilijo na praznik Kristusa Kralja

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

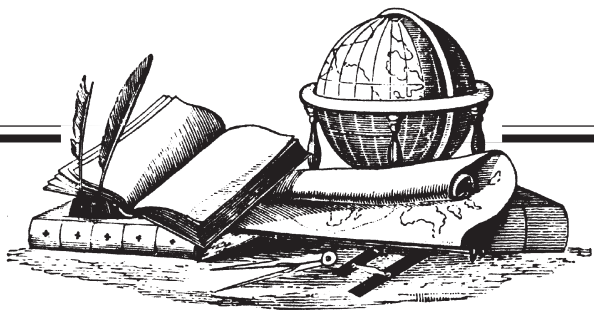

PARRUCCHE
Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

Ob vsakem nakupu
**PROFESIONALNIH SUŠILNIKOV
IN RAVNALNIKOV LAS**
vam bomo v mesecu novembru podarili
BON ZA 10% POPUSTA
**VELJAVEN ZA VSAK NAKUP
V MESECU DECEMBRU**

GORICA Nadškofija še naprej dejavna

Zaprlí "tunel sramote"

Bombijev predor v Gorici je izpraznjen. V petek, 24. novembra, so sile javnega reda odvedle iz njega vse migrante, ki so v njem živeli v nedostojnih razmerah in prespali še zadnjo noč, jih pospremile na prefekturo in nazadnje odpeljale v različna središča, kjer sprejemajo priseljence in prosilce za azil. Ob vhodu v tunel so jim topel čaj in piškote še zadnjič ponudili prostovoljci, ki so skrbeli zanje v zadnjih mesecih.

V ulici Bombi so se kmalu po 8. uri zjutraj zbrali župan Rodolfo Ziberna, občinski odborniki Silvana Romano, Arianna Bel-

lan in Francesco Del Sordi ter nekaj občinskih funkcionarjev; odločilno vlogo za ukrep je imel prefekt Massimo Marchesiello, ki je svojo službo v Gorici nastopil le pet dni prej; kot prvenstveno nalogo si je zastavil prav to, da bi izpraznil tunel, ki je bil že več tednov na ustih ljudi po vsej Italiji. Urad, kjer obravnavajo prošnje za pridobitev statusa azilanta, pa naj bi v Gorici v kratkem zaprlí in ga preselili v Trst, tako da v naše mesto naj ne bi več prihajalo toliko priseljencev. Še v jutru so vhod v predor zagradili s štiri metre visoko kovinsko mrežo, poskrbeli za temljito razkužitev

in sanacijo, nato pa naj bi bil zaprt nekaj mesecev; v pričakovanju, da ga bodo po nekaj mesecih spet odprli prometu ...

Ker je težko verjeti, da bodo migranti kar čez noč prenehali prihajati na Goriško, je glasnik goriške nadškofije le nekaj ur kasneje sporočil, da bodo v kratkem - na povabilo prefektore - postavili v parku zavoda Contavalle v ulici Garzarolli velik segret šotor za migrante, ki bi se morda še znašli pod milim nebom (v prejšnjih dneh jih je kar nekaj spalo na bregovih Soče). Šotor, ki ga nudi organizacija Zdravniki brez meja, upravljal pa ga bo škofijska Karitas, ne bo sprejemni center in bo postavljen začasno (največ 90 dni); v njem pa bo lahko našlo streho nad glavo največ 60 oseb.

JURIJ PALJK

OBROBNOSTI

2

Nekje sem že pred veliko leti prebral, da je najtežje pisati o ljubezni, prav zato smo ljubitelji poezije na tihem prepričani, da je v svetovnem merilu izjemno malo pesmi, ki jih lahko imamo za vrhunske, njih tema pa je ljubezen.

Morda so nam zato tako všeč tisti drobci, ki so se ohranili iz zajetnega opusa stare grške pesnice Sappho, kot smo ljubitelji samotnega branja poezije tudi vedno veseli, ko naletimo na stih, morda kitico, pesem, v katerih je ljubezen kristalno čista in nam je ob prebiranju lepo. To so tisti trenutki sreče vsakega bralca, ko se najde v pesnikovih ali pesničinih besedah, lepoti povedanega, izbranih besedah, ki jih bralke in bralci nekje globoko čutimo, a jih nismo sposobni na tako lep, dovršen način (iz) povedati.

Sam pa sem prepričan, da je podobno tudi z opisovanjem nasilja, z razlaganjem nasilja in nasploh z nasiljem samim. Vsaj zame je tako.

Pred časom sem prijatelju Alešu ponovil to, kar sem mu pred veliko leti že rekel, namreč to, da bi v šolo uvedel nekaj knjig kot obvezno branje, na njegov začuden pogled, sem mu odvrnil, da bi gotovo med obvezno branje dal knjigo Skriti spomin Angele Vode, v vseh slovenskih šolah bi jo morali prebrati in se o strašnem trpljenju te naše laične svetnice kaj naučiti!!!, kot sem tudi dodal, da je francoski pisec, zdravnik, predvsem pa človek, ki je korenito spremenil sodobno francosko književnost, Louis-Ferdinand Celine, napisal roman, po katerem vsaka bralka ali bralec ve, kaj je nasilje, kaj je vojna; gre za njegov roman Potovanje na konec noči, ki ga je v slovenščino preli Branko Madžarevič.

Če se te ti dve knjigi ne dotakneta, potem je nekaj s tabo narobe! Če po teh dveh prebranih knjigah ne spremeniš pogleda na zgodovino, je nekaj narobe, hudo narobe!

Obe knjigi govorita o nasilju in žrtvah, kajti vsako nasilje ima na eni strani nasilneža, krvnika, na drugi strani pa žrtev.

Vem, našteji mi boste vrsto knjig, ki ste jih prebrali, sam bi tu dodal vsaj še pretresljivo Ženska v Berlinu, v katerih je nasilja toliko, da me je dobesedno groza, a vzel sem ta vrhunska knjižna dela zato, da bi podčrtal, da se o nasilju, ki je vedno sad "banalnosti zla", kot je zapisala Hannah Arendt, ko je v Jeruzalemu po drugi svetovni vojni kot Judinja, ki je preživela holokavst, prisostvovala v Jeruzalemu sojenju enemu največjih zločincev in izvajalcev pogroma nad Judi, Adolfu Eichmanu (Eichmann in Jerusalem: A Report on the Banality of Evil), še zmore pisati na dostojen način, skušati pojasniti, opisati nasilje, če se ga razumeti ne zmore, morda tudi ne sme.

Pa vendar si upam napisati, da je vsakodnevno nasilje neprimerno bolj kruto in tudi bolj banalno, v svoji grdosti in zlu predvsem bolj vulgarno, kot vse, kar o nasilju lahko preberemo, vidimo, slišimo, tudi slutimo.

Čisto na obrobju vsega dogajanja v teh dneh sem povedal tudi dve priložnostni misli ob odprtju likovne razstave goriške skupine, predvsem ženskih prostovoljk, ki skušajo najprej po telefonu, in če se da, tudi neposredno pomagati žrtvam nasilja v družini, predvsem ženskam. Skupina žena, ki so doživlele nasilje, skuša s slikanjem na platno premagati svoje travme, zaživeti na novo, če se seveda da, zlo namreč rojeva zlo, rane zla, nasilja, se ne

celijo, vedno ostanejo krvave, nikdar ne gredo v pozabo, za vedno zaznamujejo žrtev. Ko sem odhajal, mi je ena od organizatork stisnila v roke drobno knjižico, v kateri Goričanka opisuje svojo trnovo pot iz pogubnega oklepa nasilja, iskanje smisla življenja v slikanju, doživeto zlo skuša kot žrtev preboleti z odslikavanjem lepega in dobrega.

Na Travniku sem ob izhodu videl skupino prebežnikov, kot imenujemo pretežno pakistanske fante, ki so žrtve vojnega in gospodarskega nasilja in so mesece prenočevali v goriškem predoru, ki so ga te dni izpraznili, zaprlí, očistili, večino beguncev preselili drugam.

Ne maram cenenega moraliziranja, tudi tistih ne, ki so na družbenih omrežjih tako "človekoljubni", da vsako rešitev takoj cinično in z zasmehom pospremi. Tudi tokrat so se razpisali o naši dvoilčnosti, češ, zdaj prebežnikov več ni v predoru, bomo zato lahko na sejem svetega Andreja šli mirne vesti, ne bomo jih pa videli prenočevati ob Soči. Ceneno je to in nič ne pomaga. Dvoilčno je. Čisto nič ne pomaga ceneno in prazno moraliziranje. Bolje kot v predoru bodo prebežniki spali gotovo v ogretem šotoru, ki ga je krajevna Karitas dala organizaciji Zdravniki brez meja, prostovoljci pa so ga postavili na mesto, s katerim upravlja Karitas. Vem, ni dovolj, a nekaj je. Prebežniki so ljudje. Kot smo ljudje mi. Imajo lastno zgodbo, obraz, če ga nismo sposobni več videti, je to naš hudi problem in se postavlja vprašanje, ali smo mi še ljudje.

Včasih ni dovolj tišina, včasih je treba zakričati na glas!

Ob nasilju nad otroki in ženskami sam po navadi onemim, dobesedno otrpnem od notranje bolečine. Kot časnika skušam ohraniti dostojanstvo vsaj tako, da se ne obnašam kot nekateri kolegi, ki nasilje do potankosti opisujejo, pa naj gre za umor mlade žene ali spolno zlorabo mladoletne osebe, če o nasilju nad otroki niti ne govorim!

Nasilju se lahko upremo tako, da o njem jasno in glasno povemo, da ni nobena rešitev, ker je uperjeno proti sočloveku, ker človeka, vsakega človeka, ni vredno!

In nasilje nad ženskami in otroki je gnusno dejanje, ki meče slabo luč predvsem na nas moške. Prav mi bi morali namreč začeti ravno pri sebi, kot bi moral vsakdo začeti pri sebi in reči ne nasilju.

Nasilje se začne pri besedah, za katere imamo Slovenci pregovor, da so lahko kot nož, ki mori, ki ubija, najprej lepo in dobro v nas in nato v nas samih dela prostor za Zlo, ki potem rojeva nasilje. Vem, besede niso dovolj, treba je dejanji, vsi smo potrebni sejalcem miru in vsi smo poklicani, da živimo z dejanji in ne z besedami. Preprosto, kot piše v evangeliju.

Zato si lahko ob dnevu, ko smo se spomnili nasilja nad ženskami, samo želimo, da bi se globoko zamislili najprej nad našim obnašanjem in bi tako bilo manj nasilja v naši družbi.

O nasilju za zidovi naših domov se namreč po navadi molči, o njem se žal govori le takrat, ko se nasilje sprevrže v dogodek črne kronike, ob katerem pa je potrebna tišina za globok, tehten premislek in seveda za dejanja miru!

Žrtvam namreč lahko najbolj pomagamo z dejanji in s tišino, ki ta dejanja spremlja.

Ob desetletnici smrti dr. Mirka Špacapana Občuten spominski večer v podgorski cerkvi

Zdi se neverjetno, da je minilo deset let od tistega žalostnega 23. novembra 2017, ko se je med našo narodno skupnostjo kot blisk razširila vest, da je Mirko Špacapan (1953-2007) v videmski bolnišnici izgubil bitko z neprizanesljivo boleznijo. Kljub letom, ki minevajo, ostaja spomin na izredno delavnega Mirka še zmeraj živ. To pa zato, ker še zdaj po-

biramo sadove njegovih prizadevanj za našo slovensko skupnost, kateri je daroval ničkoliko uric svojega življenja, saj se je že kot mlad fant vključil v edino slovensko stranko v Italiji, Slovensko skupnost; z njegovo smrtjo je izgubila res karizmatičnega človeka, ki je vse težave premagoval z nasmehom na ustih. Takega smo poznali vsi in takega želimo ohraniti v spominu. Ob desetletnici njegove smrti so organizacije, v katerih je z neverjetnim zagonom deloval - PD Podgora, Krožek Anton Gregorčič, Zveza slovenske katoliške prosvete, AŠZ Olympia, Slovenska zamejska skavtska organizacija, Združenje cerkvenih pevskih zborov, stranka Slovenska skupnost, Svet slovenskih organizacij -, priredile spominski večer, naslovljen s pomenljivimi besedami samega Mirka, *Zastavimo skupne moči za skupne cilje*, da bi na čim lepši način obudile njegovo delo in prizadevanje za skupno dobro. Mašo zadušnico je vodil g. Marijan Markežič ob prisotnosti podgorskega župnika Josipa Cahe. Tudi Markežič je v pridigi povzel Mirkove besede, rekoč, da le s skupnim močmi lahko marsikaj dosežemo in premagamo težave. Na koru je ob orgelski spremljavi Jurija Klanjščka pel MePZ Podgora, ki ga je kar nekaj let vodil Mirko Špacapan in z njim imel lepe

uspehe. Zbor je pod vodstvom Petra Piriha zapel tudi v prezbitariju. S pesmima *Oče naš* in *Skrivnostno pismo*, ki ju je uglašil Mirko Špacapan, se je poklonil priljubljenemu zborovodji. Na večeru je sodeloval tudi MePZ F. B. Sedej iz Števerjana, ki je pod vodstvom Patricka Quagiata zapel tri pesmi. Jurij Lavrenčič je na čelo suvereno izvedel Suito št. 1 v G duru Johanna

Foto IK

Sebastiana Bacha (1685-1750). Bogat kulturni program je režijsko v preplet petja, glasbe in recitacij povezala mlada Sanja Vogrič. Premišljeno izbrane pesmi Toneta Pavčka, *Čakanje, Pot, Ena sama ljubezen, Še enkrat glagoli in Neznana noč* Franceta Balantiča sta recitirali Nika Devetak in Tamara Peteani pod mentorstvom Jana Leopolja. Recitatorki sta tudi obnovili življenjsko pot Mirka Špacapana, ki so ga vodile krščanske vrednote, in omenili njegova mnoga zanimanja ter široko obzorje, ki ga je označevalo. Že v mladih letih se je kot odličen študent ukvarjal s športom. Bil je atlet in odbornik v društvu Olympia, obenem skavt in voditelj te organizacije na Goriškem. Bil je tudi navdušen pevec in glasbenik. Glasbo je imel Mirko nadvse rad. V mladih letih je ustanovil skupino MiNiPe, ki je nastopila na prvem Štever-

janskem festivalu, pa še Novo Misel in moško vokalno skupino Akord. Nekdanji člani Akorda so se za to priložnost zbrali na koru podgorske cerkve in mu zapeli v spomin dve pesmi: *Večerni ave* in *Slovenec sem*.

Najbolj dejaven pa je bil, poleg v svojem zdravniškem poklicu kot pediater neonatolog, na političnem področju. V SSK je kot študent ustanovil goriško mladinsko sekcijo, nato pa bil v poznejših letih izvoljen v goriški pokrajinski svet, kjer je imel tudi odborniško mesto, prevzel je vodenje stranke na Goriškem in bil v deželnem svetu Furlanije Julijske krajine. Česarkoli se je lotil, vse je delal s srcem in z ljubezni-

jo do jezika in svojega naroda. Srčno si je želel, da bi končno slovenska narodna skupnost enotno nastopila na politični sceni. Njegov največji uspeh je bil ta, da mu je s somišljeniki v SSK uspelo doseči določilo, ki na deželnih volitvah omogoča samostojen nastop slovenske liste, pa tudi zagotovitev finančnega

prispevka, ki je omogočil izgradnjo današnjega centra slovenskih višjih šol v Gorici. Predolgo bi bilo naštevati vse njegove uspehe in dosežke, ki jih je bilo ogromno na vseh področjih, pri katerih se je z zagnanostjo udeleževal.

Udeležencem večera je bila na razpolago dvojezična publikacija *Con Mirko nel cuore - Z Mirkom v srcu*, ki jo je Mirkova žena, dr. Manuela Quaranta Špacapan, izdala v samozaložbi. Da bi izpolnila, kar je obljubila Mirku, je zbrala skladbe, ki jih je ugasbil ali priredil za zборе, ki jih je vodil. V zajetni dvojezični knjigi so tudi njegove pesmi, beležke in razmišljanja. Sama je dodala tudi ganljive spomine na zadnje Mirkove mesece življenja. Veliko je v njej fotografij z raznih prireditvev in srečanj.

/ str. 16
Iva Koršič

Povejmo na glas

Mladi kar naprej pozabljeni

Na tem mestu smo kar nekajkrat osvetljevali problem mladih v teh časih. Predvsem problem, za katerega ni mogoče verjeti, da sploh obstaja, namreč, da so nove generacije osupljivo močno izpostavljene revščini in socialni izključenosti. Res upravičeno ostajamo brez besed, da se to dogaja in da družbe razvitega sveta zmorejo zaobiti mlade in njihove stiske, kot da bi šlo za nekaj ne preveč ali sploh v ničemer usodnega. Nedavno objavljeno letno poročilo italijanske Karitas, ki se med drugim podrobno posveča revščini kot nevzdržnemu pojavu, pa nas je ponovno spomnilo, kako je z mlado generacijo danes in v tem trenutku. Slika je porazna in pretresljiva in se nam zdi, da je izmišljena. Za mlade v Italiji, tiste med 18. in 34. letom, namreč velja, da je reven vsak deseti med njimi, vsak tretji je na robu revščine, kar pomeni, da bosta skoraj dva milijona te generacije lahko pričela čutiti grenkobo pomanjkanja. In s tem smo že v prostoru socialne izključenosti, kjer ni več pogojev za enakopravno vključitev v družbo z vsemi zelo obremenjujočimi duševnimi posledicami - v veliki meri je prizadeto samozaupanje odrinjene osebe, da ne govorimo o odvzetem občutku človeškega dostojanstva, brez katerega se obzorja življenja preteče zatemnitvi. V Sloveniji je nekoliko bolje, pri tem pa ni razloga za brezskrbnost, saj je prav naša matična domovina med tistimi evropskimi državami, v katerih se revščina širi najhitreje. Seveda se pri vsem tem kar samo postavlja vprašanje: kako je mogoče,

da nas - verjetno je umestno govoriti v prvi osebi množine - vse to ne gane? Ne gane nas revščina kot takšna, ampak s skrajno muko bi to še lahko sprejeli. Da pa nas ne ganeta položaj mladih in revščina, ki ogroža tudi njih, naše potomce, sinove in hčere, tega pa preprosto ni mogoče razumeti, kaj šele sprejeti. Kaj se je zgodilo in kaj se dogaja z družbo sedanjega časa, kaj se dogaja s človekom v njej, ne nazadnje z vsakim od nas, da ne povzdignemo svojega glasu, povzdignemo množično? Da bi ta glas prežl svet politike, se pravi skupnega odločanja, da bi v politiko vnesli to prednostno nalogo in zares nekaj korenitega in odločnega ukrenili. Kaj se je zgodilo z nami? Nekaj se je pač zgodilo, da ne ukrepamo, nekaj prelomnega, o tem ne more biti dvoma. Da ni sedanji tok, ki ga vodijo veliki kapitali in njihova miselnost v nas, povsem prevladal in nas naplavlja neznano kam? In v tem toku so na delu hitri udarci časa, ki jih komaj dohitevamo, tako da je vsak dan dobeseden boj za izpolnitev opravil in obvez. Vsevladajoči tok nam ne da misliti, nimamo notranjega miru, ki edini omogoča koristno pre-sojo. Vse je en sam nemir in zdi se, da sploh ne vemo, kam drvimo. Drvimo in drvimo, cilj ni jasen, ali pa ga sploh ni, le naprej iz dneva v dan, iz dneva v dan. In kot da se več ne ve, kaj je bistveno, kaj je zares pomembno, kaj je nujno in nepogrešljivo. Tako smo pozabili tudi na naše mlade, ki so naša prihodnost? Smo res pozabili, smo res pozabili?

Janez Povše

Pogovor med pesnico Marijo Kostnapfel in prof. Marijo Pirjevec

“Poezija bo preživela!”

Med sodobnimi slovenskimi pesnicami in pesniki v Italiji se je lanski jeseni pojavilo še eno ime, in sicer pesnica Marija Kostnapfel. O njeni poeziji smo vedeli malo, saj je svoje pesmi le redko objavljala v revialnem tisku, tako na primer v *Zalivu*, *Mladiki*, *Novi reviji*, *Sodobnosti* in še kje. Zato je bil njen knjižni prvenec, ki nosi preprost naslov **PESMI** (Mladika, Trst 2016), pravo presenečenje. Že ob prvem branju je bilo mogoče ugotoviti,

diti nikakršne besedne inflacije. Ali kot pesnica čutiš kdaj nemoč pred besedo?

Kljub temu da so moje pesmi kratke, sem le izjemoma zadovoljna že ob njihovem nastanku, saj ne maram odvečnega balasta izrabljenih besed, ki pogosto razvrednotijo vsebino in ne zaživijo novega življenja. Ali pa tudi ne zazvenijo v nekem svojem ritmu brez zatikanja in zastojev.

Pisatelj Alojz Rebula pravi, da je jezik na zahodnem obrobju slovenske zemlje edino, kar brani manjšini integracijo v večino. Brez jezika narod ne more polnopravno razvijati lastne identitete in torej hitreje podleže. Kako presojaš položaj slovenskega jezika v zamejskem prostoru danes?

Glede na to,

kar vidim in slišim v svojem okolju, mislim, da se mladi v različnih govornih situacijah ne počutijo udobno. Da gre do raje po liniji najmanjšega odpora. Marsikomu manjka emocionalno ozadje, ki znanje slovenskega jezika osmišljuje in dopolnjuje.

Polnokrvno razvijanje emocionalne sfere, preprosto povedano, narodne zavesti, je odvisno tudi od družbenih, zunanjih dražljajev. In če nas ti usmerjajo na pot prilagajanja, na pot najmanjše odpornosti, in nas učijo, da je slovenščina v primerjavi z večinskim jezikom v manjvrednem položaju, potem bomo z napačnimi signali vzgojili ljudi, ki se umikajo... Lahko bodo odlični govorci. Ampak samo to. Kot nekdo, ki odlično obvlada angleščino, pa ni Anglež.

Kaj misliš o prestopanju pesnikov v drug jezik?

Slovenščina je zame jezik srca, v katerem čutim, ljubim, razmišljam, so-vražim. Nosim ga v sebi. In ni važno, kje sem. Poleg tega je to ogrožen jezik, ki ga ne smemo samo braniti, pač pa ga moramo predvsem razvijati. Slovenščina je zahtevna. Težko prenaša sprenevedanja.

Nekateri Slovenci kvalitetno ustvarjajo v tujem jeziku, vendar po mojem ne gre več za našo besedno umetnost, pač gre za literaturo, ki pripoveduje (tudi) o nas. Banalen primer: če bi kdo izmed teh kdaj prejel Nobelovo nagrado, bi jo prejel kot italijanski, nemški pisatelj ali pesnik, ne pa kot Slovenec.

Kakšna je po Tvojem prihodnost slovenske poezije? Kakšni so njeni obeti? Količina pesniških zbirk je vsako leto tolikšna, da lahko že govorimo o pesniški inflaciji, o “pesniški diareji”, kot se je nekoč drastično izrazil prav Rebula. S kritiko tega pojava pa je začel, kot vemo, že Prešeren v Novi pisarni: “De zdej - ko že na Kranjskem vsak pisari...”

Poezija bo preživela. Poskrbeti bi morali za njeno prihodnost in vzgajati v tem duhu tudi mlade, saj bi lahko za marsikoga predstavljala opornik, kašipot in stik z intimo v težko pregledni sedanjosti. Zaradi svoje konciznosti, večpomenskosti in neposrednosti ne potrebuje veliko časa, da se nas dotakne. Zato, da njeno sporočilo ne zvodeni, bi se morali izogniti “pesniški diareji” kot tudi “prozni diareji” (tudi te je veliko), do katerih pride, ko avtor misli, da mora pisati in objavljati po vsej sili tudi takrat, ko nima (več) kaj povedati.

Kakšno izkušnjo imaš ob odmevih na lastno poezijo?

Kar pozitivno.

Marija Pirjevec

Gradimo novo nadstropje ...

S 1. strani

Kot to določa zakon, so na zborovanju z izmenjavo mnenj in izkušenj sodelovali subjekti in organi, ki jih zadevajo vprašanja s tega področja. Konferenca je pomembna priložnost, da se poglobimo v čas, ki ga živimo, da pogledamo na prehojeno pot in načrtujemo našo prihodnost s ponosom, da smo v tej deželi aktivni akterji, je uvodoma dejal podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, ki je tudi moderiral zasedanje. Furlanija Julijska krajina je posebna dežela, ker v njej živimo posebni ljudje! Imamo srečo, da smo, kar smo, in da živimo, kar živimo. Pogosto prevladuje črnogledost, a smo izraz bogate skupnosti, ki ve, da veliko pomeni in veliko zmore. “Gradimo novo nadstropje skupnega doma”, je še dejal; da bo gostoljuben prostor za tiste, ki prihajajo za nami, da bodo pripravljeni še naprej odigrati našo vlogo v FJK. V goriškem avditoriju je Gabrovec tudi pozdravil številne zbrane ugledne goste. V prvih vrstah so med drugimi sedeli poslanka Tamara Blažina, predsednica FJK Debora Serracchiani, deželni odbornik Gianni Torrenti, novi goriški prefekt Massimo Marchesiello, goriški župan Rodolfo Ziberna, državna sekretarka iz Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Aleksandra Pivec, generalni konzul RS Vojko Volk in drugi.

Pozdravi

Župan Ziberna je poudaril, da je Gorica v naši deželi mesto, ki je nekdanj sovražno mejo

Poslanka **Tamara Blažina** je poudarila, da naša manjšinska skupnost lahko računa na trdno zakonsko osnovo. Te zakone pa moramo tudi nadgraditi. Pomembno je, da razpravo vključimo v širši prostor, pa tudi da razširimo našo bazo, da vključimo čim več mladih in tistih, ki so morda vedno bolj oddaljeni od našega življenja.

Poročila

Po pozdravih se je konferenca nadaljevala z uvodnim posegom **Sare Brezigar**, predsednice Slovenskega raziskovalnega inštituta, ki je koordiniral štiri delovne skupine, o evalvaciji opravljenega dela in projektih. V prvi skupini so analizirali dosežene rezultate in težave z izvajanjem predpisov in pomanjkljivosti sedanje zakonodajne ureditve; v drugi so pregledali izvajanje ukrepov v korist rezijansčini ter jezikovnim različicam Nadiških dolin, Terske in Kanalske doline; v

stali obvezujoči. In še bolj res je, kar je povedala gospa Miranda Vodopivec, ki je na konferenci zastopala Sklad Mitja Čuk, ko nam je med pogovorom dejala: “Res je, nekje smo se porazgubili, vedno manj nas je povsod, od gledališča do te konference, a vendar: Če ne bi imeli teh pomembnih ustanov, od časnikov do društev, bi bili dobesedno brez glave in še bolj ubogi”.

Ivo Jevnikar, Bojan Brezigar, Jole Namor, Giorgio Banchig, Ksenija Dobriča, Marko Jarc, Andrej Berdon in Rado Race so pripravili zaključna poročila komisij, vsa zanimiva za našo narodno skupnost, morda je prav Andrej Berdon bil najbolj zanimiv zaradi sporočila, da bi morali najti drugi ključ za izbiro čim širšega legitimnega zastopstva naše narodne skupnosti, en predlog se zavzema za mali zamejski parlament, kot bi lahko imenovali volitve znotraj manjšine same,

Prof. Marija Pirjevec in prof. Marija Kostnapfel (foto JMP)

da gre za zrelo, nekoliko enigmatično, labirintsko zahtevno pesniško izpoved, zreducirano na bistvo. Če se zamislimo ob sporočilu njenih izpovedi, lahko ugotovimo, da iz njih diha tesnoba in skrajna negotovost osebne človeške eksistence. V središču pesničine pozornosti je bivanjska tema, točneje občutek duhovne praznote, osamelosti in nemoči v današnji brutalni, izvotljeni in absurdni stvarnosti. Skratka, pred nami je pesniška zbirka, ki s svojo posebno duhovno vertikalo pa tudi z osebno suverenim slogom pomeni v sodobni slovenski poeziji več kot opazen dogodek. Zbirka Kostnapflove, ki je kmalu po izidu zbudila dokajšnjo pozornost in ji je bila podeljena prestižna nagrada **Vstajenje**, je doživela več predstavitev ne samo v Trstu, temveč tudi v Ljubljani, Sežani, oktobra letos pa v Katoliški knjižarni v Gorici. Ob tisti priložnosti je Marija Pirjevec postavila pesnici nekaj vprašanj.

Kako in kdaj si prvič začutila potrebo po tem, da napišeš pesem? In koliko lahko pesem ločimo od avtorjeve osebnosti?

Pisala sem rada že v otroštvu. S tem v zvezi se marsičesa spominjam, vendar se mi zdi, da je to zdaj daleč za mano, ločeno od moje osebnosti, od tega, kar sem danes. Vmes je prišlo toliko stvari, da sem jaz drugačna in se je spremenilo tudi moje pisanje. Pesem je najprej del mene, ko pa se preobleče v črke, v glavo, v ritem, se preoblikuje v nekaj, kar ni več samo moje, kar zveni drugače, kar zadobi druge pomene in se mi polagoma, ko do nje postajam kritična, odtuja. Ta proces, ki je na žalost tudi proces samoodtujenja, je še bolj poudarjen, ko je pesem objavljena. Takrat nekako ni več moja in jaz nisem več njena.

Svoji zbirki si dala preprost, za današnji čas kar nenavaden naslov Pesmi. Kako bi utemeljila to odločitev? In zakaj si se šele lani odločila, da objaviš svojo zbirko?

Naslov naj bi pod isto streho združeval raznorodnost vsebin. Na jasen, poveden način. Morda se bo zdela moja izbira komu nekoliko zastarela, a sem pomislila, da gre pač preprosto za - pesmi. Od tod naslov. Iz istega razloga sem jih tudi v zbirki le redkokdaj zapečatila z naslovi. ki namreč omejujejo, zagrajujejo pomen, včasih ovirajo vsebinsko večplastnost. Temu sem se želela izogniti.

Za objavo sem se odločila pozno, ker sem do svojih pesmi zelo kritična. Zato jih je malo. Pa še sram me je bilo.

Za Tvoje pesmi je značilen lapidaren, skrajno zgoščen izraz, v njih ni zasle-

Foto JMP

spremenila v priložnost. Kdor je v preteklosti bil nasprotnik, je danes prijatelj, “velika izkušnja” EZTS-ja, ki to dokazuje in bo gotovo privabila bogastvo in zaposlovanje, pa je najboljši tovrstni primer v Evropi, pravi zgled čezmejnega sodelovanja, je dejal.

Volk je prepričan, da je slovenska manjšina konstruktiven in pozitiven del obmejne skupnosti, zato bo naša prihodnost svetla. Zahvalil se je javnim upravam, ki to omogočajo. Svoj pozdrav udeležencem je sklenil s parafraziranjem Cankarjeve misli, da življenje ni ne dobro ne slabo, je pa to, kar iz njega naredimo.

Aleksandra Pivec je poudarila pomen jezika in njegove zaščite, saj jezik je orodje, ki kaže na pripadnost narodu in skupnosti. Države naj se zavedajo prednosti takih skupnosti, ki povezujejo, so most. Čezmejno sodelovanje je sredstvo integracije, orodje za delo in ustvarjanje, zato jih vlada RS dejavno podpira in spodbuja njegov razvoj.

Predsednica **Serracchianijeva** je pohvalila dragoceno delo, ki je bilo doslej opravljeno. Na državnih ravni je uspelo obdržati in utrditi višino sredstev, pridobiti kar deset milijonov neuporabljenih prispevkov, pa tudi preosnovati finančna sredstva za nove potrebe. Žal še ni zaživel centralni urad za slovenski jezik (čl. 19 zakona 26); “oprostite, tudi politika dela napake”. Predsednica pa je prepričana, da bo tudi ta opravil dragoceno delo.

tretji so govorili o centralnem uradu za slovenski jezik in mreži storitev na obravnavanem geografskem območju; v četrti so razmišljali o predstavnstvu slovenske manjšine, zastopstvu in zastopanosti ter o izboljšanju politične participacije Slovencev v Italiji. V avditoriju so strokovna poročila in iztočnice za nadaljnje delo v skupinah prebrale sodelavke Slorija Adriana Janežič, Ilaria Ciccone in Živa Gruđen, Matejka Grgič, Sara Brezigar in Zaira Vidau. Popoldne pa so predstavniki slovenske jezikovne skupnosti iz naše dežele v avditoriju, na občini, v Trgovskem domu in na sedežu Trgovske zbornice obravnavane teme še bolj poglobljeno predebatirali in pripravili sklepni dokument, ki so ga nato predložili v obravnavo na plenarnem zasedanju v dvorani deželnega sveta FJK v soboto jutraj v Trstu.

Že res, da je deželni svetnik Demokratske stranke Štefan Ukmar v soboto med debato po predstavitvi zaključkov dela komisij v sejni dvorani deželnega sveta na Trgu Oberdan dejal: “Včeraj nas je bilo v Gorici malo, danes nas je v Trstu še manj”!, a prav tako je res, kar je v svoji predstavitvi poročala, ki sta jo pripravila skupaj z Bojanom Brezigarjem, povedal Ivo Jevnikar, ko je dejal, da bi bilo veliko bolje, če bi Dežela sklicala manjšinsko konferenco v začetku svojega mandata, ker bi tako navodila, načrti, ki so bili sprejeti na konferenci, po-

drugi predlog ima v mislih združenje krovnih organizacij v neko širšo konfederacijo. Med pozdravi v Trstu velja omeniti Roberta Kojca, ki je nadomeščal ministra RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, senatorja Francesca Russa, direktorja deželnega šolskega urada Igorja Giacominiya, med posegi pa gotovo predsednika SKGZ Rudija Pavšiča, ki je svoj poseg končal z mislijo: “Več Dežele v manjšini, več manjšine v Deželi”!, medtem ko je predsednik SSO Walter Bandelj po kratkem spominu na pred desetimi leti umrlega Mirka Špacapana izpostavil predvsem dejstvo, da se je raven zaščitenosti narodne manjšine v Italiji zelo znižala zaradi odprave pokrajinskih uprav in tudi ukinjanja občinskih uprav, pravzaprav njihovih novih povezav, povedal je tudi, da bi se morali zgledovati po zaščiti v Bocnu, nakazal potrebo po večji usklajenosti reševanj težav na področju šolstva, kot je tudi naglasil potrebo po večjem vključevanju mladih v vrste manjšinskih organizacij.

Podpredsednik deželnega odbora Igor Gabrovec je sobotno zasedanje manjšinske konference več kot dostojno in mirno vodil, deželni odbornik Gianni Torrenti pa podal sklepno misel, v kateri je naglasil predvsem dobre plati konference in opravljeno delo deželne vlade ter seveda odlično sodelovanje s Slovenijo.

K vsebinam in sklepom druge deželne manjšinske konference se bomo seveda še vračali v prihodnje, zamisliti pa se moramo nad dejstvom, ki je prišlo do izraza na konferenci: vse manj nas je na vseh področjih!

*Danijel Devetak
Jurij Paljak*

foto dd

ŠTANDREŠKA DEKANIIJA Duhovne vaje z nadškofom Redaellijem

S sv. Petrom odrinimo na globoko!

Sveti Peter je velik svetnik. In marsikomu v štandreški dekaniji je odslej kot priprošnjik in sopotnik v hoji za Kristusom še bližji. Njegovemu liku - njegovi veri in hkrati neveri - so bile namreč posvečene duhovne vaje, ki so potekale od 20. do 23. novembra v večernih urah v Štandrežu. Vodil jih je nadškof Carlo Roberto Maria Redaelli, ki jih je v tem pastoralnem letu prvič ponudil dekanijam goriške škofije (med njimi je bila štandreška prva). Tisti, ki so se jih želeli udeležiti, so imeli možnost malo bolje spoznati nadškofa, ki se je izkazal ne le kot teološko

podkovana oseba v "odpiranju" Božje besede, temveč tudi kot prodoren poznavalec duhovnega življenja, prežet s svetopisemsko modrostjo. Pomenljiv je bil že prvi dan duhovnih vaj: evangelijski odlomek o slepem Bartimeju v Jerihi, ki ga je Jezus vprašal: "Kaj hočeš, da ti storim"? je bil najlepše izhodišče za udeležence duhovnih vaj. "Gospod, da spregledam!"...

Nadškof je uvodoma obrazložil, da so duhovne vaje, kot jih je utemeljil sv. Ignacij, izkušnja molitve, ki pomaga človeku, da "premaga samega sebe in naredi red v svojem življenju". To vsi potrebujemo in želimo, je zatrdil nadškof.

Po večerni maši, pri kateri so z msgr. Carlom somaševali župniki iz vseh župnij naše dekanije (to so ljudje zelo cenili!), je nadškof v luči izbranih evangelijskih odlomkov pripovedoval zgodbo o sv. Petru, apostolu, o katerem evangeliji še največ pišejo. Udeleženci so lahko spoznali in v molitvi "okusili", kako je bil Simon Peter ob Galilejskem jezeru poklican; kako je izpovedal vero v Gospoda, pa čeprav še sam ni doumel tega,

kar je izustil; kako je Jezusa zatajil, se na dvorišču velikega duhovnika srečal z Njegovim pogledom in se bridko zjokal; kako je po vstajenju spoznal, da ga Gospod bolje pozna kot on sam ("Ti veš, da te imam rad"). Udeleženci so "v družbi sv. Petra" lahko spoznali, da ima vsakdo v veri lastno pot: namesto njega je ne more prehoditi nihče ("kot

poroča, naj se v potrnosti (*otemnelosti duše*) ne ustrašimo: tedaj je pomembno, da ne spreminjamo pomembnih odločitev, ki smo jih sprejeli v času tolažbe. Kaj več lahko še dosežemo, če z dobro voljo reagiramo in če v malih preizkušnjah skušamo še močnejše zaupati Njemu. Moč, ki jo "naberemo" v tolažbi, ohranimo za

foto dd

ne more nekdo ljubiti ali upati namesto koga drugega"). Pomembno je, da Gospodovi besedi zaupamo in tudi mi odrinemo na globoko ter vržemo mreže. Kaj je križ, bomo lahko razumeli, samo če bomo hodili za Njim. Tako bomo spoznali tudi skušnjave (ki so povezane s posedovanjem, oblastjo in videzom). Zato je pomembno ostajati navezani na evangelij, saj "vero je treba hraniti in poglobljati".

Mimogrede je nadškof "natrosil" kar nekaj koristnih nasvetov, nekatere tudi iz bogate zakladnice ignacijanske duhovnosti. Zadnji dan je ponudil tudi t. i. kontemplacijo za dosego ljubezni s čudovito Ignacijevim molitvijo (*Vzemi, Gospod, in sprejmi vso mojo svobodo, moj spomin, moj razum in vso mojo voljo, karkoli imam ali premorem. Ti si mi to dal, tebi, Gospod, to vračam. Vse je tvoje, razpolagaj z vsem popolnoma po svoji volji. Daj mi svojo ljubezen in milost, to mi zadošča*). "Po štirih dneh duhovnih vaj še nismo svetniki", je dejal nadškof. V vsakdanjem življenju bomo še naprej doživljali trenutke tolažbe in potrnosti. Sv. Ignacij pri-

čas potrnosti! Modro je se naučiti razlikovati duhove, saj ni nujno v skladu z Božjo voljo vse, kar se nam zdi lepo ali dobro. Pa še to: najhujši greh je ne-zaupati Gospodu. Nihče se namreč ne reši sam s svojo voljo: reši nas Jezusov usmiljeni pogled, v katerem vidimo resnico o sebi, svoje šibosti in krhkosti.

Po nadškofovem nagovoru je bil vsak večer čas za osebno molitev (češčenje Najsvetejšega ali "študij" odlomkov ali pogovor z nadškofom oz. duhovniki), nato pa še pol ure, ko je lahko vsakdo v sproščenem vzdušju delil z drugimi svoje misli. In kristjani smo se - prav tako kot prve krščanske skupnosti pred 2000 leti - pogovarjali o veri, njenih temeljih, resnicah in lepotah, pa tudi o osebnih izkustvih in težavah. Bilo je lepo in mnogi bi radi na neki način tudi nadaljevali, "da bi še več razumeli in okušali", je dejal župnik Karel Bolčina; ob koncu četrtega večera pa je dekan Marijan Markezkič povedal: "Nadaljevali bomo, kajti Beseda je živa. Naj postane naša misel in naša dejanja"! Prav ima nadškof Carlo, ko pravi, da "evangelij je očarljiv! Vedno"! / DD

Kostanjevica nad Novo Gorico / Slovesna maša in blagoslovitev atrija

P. Vaupotič se je vrnil na Kapelo !

Nedeljo Jezusa Kristusa, Kralja vesoljstva, 26. novembra 2017, so na Kostanjevici nad Novo Gorico obeležili še posebno slovesno. Sveta maša ob deseti uri je izzvenela svečano. Daroval jo je namreč koprski škof Jurij Bizjak, ki je prišel na obisk h kostanjeviškemu patrom tudi zato, da bi blagoslovil obnovljen samostanski atrij, ki je lepa pridobitev ne samo za samostan, ampak tudi za mesto samo, saj je cerkev na Kapeli tudi privlačna turistična točka. Škofa Bizjaka je pričakala polna cerkev vernikov. Med njimi je bil tudi novogoriški župan Matej Arčon s soprogo. Prisoten je bil tudi dr. Karel Bonutti, redni obiskovalec maš v cerkvi Gospodovega oznanjenja Mariji. S škofom sta somaševala patra Vili in Niko (v ozadiju je bil tudi pater Filip), ki je zaželel, da bi bilo to srečanje res "dan, ki ga je naredil Gospod". Okrog oltarja je bila lepa skupina strežnikov vseh starosti. Na koru je ubrano prepeval župnijski pevski zbor, ki je za vstop mogočno zapel pesem *Kristus Kralj*. Škof Bizjak je izrazil veselje, da je prišel na Kostanjevico na to zadnjo nedeljo v cerkvenem letu. Opozoril je, da imamo v tem času kar nekaj začetkov in koncev. V septembru se začenja novo pastoralno leto, prihodnjo nedeljo se bosta začela advent in novo cerkveno leto, v januarju pa bo začetek novega leta. Msgr. Bizjak je naglasil, da je v našem življenju pač tako, da je treba vedno znova spet začeti. Človeka namreč marsikaj utruja, a treba je "potegniti črto in začeti od začetka". Zaustavil se je tudi ob pomenu besede kralj. V naši zavesti je kralj tisti, ki je na oblasti, v cerkvenem pomenu pa je kralj nekaj drugega, glede na to, da "kdor hoče biti prvi, bo

Foto IK

zadnji". Kralj je tisti, ki na neki način vse uresniči v sebi. Je vladar, a ne navzven, ampak v sebi. Človek sam sebe namreč težko obvladuje. Pri tem nam lahko pomagajo blagi. Omenil jih je tri. Blagor ubogim v duhu: Kristus je bil ubog, saj ni imel, kam bi položil glavo. Ne smemo si nabirati zaklade za ta, ampak za drugi svet. Blagor žalujočim: tistim, ki imajo čut za žalovanje z drugimi. Kristus je imel velik čut za sočutje. Blagor krotkim: na svetu je toliko gorja, ker človek ne pozna svojih meja. Hoče zmajati dalje. Treba se je od Jezusa učiti krotkosti. Zgledujmo se po Jezusu in po Mojzesu, največji osebnosti iz Stare zaveze. Tudi on je bil krotak, čeprav je bil največji zakonodajalec, v Novi zavezi pa Kristus. Znati je treba ostati v svojih mejah in potrpeti! Vsk v sebi naj išče Božje kraljestvo, saj, kot pravi Kristus, Božje kraljestvo je že med nami.

Po sveti daritvi je zgodovinar dr. Renato Podbersič ml. spregovoril o že "pozabljenem" patru Aleksandru Vaupotiču, po kateremu se bo odslej poimenoval samostanski atrij, ki je bil prepotrben

obnove. Kot je povedal p. Niko, je voda ob velikem deževju pronicala v grobnice Burbonov in jih kvarila, ker je cisterna segala prav do cerkve. Renato Podbersič je zgodovinsko uokviril življenje p. Vaupotiča, ki je bilo tesno povezano z dogodki iz prve svetovne vojne. Opozoril je, da je bil p. Vaupotič med šestimi duhovniki, ki so umrli med prvo svetovno vojno. Civilisti so skoro vsi odšli v begunstvo, le nekateri, ki so ostali, so bili žrtve zablodelih bomb. Vaupotičeva smrt pa ni naključna, ampak nasilna. Med šestimi umrli duhovniki - tudi ena sestra noterndamka je izgubila življenje - sta bila dva redovnika, frančiškana. Prvi je p. Frančišek Ambrož, doma iz okolice Kranja, ki je med vojno ostal za varuha svetišča na Sveti Gori, medtem ko so ostali patri do oktobra l. 1915 odšli v Ljubljano ali Kamnik. P. Ambrož je bil na Sveti Gori do spomladi l. 1916, ko se je umaknil v Gorico in je umrl med obstreljevanjem goriške bolnišnice usmiljenih bratov.

/ str. 15
Iva Koršič

ZAKAJ PRAV JEZUS? (6)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezusov obraz

Ko želimo spoznati Jezusa in se srečati z njim, ne moremo mimo **njegovega obraza**. Obraz je pot do človeka in njegove resnice. Stvarnost obraza odseva osebo; kar je v človeku, se razodeva na njegovem obrazu. Obraz je to, kar je najbolj naše, obenem pa je tudi povezava z drugimi, ker jih vidimo v obraz in jim razodevamo svoje osebno jedro. Tako se povezujejo tri stvarnosti: **obraz, iskanje in vera**, obraz kliče drugega, iskanje ustvarja povezavo in vera daje trdnost tej povezavi s svojo zvestobo.

V štirih evangelijih vidimo, kako se je razodeval Jezusov obraz, čeprav ga je vsak opisal na sebi lasten način. Tudi v drugih novozaveznih zapisih se odkrivajo značilnosti Jezusove osebe. Predvsem se srečujemo z **Jezusovim pogledom**, ki je najgloblji del njegovega obraza in osebe, obenem pa tudi najbolj jasna zunanja podoba. Pogled se **povezuje z glasom**, ki je prav tako utelešenje njegovega osebnega jedra in čutenje. Jezusov glas je bil povezan s tem, kar je sporočal, čutil, živel. V novozaveznem tekstu kar začutimo moč Jezusovih besed, nekatere so slovesne, druge prepričljive, nekatere trde, pa tudi nežne, usmiljene in spodbudne.

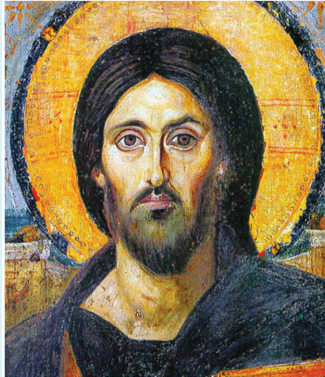
Pogled, ki kliče in odpušča, je najbolj značilen za Jezusa. Ob srečanju z bogatim mladeničem je evangelist zapisal, da se je Jezus ozrl vanj, ga vzljubil. (Mr 10,21) Mnogi kristjani so sledili temu pogledu in nanj odgovorili na drugačen način. Poklicu je mogoče prisluhniti samo znotraj Jezusovega pogleda, ki odpušča. Zelo globok je Jezusov pogled na Petra na dvorišču velikega duhovnika,

ko je vse odpustil skesanemu grešniku Petru. Za Jezusa je tudi značilen **njegov pogled na svet**. Evangelist Matej govori, kako se je vzradostil lilij in ptic na polju ter narave, podobno, kot je Bog na začetku videl, da je bil svet dober in lep. Poslušalce je povabil, da bi gledali na svet skozi njegov pogled. V svetu se razodeva ljubeča skrb Boga Očeta, zato bi se morali veseliti njegovih darov in stvarstva. Pri tem pa bi morali ohraniti zdravo oddaljenost od zahtev sveta in njegovega življenja. Treba je dostojno živeti, še bolj pa poskrbeti za

prisotnost Božjega kraljevanja v svetu. Pomemben je **Jezusov pogled na Očeta**, ki se razodeva pri čudežih, oznanilu in zlasti v njegovi molitvi. V njej se je razodeval njegov resnični obraz, da je Sin nebeškega Očeta in obenem brat vsakega človeka. V pogledu na Očeta je bil Jezus posebno zaupljiv vse do zadnje izročitve Očetu na križu. Zato je mogel na najbolj edinstven način razodelati Očeta in spregovoriti o njem. Njegov pogled je bil odsev Očetovega pogleda, pri njem se

je učil odpuščanja, usmiljenja in potrpežljivosti. Vse naše molitve se zdaj obračajo po Jezusu k Očetu.

Ker pa **ni ostal noben spomin na njegov obraz**, razen turinskega prta in svetega obraza, so nastale mnoge upodobitve, ki izražajo človeški ideal določenega časa v povezavi z Jezusom. Vsaka generacija daje svojo podobo Jezusovemu obrazu, ki ga nosi v sebi. Krščanska izkušnja tako ohranja živ spomin na Jezusa in njegovo osebo. S tem so povezana tudi **prizadevanja za pristno podobo obraza vsakega izmed nas**. Bolj kot sije Jezusova podoba, bolj svetla je tudi podoba človeškega obraza.

Zahvalna nedelja v Podgori

foto dd

Posebno praznična je bila 26. novembra zahvalna nedelja v Podgori, kjer so se v organizaciji številnih ustanov in združenj zbrali tudi ljudje iz Pevme, Štavnava in z Oslavja. Župnik Josip Caha je med mašo poudaril, da je vsaka nedelja zahvalna. Kmet, ki obdeluje zemljo, sodeluje z Bogom; ko seje, zaupa Njemu, ki daje rasti. Po maši je župnik na trgu pred cerkvijo blagoslovil s poljščinami in simboli omenjenih vasi bogato obložen voz ter lepo število traktorjev kmetov in vinogradnikov s tega področja, ki so nato krenili proti mestnemu središču.

Pogovor / Pater Jože Andolšek

Dežela sijočih oči – Etiopija

Pater Jože Andolšek je salezijanec in profesor verouka na celovski gimnaziji. Že skoraj 30 let si tudi prizadeva pomagati salezijanskim misijonarjem v Afriki, ki skrbijo za revne in zapuščene otroke. Zaslužen je tudi za projekt botrstva v Etiopiji. Slovenski botri na daljavo posvojijo enega ali več otrok in jim s tem omogočijo vsaj vsakdanji obrok hrane in obiskovanje šole. O tem, kako živijo v Etiopiji, rad pripoveduje povsod, kamor ga povabijo, v vrtcih in šolah, v župnijah in knjižnicah. Vabljeni k branju pogovora z njim.

Pater Jože, bi nam hoteli najprej povedati, kje ste rojeni, iz kakšne družine prihajate?

Rojen sem v Boštanju ob Savi. V družini nas je bilo sedem. Starši, dve starejši teti pa trije otroci.

Kdaj se je v vas rodila želja po duhovniškem poklicu?

Doma smo skupaj molili in ob nedeljah skupaj obiskovali sveto mašo. Ob starših sem vse bolj spoznaval, da jim veselo oznanilo – evangelij – pomeni način življenja. Spominjam se, da nam je mama po večerni molitvi pripovedovala zgodbe naših misijonarjev Majcna, Kereca, Barage. Posebno pa mi je ostal v spominu oče Damjan, ki je živel na otoku Malokaj in se vens razdajal gobavcem.

Kako ste postali salezijanec?

V rojstni župniji so delovali sinovi sv. Janeza Boska. Z nami ministranti so se še posebno ukvarjali, saj smo kar vsak teden imeli ministrantske vaje. Posebno lepo so nas pripravili na praznike, posebno še na obrede velikega tedna. V župniji sem občudoval duhovnika Franca, ki je študiral glasbo. Zelo si je prizadeval, da bi iz mene naredil dobrega organista. Po vaji mi je vedno dal duhovno misel, s katero sem odšel domov. V tem vzdušju sem rasel in se odločal za pot duhovniškega poklica.

Kje vse ste kot duhovnik in salezijanec službovali?

Takoj po novi maši sem prišel na Koroško. Najprej sem bil tri leta vzgojitelj v našem domu v Celovcu. Nato je šolski inšpektor prosil našega višjega predstojnika, da bi poučeval verouk na Slovenski gimnaziji. V tem poklicu – poklicanosti – sem že kar 35 let. Ob tem pa vodim Slovenski pastoralni center v Celovcu. Ob nedeljah in praznikih pa oskrbujem tudi slovensko skupnost v Špitalu na Dravi.

Očitno znate dijake navdušiti za dobrodelnost, saj lahko na internetu vidimo, kako vneto pripravljajo oblačila, obutev, hrano in darila za revne. Bi nam povedali kaj o tem?

Kadar me kdo vpraša, kaj rad delam, mu povem, da sem zelo rad v razredu in pa pripravljam prostovoljce, ki odhajajo za mesec ali več v Etiopijo.

Na gimnaziji imamo dve večji dobrodelni akciji. V misijonskem mesecu oktobru gimnazijska skupnost zbira denarna sredstva za topel obrok za otroke, ki prihajajo vsak dan v salezijanski center v Adis Abebi in v Gambeli, ki je na zahodu Etiopije.

V postnem času pa na šolo prinašamo živila za revne družine iz Podgorice v Črni gori. Pred veliko nočjo jih odpeljemo v salezijanski center v Podgorico, kjer jih moji sobratje med letom delijo tistim, ki so jih še posebno

potrebni. Tako sem prejšnji teden z dijaki naše gimnazije v Podgorici s tamkajšnjimi salezijanci obiskal nekatere družine. Spoznal sem družine, ki so deležne te pomoči. Kljub temu da so zelo revni, so nadvse gostoljubni. Dijaki, ki so bili z mano, bodo pa naredili power point predstavitev za vrstnike na gimnaziji in jih navduševali za po-

življenju koptske cerkve. Etiopija je večkrat omenjena že v Stari zavezi. V Apostolskih delih pa beremo, da je apostol Filip krstil dvorjana etiopske kraljice Kandake. (Apd 8,3).

Kaj vas je tam najbolj navdušilo?

Prisrčni ljudje, ki jih vsak izmed nas okornih zahodnjakov takoj začuti. Pa moji sobratje salezi-

moč.

Od kod vaša ljubezen do Etiopije? Kdaj ste bili prvič tam?

Prvič sem se srečal z Etiopijo v letih 1984 in 1985, ko je umrlo več kot milijon ljudi, po večini otrok. Takrat so salezijanci v Adis Abebi prosili vse salezijanske skupnosti, da bi jim pomagali. Tako smo se tudi v moji skupnosti vključili in prispevali svoj delež.

Ko sem bil v Etiopiji, sem videl mamo, ki je imela v naročju otroka. Oba sta bila videti kot okostnjaka. Ker mati ni imela hrane za otroka, je ta počasi umiral. Takrat sem sklenil: "Če rešim s pomočjo botrstva le enega otroka, sem dal svojemu življenju največji smisel..."

Bi nam lahko povedali kaj o tej deželi, ki je kar 55 krat večja od Slovenije?

Kadar slišimo besedo Etiopija, se spomnimo na lačne otroke ter na prostrano deželo, kjer izvira modri Nil, in da beli Nil z vodo napaja severni in južni Sudan in Egipt. Etiopija s skoraj 100 milijoni prebivalcev je ena najrevnejših dežel na svetu, kjer vlada nezaslišane socialne in zdravstvene razmere. Veliko veselja, še več pa bolečih dogodkov se je zarilo vame in od takrat razmišljam, kako bi pomagal tem ljudem priti do dostojanstva in upanja, da bi lahko razvili vizijo svoje lastne poti...

Poleg Egipta je Etiopija zgodovinsko in kulturno najbolj bogata afriška država, ki se razprostira na več kot milijon kvadratnih kilometrih. To je edina afriška država, ki ni bila nikoli kolonija zahodnih imperialistov in jo že v prvih stoletjih po Kr. zaznamuje močno versko izročilo, ki je danes vidno v

janci, ki so hvaležni za vse darove, ki jim jih prinašamo, še posebej pa za dar botrstva.

Kakšni so tamkajšnji ljudje?

V Etiopiji je življenje kljub revščini polno upanja. Otroci in mladi so polni veselja in upanja v prihodnost. Navenjeni so živeti skromno in v hvaležnosti, razveselijo jih že povsem majhne stvari. V družinah se zberejo in vsi jedo iz iste skleda. Vse, kar imajo, si delijo. Ljudje, ki jih vidim srečne, so taki zato, ker vidijo v vsakem dogodku vsakdanjega življenja smisel.

Lestvica vrednot je v njihovi kulturi stalna. Kaj je krivo za njihovo revščino? So to podnebne razmere, suša in posledično lakota, napačne politične odločitve?

Korupcija in socialna nepravilnost, predvsem pa revščina so predznaki družbe, ki se bohoti na račun revnih, lačnih in bolnih. Pa tudi suša, ki je v lanskem letu prizadela več kot 18 milijonov ljudi. Preko salezijanske misijonske pisarne v Adis Abebi, ki jo vodi salezijanec Cesare Bullo, smo tudi mi pomagali rešiti šest tisoč družin, posebno še podhranjene otroke in starejše.

Zelo me je pretreslo, koliko otrok in mladih živi na ulicah Adis Abebe.

V Etiopiji je okoli 4,5 milijona otrok sirot. V vsakem otroku je zapisana tragična življenjska zgodba, ki je ni mogoče izbrisati. Vsak izmed teh otrok ima obraz in ime. Mnogokrat so njihovi starši okuženi z aidsom ali so umrli zaradi drugih bolezni. Sorodniki jih ne morejo vsak dan nahraniti. Mnoge od teh otrok so starši izpostavili, zapustili že takoj po rojstvu. Nekateri izmed njih so okuženi z aidsom. Nihče se ne želi ukvarjati z njimi. Mnogi pa pridejo sami ali jih dobri ljudje pripeljejo k angelom v človeški podobi, to je k redovnim sestram, ki jih na mnogih krajih v Etiopiji sprejmejo za svoje. Med njimi je Hosana, ki so jo našli v šoturu, deklico Tarik pa je k njim privedla neka žena, ki jo je našla, ko je tavela ob robu ceste. Sestra Nigisti nam je pripovedovala o teh otrocih, ki so našli pri njih varen pristan. **Skoraj vsako minuto v Etiopiji en otrok umre od lakote ...**

To so res visoke številke. Tudi vsi mi, ki imamo trikrat na dan polne krožnike, bi se morali pred vsakim obrokom vprašati, zakaj morajo v Etiopiji preživeti le z enim obrokom, pa še to s prgiščem riža ali makaronov. V tej hrani ni ne vitaminov ne mineralov, zato je njihov imunski sistem zelo slab. Tako so ti ljudje podvrženi raznim boleznim, posebno malariji in tuberkulozi. A tudi druge tropske bolezni jim jemljejo moči.

Koliko prostovoljcev ste že navdušili za delo v Etiopiji?

Kar visoko število mladih pa tudi malo starejših je delilo življenje z najbolj revnimi v Etiopiji. Vsak izmed njih jim je podaril samega sebe. Ko odhajamo v Etiopijo, mislimo, da jim bomo podarili nekaj sa-

V Etiopiji ste posneli tudi nekaj filmov. Želeli ste senzibilizirati ljudi.

Da. S pomočjo tako imenovanih impulz filmov želimo mnoge gledalce narediti občutljive za revne in bolne v Etiopiji. Filmi nastajajo tam, kjer ljudje živijo. Ko gremo na pot v Afriko, se zavedamo, da so pomembni le ljudje, zlasti otroci, njihovo veselje in njihova bolečina, obhajanje nedeljske svete maše. Snelci so v dobesednem pomenu besede služabniki preizkušenih, h katerim so poslani. Z vsem, kar so, z dušo in srcem in s svojim znanjem, se dajo na razpolago revnim. Tako smo delili z njimi čas pod afriškim soncem z željo, da naredimo zanje nekaj lepega, za nas pa nepozabnega. Veliko zgodb nam je bilo zaupanih, nekatere vesele, polne upanja, druge pa zopet takšne, da nam je zastajal dih.

Gledalci impulz filmov so nam hvaležni, da jim približamo življenje vsakdana v Etiopiji. Ko si je Marija ogledala film na televiziji, je prinesla zlato verižico za lačne otroke. Na misijonskem dnevu v Lučah mi je Romanova mama pripovedovala, da se je njen sin, potem ko so na oratoriju gledali film, odločil, da bo vse svoje prihranke daroval za lačne otroke. Franc, ki ima 90 hektarjev zemlje, je ob gledanju filma Nevidni otrok spoznal: "Doslej sem delal le za družino, avtomobil, hišo in za ugodje. Ko pa sem videl dokumentarni film Nevidni otrok, se je moje življenje spremenilo. Spoznal sem, da lahko pomagam". Majda je po ogledu filma potrkala na več kot sto vrat ter ljudi prosila, da bi sprejeli botrstvo za otroka v Etiopiji. Tudi zato imamo 980 botrov, ki omogočajo mladim jutrišnji dan.

V Evropi se najbrž premalo zavedamo, da smo s svojim načinom življenja soodgovorni za revščino v Afriki. Kako

tudi na vseh stopnjah šolanja. Tako so bili na naši gimnaziji vsi ravnatelji odprti za dobrodelnost.

Kakšna se vam zdi verska "klima" v Sloveniji v primerjavi z avstrijsko Koroško?

Prepričan sem, da je vernost v Sloveniji še zelo močno prisotna. V župnijah, kamor me povabijo, da jim pripovedujem o misijonu v Etiopiji, se srečujem z mnogimi ljudmi. Opažam, da se poistovetijo z evangelijskim sporočilom in s tem s Kristusom. Vem pa tudi to, da se bo število kristjanov v Sloveniji še zmanjšalo in ostalo pri približno 15 odstotkih.

Avstrija je sekularna država. Mislim, da še bolj kot Slovenija. To je vidno tudi ob obisku nedeljskih maš in nasploh v zakramentalnem življenju.

V obeh deželah pa spoznavam, da dobrodelnost nima meja. Tu pa se vedno spomnim Jezusove zgodbe o Samarijanu, ko mu je Jezus ob koncu prilike rekel: "Pojdi in tudi ti tako delaj". Tu vse bolj spoznavam, da imajo tudi tisti, ki niso kristjani, odprto srce za sočloveka, za potrebe revnih.

Pater Jože, s svojim zgledom in dobroto pritegnete dijake slovenske gimnazije v Celovcu, da se razvijajo v čuteče in sočutne odrasle ljudi. Že zdaj so vedno pripravljeni pomagati, kjerkoli se pokaže potreba. Uresničujejo Jezusove besede iz Svetega pisma: "Lačen sem bil in ste mi dali jesti ..." Verjetno ste neizmerno veseli in Bogu hvaležni, ko opažate, kako v mladih rasteta vera in ljubezen?

Res so zelo dobri. Večji del naših dijakin in dijakov prihaja iz Podjune in Roža, to je s slovenskega koroškega podeželja, kjer so še zakoreninjene verske vrednote. Kar precejšnje število staršev teh naših dijakov sem imel v šoli ali pa v domu, ko so še obiskovali gimnazijo. Ti starši so svojim otrokom predali vero in narodnost. Tako spoznavam, da je v družinah, kjer starši vzgajajo svoje otroke za solidarnost, večja odprtost za pomoč potrebnim.

Kje si naberete moči za vsakdan?

Že v začetku dneva obhajam sveto mašo. To je glavni vir moči. Eden največjih izzivov za mojo odločitev, da delam za najbolj uboge, pa so dijakinje in dijaki naše šole.

Kdo vam je zgled?

Zgled mi je sv. Janez Bosco. Povsem je živel za mlade, ki so bili na robu družbe. Prav tako pa mati Teresija, ki je vse svoje

življenje živila z revnimi in slabotnimi.

Kakšne želje imate?

Želim si, da bi vsi otroci in mladi imeli dovolj hrane, pitne vode in medicinsko oskrbo in da bodo lahko hodili v šolo. Tako bodo lahko uresničili svoje sanje. Zase si pa želim, da mi Bog da moči, da bi jim lahko še pomagal!

Pater Jože Andolšek, hvala vam, da ste odgovorili na toliko vprašanj. Želim vam še veliko veselja pri delu in da za dobroto in veselo novico evangelija navdušite čim več mladih!

Špela Pahor

mega sebe. In ko se vračamo, spoznamo, da smo veliko več prejeli, kot pa dali, saj so nam na vsakem koraku dali vedeti, kako so nas veseli. Prepričan sem, da je bila za vse mlade, ki so odšli v Etiopijo kot prostovoljci, to ena najboljših popotnic za življenje, saj so se čutili povsem sprejete!

Tudi botrov imate veliko.

Trenutno imamo v Etiopiji 980 otrok, ki s pomočjo botrstva lahko obiskujejo šolo, imajo šolske potrebščine in dobijo dva obroka hrane. Ko se vključite v projekt botrstva, otroku pomagajte, da ne bi postal otrok ceste, da ne bi zašel v kriminal in prostitucijo.

naj vzgajamo otroke za sočutje, čuječnost, medsebojno pomoč?

Prepričan sem, da se vse začena v družini. Tudi nas otroke so starši že v ranem otroštvu navajali, da smo dobrine delili. Sestro sva nosila hrano ženi v podstrešno sobo. Revni so vedno prihajali k nam in smo jih vedno sprejeli. Mama je to še posebno znala, saj jim ni dajala le hrane, ampak jih je znala poslušati, potolažiti in spremljati.

Tudi sam vse bolj spoznavam, tako na gimnaziji ali ko me povabijo v otroške vrtce in v šole, da mora biti vzgoja za dobrodelnost prisotna že v družini kakor

Kratke

Štandrež / Praznovanje župnijskih in cerkvenih zavetnikov

Pastoralno področje Soča-Vipava v sodelovanju z domačimi društvi vabi na praznovanje župnijskih in cerkvenih zavetnikov. V četrtek, **30. novembra**, bo v Štandrežu ob 19. uri praznična sveta maša, ob 19.45 odprije razstave keramičnih izdelkov. V petek, **1. decembra**, bo v Štandrežu ob 20. uri koncert MIMePZ Emil Komel. V soboto, **2. decembra**, bodo med 9.15 in 10. uro v Štandrežu in Sovodnjah adventne delavnice. V nedeljo, **3. decembra**, bo v Gabrjah ob 10. uri sv. maša; vodil jo bo msgr. Renato Podbersič; ob 10. uri praznična sv. maša in podelitev klasa, vodi msgr. Juliusz Janusz, papeški nuncij v Sloveniji; ob 11.15 bo sv. mašo vodil domači župnik Karel Bolčina; ob 18. uri praznične večernice.

Goriški upokojenci: predavanje o poti odrešitve in spoznanja

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško je 25. oktobra 2017 priredilo v Tumovi dvorani v Gorici posebno in neobičajno srečanje, tokrat s predavateljico Ivano Konič, ki je svoje popotovanje oz. romanje Camino de Santiago imenovala Pot odrešitve in spoznanja. To je zelo dolga pot sv. Jakoba, ki jo je na srečanju natančno in na zanimiv način opisala in nanizala veliko lepih, doživetih dogodkov ter izkušenj, ko je pred nekaj leti prehodila okrog 850 km v 28 dneh od Pirenejev do Santiaga, v severozahodni Španiji. Ta pot je postala eno najbolj znanih in priljubljenih romanj v Evropi. Tudi dandanes se kar številni ljudje

Foto Ingrid Nikolavčič

raznih slojev z navdušenjem in trdno voljo podajajo iz verskih in tudi drugih razlogov na to neskončno dolgo pot, po navadi peš, nekateri tudi s kolesi ali drugimi sredstvi. Primerno opravljeni in opremljeni sledijo razpoznavnemu znaku školjke, ki je postala simbol romarjev, ki jih privede do cilja, do Santiaga. Vsak romar se mora ustaviti v določenih krajih, postojankah, kjer dobi žig, se okrepi in odpočije. Med romarji je največ posameznikov ali maloštevilnih skupin. Kljub ranam na nogah ali raznim nevšečnostim vztrajno nadaljujejo pot in si ob srečanjih delijo skupne medsebojne trenutke ter spoznajo druge ljudi in nove kraje. Med njimi se stekejo dobri odnosi, prijateljstva, s ciljem, da ponesejo v svet novo upanje. Vsak od njih je poseben in ima svojo zgodbo, drug drugemu bogati popotovanje. Gospo Ivano je vodila pot ne samo po čudoviti španski pokrajini, ampak tudi po težko prehodnih mestih, vasicah, blatnih cestah in stezah. Potovala je od Roncesvalla v Pirenejih, skozi Pamplono, Logron, Granon, skozi mesteca in vasi, skozi Burgos s čudovito katedralo, Leon, Astorgo; prečkala je špansko "meseto", neizmerno pokrajino žitnih polj, Galicijo do Santiaga, čarobnega cilja romarjev tako imenovane 'Francoske poti'. Nato se je odpeljala z avtobusom do "konca sveta" v Finisterre, kjer se kopno strmo spušča v Atlantik. Tako je končala svoje potovanje. / (ed)

Obšolsko dogajanje v Mladinskem domu

Z jesenjo se je za učence in dijake začel pouk v šolah, v Mladinskem domu pa so stekle dejavnosti. Pošolski pouk obiskuje letos nad 30 otrok, ki so razdeljeni v 3 skupine, in sicer osnovnošolsko, srednješolsko in višješolsko. V tem prvem delu šolskega leta končujejo otroci poletno videodelavnico (na sliki) z animiranim in igranim filmom.

Zdaj pa že pričakujejo ostale dejavnosti: kmalu se bo začel filmski forum z mesečnimi srečanji, nato bo prišel na obisk sv. Miklavž, med božičnimi počitnicami pa čaka člane MD zimovanje v Žabnicah.

Goriški vrtljak / Abonma Veliki polžek

"Drugačnost je krasna - naj živi!"

"Vsaka glava ima svoje oči, / vsaka noga svoje poti, / drugačnost je krasna - naj živi!" Tako zapojeja petelin in pav ob koncu neskončnega prepiranja in merjenja moči, kdo je pomembnejši. Po vsem prerekanju spoznata, da ima vsak svoj prav in da sonce pošilja svoje žarke prav na vse; pa tudi pod dežjem smo vsi enako mokri. Nebo se namreč ne ozira na človeške malenkosti. Da je drugačnost veliko bogastvo, je mladim gledalcem, abonentom Velikega polžka, učencem od tretjega do petega razreda Večstopenjskih šol iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, zelo jasno in razumljivo razkrila oz. potrdila predstava

O petelinu in pavu, s katero je prišlo v goste Šentjakobsko gledališče Ljubljana, ki ustvarja predstave že 96 let. Čeprav spada med gledališke ljubiteljske skupine, so njegove uprizoritve tako odlično izdelane, da ni nikakršne razlike

med tistimi, ki jih na oder postavljajo poklicne gledališke hiše. Tako dodelana predstava je tudi ta *O petelinu in pavu*, za katero je tekst napisala pesnica, pisateljica, prevajalka, dramatičarka in režiserka Bina Štampe Žmavc, doma iz Celja, kjer tudi živi in ustvarja. Nič čudnega ni, če je za svoje delo prejela veliko nagrad doma in v tujini – njena dela so prevedena v razne tuje jezike. Tudi ta dramski tekst

SREČANJA POD LIPAMI Dr. Andrej Rahten

Govor je bil predvsem o Majniški deklaraciji

Dr. Andrej Rahten, zgodovinar, diplomat in nekdanji veleposlanik na Dunaju, je bil v torek, 21. novembra, gost na Srečanju pod lipami. Z njim se je pogovarjal zgodovinar ter nekdanji sošolec na fakulteti dr. Renato Podbersič ml. Na večeru, ki sta ga priredila KC Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič, je bil govor o prelomnem času slovenske zgodovine ob koncu prve svetovne vojne, času zadnjega habsburškega vladarja Karla I. O tem obdobju, ki obsega leta 1917-1922, je zgodovinar napisal knjigo z naslovom *Od Majniške deklaracije do habsburške detronizacije*, ki jo je izdala Celjska Mohorjeva družba.

Na začetku je dr. Rahten obravnaval lik veleposlanika in povedal, da mora le-ta večino časa nameniti analitičnemu delu. Če želi pošiljati podrobne in natančne analize delovanja v domovino, mora poskrbeti za odlično mrežo, ki jo lahko spleta samo z družabnim delovanjem, in sicer z udeležbo na prireditvah in z organizacijo dogodkov. S takimi pobudami največ naredi za promocijo države, ki jo predstavlja. Povedal je tudi, kako je Dunaj še zelo pomembno svetovno

mesto in posledično tudi še zelo pomembno za našo slovensko diplomacijo, ker smo zgodovinsko s tem mestom povezani. Govor je potem prešel na zgodovino. Med vsemi pomembnimi dogodki, ki so se pripetili leta 1917, dr. Rahten meni, da je prav Majniška deklaracija najpomembnejša. To je akt poudarjen slovenske narodne samozvesti, ki je spremenil naše narodno bivanje v tem delu sveta. Deklaracija, ki jo je v dunajskem parlamentu prebral poslanec Anton Korošec, je postavila izhodišče za

drugačno slovensko narodno-politično delovanje. Zgodovinar, ki sicer ni pristaš "if zgodovine", je na vprašanje, ali je bil možen kakšen drug razplet v tistem času, odgovoril, da je bila zanimiva teza, ki jo je imel takratni Slovenec v državnem zboru na Dunaju Ivan Šusteršič. Ta si je želel ustanovitev neke zveze narodnih držav v srednji Evropi pod habsburškim žezlom. Majniška deklaracija se mu je zdela preveč radikalna in je bil prepričan, da bi Slovenci največ pridobili, ko bi se ohranila

zveza narodov pod Habsburžani. Vedel je tudi za londonski pakt in da bo Primorsko zelo verjetno zasedla Italija. Podobno vizijo je imel na Primorskem dr. Henrik Tuma. V povezavi z idejo o nadaljevanju habsburške oblasti je dr. Rahten tudi rehabilitiral cesarja Karla I., ki ga imajo zgodovinarji za nezmožnega in slabiča. V resnici je takoj po smrti Franca Jožefa uvedel pomembne in napredne reforme, ki bi lahko zagotovile prihodnost cesarstva, a razpad Avstro-Ogrske je bil že neizogiben.

V nadaljevanju je govornik orisal lik in vlogo, ki jo je imel ljubljanski škof oz. knezoškof Anton Jeglič pri državnopravni spremembi države. Jeglič ni bil samo cerkveni voditelj, bil je tudi član deželnega zbora na Kranjskem in prvi knezoškof, ki se je izpostavil in pokazal naklonjenost katoliško-narodni stranki. Bil je zelo politično misleč duhovnik in kot tak je tudi deloval. Vse od prelo-

ma stoletja je veljal za arbitra znotraj največje slovenske stranke. Svetoval je politikom, kako naj ravna na različnih področjih. O majniški deklaraciji ni bil prepričan, a jo je nazadnje vendar podpisal. Tega ni storil goriški nadškof Sedej, ki je bil do kraja zvest habsburški hiši. Na koncu je zgodovinar povedal še nekaj o liberalcih v tistem času. Bilo je nekaj velikih liderjev med njimi, kot npr. Ivan Tavčar in Ivan Hribar, toda stranka liberalcev je bila že na obrobju.

MČ

Pomemben dogodek v Štandrežu

Odkrili in blagoslovili spomenik štandreškim žrtvam 1. svetovne vojne

V soboto, 25. novembra 2017, je bila v Štandrežu pomenljiva slovesnost ob odkritju in blagoslovu spomenika štandreškim žrtvam prve svetovne vojne. Žal, je takih spominskih obeležij v naših krajih zelo malo, čeprav je v tej vojni vihri padlo veliko slovenskih fantov in mož. Številne prisotne, čeprav je bilo vreme nenaklonjeno, je pozdravil predsednik društva SKultura Marjan Breščak, ki je dalo pobudo in tudi uresničilo ta pomembni spomenik. Zahvalil se je akademsko-

Foto DP

mu kiparju Juriju Smoletu za zasnovanje spomenika, kamnoseški skupini Manče, ki je opravilo dela, in članom šole mozaika iz Spilimberga, ki so kamnito podlago nadgradili z mozaičnimi vložki. Prisotne umetnike je predsednik pozdravil in izrazil hva-

ležnost, da so rade volje pristopili k pobudi in nudili svoje strokovne in umetniške sposobnosti. Spomenik, ki je na zelenici za cerkvijo, je v osnovi mogočna obdelana kamnita masa, ki jo je vojna, kljub masivnosti, dodobra prizadela in jo tudi preluknjala. Predstavlja veliko človeških žrtev in razdejanj, ki jih je vojna povzročila. Mozaični vložki v obliki ognjenih plamenov podkrepijo to splošno razdejanje, ki je izrazitejši v spodnjem delu in se redči v zgornjem delu skulpture. To daje tudi nekaj upanja, da se take grozote ne bodo več ponavljale. Ob tej kamniti strukturi je kamnita plošča z napisom Štandreškim žrtvam prve svetovne vojne z znakom o miru.

/ str. 7
DP

kazovanj. Oba bahača nista primerna za njegove podzemne rove. Predstavo v režiji Žige Sedmaka in scenografski podobi Tatjana Koritnik, pri kateri na odru kraljuje veličastna pavlovnija – v njej prebiva modri drevesni duh –, in v kostumski slikovitosti Bojana Visterja, ki nazorno in domiselno poudarja značilnosti pava in petelina, odlikujejo tudi posrečena glasbena (Bine Drobnič) in video oprema in domiselna animacija (Istok Jan Simončič). Koreografija Jureta Orla prispeva k razgibanosti predstave, ki je pri gledalcih vzbudila smeh predvsem ob slikovitem petelinem in pavjem pričkanju v rimah in "dvoboju" na "boksarskem ringu". V predstavi z vsebinsko popolnoma jasno poučno poanto nastopajo Bojan Vister (v alternaciji David Čeh) – pav, Tatjana Rebolj – čebela, sršen, pesnica in slikarka, Dragan

Remškar – petelin, Meta Černe (v alternaciji Mileva Sovdat) – čebela sršen, mesarka, lovec, Peter Teichmeister drevesni duh, potepuh, sršen in krt ter Srečko Kermavner – glas komentatorja. V vlogi sonca pa je na videoposnetku soudeležena skupina otrok, očitno iz narodnostno mešanih zakonov. Zadnjo pomenljivo pesmico so šolarji spremljali s skandinavim ploskanjem. Pred predstavo se je, kot vsakič, v imenu organizatorjev oglasila Tamara Kosič. Z učencema Gabrieljem in Asio je ponovila pravila lepega obnašanja v gledališču. Leta "veliki polžki" najdejo tudi v Gledališkem dnevniku, ki ga je privlačno izoblikoval Walter Grudina in v katerem je seveda tudi Packo. Vanj otroci lahko zabeležijo vtise, ki jih v njih vzbudijo predstave Goriškega vrtljaka in morda še kakšne druge.

IK

S 6. strani

Odkrili in blagoslovili spomenik ...

O beležje je torej hvaležen spomin na tiste, ki so žrtvovali svoja mlada življenja, in opomin vsem nam, naj si prizadevamo, da ne bo več prišlo do takih strahot in razdeljanj.

primežu italijanskega topničarstva. Preden so izselili prebivalstvo v notranjost Avstro-Ogrske, so pod bombami padle prve civilne žrtve. Ker so upali, da bo vojne kmalu konec, se je večina štandreških družin najprej usta-

begunska taborišča, kjer je primanjkovalo hrane in so bili življenjski pogoji zelo hudi. V taboriščih je zaradi la-

kote in zaradi raznih nalezljivih bolezni umrlo več otrok in žensk. Največ štandreških beguncev je bilo v taboriščih Bruk ob Litvi, Wagni in Lipnici. Tiste domačine, ki so jih zajeli italijanski vojaki, so poslali v notranjost Italije. Lahko sklepamo, da je prva svetovna vojna povzročila več kot sto štandreških žrtev. Po prvi svetovni vojni so naši kraji prišli pod Italijo. Nove oblasti so vse, ki so se bojevali v avstro-ogrske uniformi, imele za sovražnike, kar je povzročalo, da so se tudi nekateri domačini skoraj sramovali svojih žrtev in se o teh ni veliko govorilo. O tem priča

tudi dejstvo, da je padlim v prvi svetovni vojni v naših krajih namenjenih malo spominskih obeležij. Zato je odkritje spomenika štandreškim žrtvam prve

svetovne vojne dolžno dejanje, da ohranimo nanje hvaležen spomin, saj so padli kot zavedni Slovenci, čeprav z uniformo Avstro-Ogrske, ki nam je bila pred sto leti skupna država. Župnik Karel Bolčina je spomenik blagoslovil in izpostavil, da je Štandrež veliko žrtvoval tako v številu človeških žrtev kot v materialnem smislu. Blagoslov je namenil tudi vsem ljudem dobre volje, ki si prizadevajo za mir in sožitje. Program sta obogatila pevska sestava, moška vokalna skupina Sraka pod vodstvom Patricka Quaggiata in mešani pevski zbor Štandrež pod vodstvom Zulejke Devetak. Program je povezovala Erika Nardin. Na predvečer odkritja spomenika je bilo v prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič poučno in zanimivo predavanje Vilija Princiča o civilnih žrtvah prve svetovne vojne. Starejši, ženske in otroci so morali zaradi bližine fronte zapustiti svoje domove in se zateči v oddaljene kraje Avstrije. V raznih taboriščih jih je veliko umrlo, predvsem otrok, zaradi mraza, pomanjkanja hrane in nalezljivih bolezni. Največ Slovencev je bilo v taborišču Bruk ob Litvi, nedaleč od Dunaja, kjer so imeli svoje vrtce, osnovne šole, obrtniške delavnice za dekleta, ob nedeljah in praznikih svete maše v obnovljeni cerkvi, ki je pred prihodom slovenskih beguncev služila kot sinagoga za Jude.

Foto DP

Prisotne je nagovoril Damjan Paulin, ki je povedal, da ob izbruhu vojne leta 1914 je bilo poslanih na vzhodno srbsko-rusko fronto več fantov in mož iz Štandreža, ki so služili v cesarski vojski. V prvem letu jih je na tej fronti padlo skoraj deset, v naslednjih letih še več kot petnajst. Druga fronta, ki so jo branili štandreški vojaki, je bila na Tirolskem. Skupno je v prvi svetovni vojni padlo več kot petdeset štandreških mladeničev. Ko je maja 1915 Italija napovedala vojno Avstro-Ogrski, se je fronta kmalu pomaknila do Soče in Štandrež se je znašel v močnem

vila v bližnjih krajih, od koder so se ob vojnem zatišju in v nočnih urah vračali na svoje domove, kjer so pobrali še zadnje prideleke. Časopis Slovenec poroča, 5. oktobra 1915, da je štandreška cerkev, ki je bila zgrajena pred 15 leti, porušena. Isto velja za vso vas. Ko so italijanske čete avgusta 1915 prekoračile Sočo in zasedle tudi Štandrež, so se domačini umaknili v bolj oddaljene kraje Avstro-Ogrske. Ker so bili skoraj vsi kmetje, so prosili za streho pri raznih kmetijah, kjer so pomagali pri delih na polju. Težje je bilo za tiste, ki so jih naselili v

Na univerzi Bocconi v Milanu je z uspehom opravila doktorat iz ekonomskih ved in managmenta (vodstvo podjetja)
VERONIKA TERPIN.
Ob tem ji cestitajo oče, mati, skupaj z vsemi sorodniki.

Ob 36-letnici goriškega Kulturnega doma Vrsta zanimivih kulturnih dogodkov

Kot je že tradicija, vodstvo Kulturnega doma v Gorici ob vsaki obletnici delovanja tega slovenskega kulturnega hrama, ki je zmeraj odprt tudi za druge jezikovne in kulturne realnosti, pripravlja vrsto dogodkov različnih vsebin. O programu, vezanem na 36. obletnico Kulturnega doma v Gorici (1981-2017), je tekla beseda na tiskovni konferenci, v četrtek, 9. novembra 2017, dopoldne. Podrobno so o njem spregovorili Igor Komel, predsednik goriškega Kulturnega doma, Hijacint Jussa, predsednik Društva beneških umetnikov, Maša Braini, kot predstavnica projekta *Komigo baby*, in igralec Franko Korošec, umetniški vodja projekta za otroke *Komigo baby 2017/2018*.

Uvod in prireditve je bilo v torek, 14. novembra 2017, odprtje skupinske razstave Društva beneških umetnikov z naslovom *Mi smo tu... tuka... izdē... kle... te*. Svoja dela razstavljajo Silvana Buttera, Elena Guglielmotti, Manuela Luretig, Giacinto Jussa, Teresa Lendaro, Federica Manzini, Sandra Manzini, Luigi Moderiano, Gianni Osgnach, Dario Pinosa, Claudia Raza, Mariarosa Scoziero, Claudia Scignaro, Luisa Tomasietig, Moreno Tomasietig, Nadia Tomasietig, Barbara Tomasino, Antonio Trinco, Lucia Škejcova Trusgnach. To je vrsta umetnikov, ki kaže, koliko ustvarjalne moči še premore Be-

nečija, kljub temu da se njene vasi praznično. Na slovesnem odprtju je spregovoril Hijacint Jussa, ki je bil dolgo let profesor likovne vzgoje na slovenskih šolah v Gorici in dobro pozna benečansko realnost, saj so njegove korenine prav tam. Glasbeno sta dogodek popestrila David Tomasietig in Igor Černo. Razstavo je Kulturni dom priredil v sodelovanju z Inštitutom za slovensko kulturo iz Špetra, Zvezo slovenskih kulturnih društev, Glasbeno matico in Slovensko kulturno gospodarsko zvezo; odprta bo do 10. decembra 2017, od ponedeljka do petka, od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 18.00 in v večernih urah med kulturnimi prireditvami. V sklop praznovanj ob 36-letnici Kulturnega doma spada tudi koncert ŽePZ Carmen manet (Pesem ostane) iz Kranja, ki bo v nedeljo, 10. decembra 2017, ob 17.30 v veliki dvorani KD v Gorici. Zbor je zmagal na letošnjem tekmovanju Evrovizijski zbor v Rigi (Latvija) in ga sestavlja 33 deklet iz Kranja. Deluje od leta 2011 in se redno udeležuje domačih in tujih tekmovanj ter za svoje izvedbe prejema najvišje nagrade. Širšo prepoznavnost so si pevke ustvarile prav z zmago na omenjenem tekmovanju letošnjega julija. Med konkurenčnimi evropskimi zbori so dekleta žirijo prepračala s svojo energijo, srčnostjo in raznovrstnim programom. Zbor od

ustanovitve vodi Primož Kerštanj, zborovodja in glasbeni pedagog. Koncert v Gorici prireja Kulturni dom Gorica v sodelovanju s kulturno zadrugo Maja (v okviru glasbenega festivala Across the border), Glasbeno matico, Kulturnim domom Nova Gorica in Zvezo slovenskih kulturnih društev, ob pokroviteljstvu Slovenske kulturne gospodarske zveze, občine Gorica, Mestne občine Nova Gorica, Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Fundacije Goriške hranilnice, Goriške trgovinske zbornice in Dežele Furlanije Julijske krajine. Koncert spada tudi v abonmajski program Slovenskega stalnega gledališča za Gorico. Ob jesenskem praznovanju bodo na svoj račun prišli tudi najmlajši obiskovalci naših dvoran. Otroke bo tudi letos, peto leto zapovrstjo, razveselilo šest predstav abonmajskega gledališkega niza *Komigo baby 2017/2018*, ki ga je KD letos izjemoma uvrstil v vsakoletna praznovanja. *Komigo baby* je otroška različica večjezičnega festivala komičnega gledališča *Komigo* in ima pomenljivo geslo *Mama, očka... gremo v gledališče!* Niz otroških predstav se je kar najlepše začel v nedeljo, 19. novembra 2017, ko se je dopoldne v veliki dvorani Kulturnega doma zbralo razveseljivo veliko število otrok in njihovih spremljevalcev. Veliki oder KD se je odel v očarlji-

ve pravičnice barve z gostovanjem Mladinske gledališke skupine O' Klapa, ki deluje v sklopu Skupnosti družin Sončnica iz Gorice. Mladi igralci so uprizorili svojo zadnjo uspešnico *Obuti maček*, s katero so se predstavili že pred marsikatero publiko, v oktobru tudi pred koroško. Vsakič so zaradi izvrstne igre doživeli burno ploskanje. Pravičnici *„družinski mijavzikal“*, ki je nastal v sodelovanju Kulturnega centra Lojze Bratuž, ima za seboj čez dvajset ponovitev. Besedilo je v verzih izšlo izpod zelo spretnega peresa Andreja Rozmana Roke, živahno glasbo, ki se zaradi spevnosti takoj priljubi, je napisal naš talentirani glasbenik Patrick Quaggiato. Odrsko je delo iskrovo zaživelo v režiji mlade Sanje Vogrič. Igralci so z igro, petjem in plesom navdušili male in velike gledalce, saj ima predstava s pikrimi bodicami na račun naših slabosti in napak veliko povedati tudi odraslim. Pred predstavo sta občinstvu izrekla dobrodošlico predsednik Kulturnega doma Igor Komel in Franko Korošec, umetniški vodja ponudbe za otroke *Komigo baby*. Vsi mali gledalci so ob izhodu prejeli pisan balonček. V nedeljo, 26. novembra, je malčke ogrelo *Afriško sonce*, ki ga je k nam prineslo Gledališče Malih Velikov. Igralec Jose je s soigralcem Petrom Nzobandoro in Timo Sovič ter z izrazitimi lutkami prikazal življenje v savani, kjer sijajo žarko sonce, dokler nekega dne ne pritisne hud mraz in ne zapade sneg. Takrat se zaskrbljene živali napotijo do Matere Narave, ki prebiva v Rajski deželi.

Obvestila

V sredo, **6. decembra, ob 18. uri** bo v župnijski dvorani v Podgori **Miklavževanje**. Prireja ga **PD Podgora, ZSKP Gorica in SSO**. Pred obdarovanjem otrok bo nastopila Otroška dramska družina F. B. Sedej s predstavo Kako postati junak, v režiji Ilarie Bergnach. Miklavžev urad bo odprt do 6. decembra ob 17. uri. Za dodatne informacije: 3336268789 / 3472400929.

Javni razpis - 14. priznanje Kazimir Humar. Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2017 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnic: "Predlog za priznanje".

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. (+39) 347 6921591.

"Male oglose" najdete na našem novem portalu www.noviglas.eu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 1. 12. 2017 do 7. 12. 2017) Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s

frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00.

Spored:
Petek, 1. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 2. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 3. decembra: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 4. decembra (v studiu Ilaria Bergnach in Carlotta Nanut): Prazne buče močno donijo.

Torek, 5. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 6. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Z g. Martinčičem o zvonoslovju 1. del - Izbor melodij.

Četrtek, 7. decembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Kulturni center Lojze Bratuž

Goriška Mohorjeva družba

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

RUDOLF KLINEC DUHOVNIK, INTELEKTUALEC, ZGODOVINAR

Spregovorili bodo: Vinko Paljk, Marija Češut, Peter Černic, Tomaž Simčič in Renato Podbersič st.

TOREK, 5. DECEMBRA 2017, OB 20.00
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

Nabirka hrane

Dne 25. novembra je potekala vsakoletna državna nabirka hrane "Banco alimentare", pri kateri sodeluje tudi dekanjska Karitas že 5 let. Petnajst naših prostovoljcev dobre volje je bilo prisotnih v dveh marketih, in sicer v Štandrežu in Sovodnjah. Na podlagi osebnega prostega časa si prostovoljci uredimo urnike tako, da krijemo lahko cel dan. Zelo nas je razveselilo, da so nam v popoldanskih urah priskočili na pomoč štirje mladi fantje iz naše dekanije; za nekatere je bilo to prva izkušnja. Slovenski skavtje, ki so tudi vedno pripravljeni pomagati, so pa delovali v goriškem marketu LIDL. Prizadevamo si, da se bodo ti fantje zavedali pomembnosti pomoči bližnjemu in da bodo še pripravljeni nam pomagati v takih ali podobnih karitativnih pobudah. Mladi so živahni, gibčni in simpatični in jim je skoraj nemogoče odgovoriti: Ne! Jaz ne dam nič! Hvala vsem, ki ste sodelovali. / Nanut Joana

Naslednje srečanje *Komigo baby* bo v torek, 5. decembra 2017, ob 17. uri, ko bo na vrsti *Zgodba o morskimi zvezdi*. Malo publiko bo obiskal in obdaril sv. Miklavž. Po novem letu se bodo zvrstile še predstave *Škratovo ime*, ki ga bodo izvedli igralci KD Desni žep, *Pika Nogavička in gusar Val*, (Zavod Enostavno prijatelji) pa še *Cepetavček*, v izvedbi Gledališča Kuluk.

V *Komigo baby*, poleg navedenih predstav, spadajo še *Božična pravljica... 2017* (17. decembra 2017), *Božična magija* ob trih čarodejev združenja Assi Magici iz Gorice (28. decembra 2017) in *Otroško pustno rajanje*, ki bo 13. februarja 2018.

Tržaški gledališki igralec Franko Korošec je program *Komigo baby* pripravil v sodelovanju z Mašo Braini in Sandro Marvini, prireja pa ga Kulturni dom Gorica v sodelovanju z ZSKD, Glasbeno matico, ŠZ Dom (Gorica) in kulturno zadrugo Maja, pod pokroviteljstvom SKGZ, Fundacije Goriške hranilnice, Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Za vstopnice je treba odšteti 5 evrov za otroke, za spremljevalce pa tri evre.

Iva Koršič

Goriška Mohorjeva družba / Knjižna zbirka za leto 2018

Vsakoletni knjižni dar

Pri Goriški Mohorjevi družbi so "načrtovali boljše letino, vendar je ta za naše razmere in zmožnosti kljub vsemu dobra", je v ponedeljek, 27. novembra, na predstavitvi knjižne zbirke v Galeriji Ars na Travniku v Gorici povedal predsednik GMD msgr. Renato Podbersič.

Knjižna bera v častitljivem 92. letu goriške založbe zajema pet samostojnih knjig: v redni zbirki so izšle *Koledar, Srečanja za spomin* Saše Martalanca in pravljice Miroslava Leban *Medved zobozdravnik*. Izven zbirke sta izšli knjigi Draga Štoke *Po stezicah in brezpotjih* in zbirka poezij Claudie Voncina v italijanščini *Emozioni*. Tudi letos je izšel stenski *Naš koledar* za leto 2018, in sicer v sodelovanju s tržaško Duhovsko zvezo. Skupno s celjsko Mohorjevo družbo je GMD izdala še knjigo *Papež Janez svetnik* Marca Roncallija. Meč potrebuje brus, da je oster, um pa knjige, ki nas vodijo do spoznavanja sebe in sveta, je dejal msgr. Podbersič, ki se je zahvalil vsem avtorjem, sodelavcem, urednikom in tiskarnama ter že napovedal nekaj zanimivih načrtov za naslednje leto.

Majda Cibic je o *Koledarju*, ki vsebuje 59 člankov, povedala, da je tradicionalno razporejen po sklopih in obsega versko, kulturno in družbeno delovanje naše skupnosti. Vsebuje tudi različne zapise s področja šolstva in etnografije, jubilejne in spominske

zapise, na koncu pa še dve pomembni raziskavi: pregled vpisov v slovenske izobraževalne ustanove v Italiji in slovensko bibliografijo v Italiji v letu 2016, sad sodelovanja s Slorijem in NŠK-jem. Za koledarski del zbornika je črno bele fotografije

toplo pozdravila "v imenu očka Sašija"; zaradi šibkega zdravja je bil namreč prisoten le "v duhu", hčerki pa je naročil, naj pove, da je zelo navezan na Goriško. Ljubzen do Gorice je posredoval tudi hčerki, ki je tu preživela pet let, sploh pa o sebi pravi, da je

naših kulturnih domov na Goriškem, Tržaškem in Videmskem, posnete "z mišje perspektive", s t. i. luknjičarko, prispeval Marko Vogrič, avtor digitalnih fotografij tudi stenskega Našega koledarja.

O izboru 16 črtic *Srečanja za spomin* Saše Martalanca je Majda Cibic povedala, da pripovedujejo o usodah literarnih junakov, ki jih je avtor srečeval na svoji življenjski poti. Martelanc, ki ima zelo bogat jezik, je "izredno lirichen človek, ki se rad pogloblja v čustva posameznika"; označujejo ga dobrotu, človeška toplota in plemenitost. Črtice, ovite v poetičnost, vzbujajo občutek etične zavesti in dobrohotnosti. Ilustracije za knjigo je prispevala hčerka Kristina, ki je vse navzroč

po mentaliteti Tržačanka, po duši pa bolj Goričanka. Kar se tiče ilustracij, je Kristina Martelanc povedala, da so njene slike - kot tudi ona sama - zelo čustvene: riše s prsti, uporablja pa oljnate voščenske rdeče, rumene in modre barve. Vsaka slika je sad srečanj z ljudmi, ki jo vedno bogatijo; vsako delo, ki se rojeva v njenih rokah, je potovanje zase. Kot "očka Saši" - in že prej nono - tudi Kristina rada zre v daljave in "živi od spominov". Zato je vsem, ki bodo segli po knjigi *Srečanja za spomin*, zaželela, da bi slike božale njihova srca, vlivale pogum in veselje. Pravljice in živalske dogodivščine, zbrane v knjižici *Medved zobozdravnik*, prinašajo dragoceno sporočilo za mlade bral-

ce, ki naj se zavedajo, da so tudi zobje del našega telesa, je povedala Cibičeva. Avtorica Miroslava Leban je obrazložila, da je izbrala medveda preprosto zato, ker ji je simpatičen: "Tudi če je velik in kosmat, meni vzbuja občutek nežnosti". V glavnem piše o živalih, ker jo "določene živali spominjajo na določene osebe". Ideja se porodi kar sama in tudi pravljica se kar sama napiše, je dejala. V njenih delih nastopajo tudi ne prav klasične živali iz pravljic, ker je ugotovila, da zlasti otroci iz mesta premalo poznajo živali. Z ilustratorico Vesno Benedetič, ki "je zadel v črno", se prej nista poznali, sta se pa odlično ujele, je povedala Lebanova, ki že 46 let piše pravljice za

radio, ker jo to "razbremenjuje". Živi v Trstu, doma pa je iz Tolmina; ko se nekajkrat letno vrača v rojstni kraj, se vozi mimo Gorice, kjer se kot potomka puntarjev izpred 300 let spominja na prednike, ki so bili zaprti v ječi v gradu nad Travnikom. "Pomembno je, da vsakdo v sebi ohrani nekaj otroškega. Lepi in preprosti otroški spomini pomagajo prebresti hude trenutke". Na koncu je msgr. Podbersič še na kratko spregovoril o knjigi *Papež Janez svetnik*, ki je "zaslужeno postal svetnik". Knjiga, ki jo je spisal papežev nečak, vsebuje zanimiv življenjski pogumnega papeža Janeza XXIII., avtorja dveh temeljnih enciklik, "brez katerega bi danes ne bilo Franičiška". / DD

Leonardova slika prodana na dražbi

Leonardova slika Kristusa prodana za rekordnih 450 milijonov dolarjev

Slika Kristusa, naslovljena *Salvator Mundi*, ki naj bi jo pred približno 500 leti naslikal Leonardo da Vinci, je bila na dražbi v New Yorku prodana za 450,3 milijona ameriških dolarjev, s čimer je postavila rekord v najvišji ceni za umetniško delo, prodano na dražbi. Leonardo da Vinci je umrl leta 1519 in danes je ohranjenih nekaj manj kot 20 njegovih slik. Slika *Salvator Mundi* oz. *Odrešenik sveta*, ki naj bi nastala malo po letu 1505, naj bi bila edina v zasebnih rokah. Prikazuje Jezusa Kristusa z eno vzdignjeno roko, medtem ko v drugi drži stekleno kroglo.

Novega lastnika je dobila po 19 minutah napetega zviševanja ponudb. V do zadnjega koticčka napolnjeni dvorani so se razlegli vzkliki in ploskanje, ko so po začetni ceni 75 milijonov dolarjev ponujene denarne vsote začele dosegati izjemne zneske in se končale s "spopadom" dveh tekmecev na telefonski zvezi.

Na koncu je slika dosegla ceno 450 milijonov dolarjev, skupaj s premijo pa bo moral kupec zanjo odšteti 450,3 milijona. Dražbena hiša Christie's ni želela razkriti identitete kupca, sporočili so le, da so ponudbe prihajale z "vseh koncev sveta". Oljna slika velikosti 65 krat 45 centimetrov naj bi nekoč pripadala angleškemu kralju Karlu I., potem ko naj bi bila prvotna ustvarjena za francosko kraljevo družino. V Anglijo naj bi jo s sabo prinesla hčerka francoskega kralja Henrietta Maria, ko se je leta 1625 poročila z angleškim monarhom. Slika je bila leta 1958 na dražbi v Londonu prodana za zgolj 45 funtov. Takrat je veljala za delo enega od sledilcev da Vincija, ne pa za njegovo lastno umetnino. Za več let se je nato za njo izgubila sled, nato se je znova pojavila leta 2005 in bila deležna velikega zanimanja kot "izgubljeni Leonardo".

Pred sredino dražbo je bila v lasti ruskega zbiralca in milijarderja Dmitrija Ribolovleva, ki jo je maja 2013 od švicarskega trgovca z umetninami Yvesa Bouvierja kupil za 127,5 milijona dolarjev. Bouvier je sliko le nekaj dni pred tem na dražbi hiše Sotheby's kupil za 80 milijonov dolarjev. Slika je bila deležna večjih popravkov in nekateri so po pisanju britanskega BBC še vedno prepričani, da ne gre za Leonardovo delo. A v dražbeni hiši Christie's vztrajajo, da je pristna, in jo označujejo za eno največjih umetniških ponovnih odkritij ter "sveti gral" za poznavalce.

Z doseženo ceno je *Salvator Mundi* več kot podvojil dosedanje rekordno ceno, ki jo je kaka umetnina dosegla na dražbi, ki jo je v New Yorku leta 2015 s 179,4 milijona dolarjev dosegla slika *Ženske iz Alžira* Pablo Picassa. Slike v zasebnih prodajah pa so dosegale tudi višje cene od Picassove. Slika Paula Gauguina *Nafea Faa Ipoipo* (Kdaj se boš poročila) je bila, denimo, februarja 2015 prodana za 300 milijonov dolarjev.

Novost na knjižni polici

Franjo Frančič: Vse bo še v redu

Pred kratkim je knjižne police obogatila nova knjiga Franja Frančiča *Vse bo še v redu*. Izdala jo je založba Nikasso-NM-Banatski kulturni center, opremila pa Senka Vlahović. V njej se je avtor po drobcih in v presledkih, brez časovnega vrstnega reda, ponovno sprehodil skozi svojo težko in burno življenjsko pot ter podoživel udarce, bolečine, občutke in misli, ki so ga pri tem spremljale. Od ranega otroštva naprej, ko so ga komaj trinajstletnega fantiča "po letih selitev, rej in družinskega pekla" vrgli iz osnovne šole ter je pristal v poboljševalnici, starem nunnem samostanu. "Že od prej vajen selitev, ledu, zapiranj v sobo, batin, prepirov, krikov groze in strahu, se je spraševal, zakaj tako ... Bilo je kot pri živalih, ki bežijo pred lovčcem ali plenilcem ... In takrat je že začel svoje prve potope v knjige". Začel se je preživljati s priložnostmi deli, dokler se ni po končanem študiju (Fakulteta za socialno delo, Ljubljana, 1979) v celoti posvetil pisanju kot samostojni kulturni delavec. Nastala so prva knjižna dela, najprej zbirka kratke proze

Egotrip (1984) in za njo njegovo najpomembnejše delo *Domovina, blede mati* (1986), prevedeno v številne jezike. Sledil je obsežen, komaj pregleden in prepoznaven literarni opus z okrog 52 knjigami proznih del, 16 knjigami za otroke, pa poezija, radijski in dramski teksti, prevodi tuje, predvsem srbske literature idr. Številna

Zaradi njegovega izzivalnega odstopanja iz ustaljenih literarnih norm ga slovenska uradna literarna srenja ni dobro sprejela, a ima kljub temu množico literarnih prijateljev in občudovalcev. Boris A. Novak je npr. o knjigi *Otroštvo* zapisal: "Na eni strani kletev, na drugi pa poetična nežnost". Denis Poniž, dober poznavalec

njegova dela so bila prevedena v tuje jezike (nemščino, angleščino, italijanščino, bosanščino, ruščino, poljščino, albanščino). Prejel je okrog 50 priznanj in nagrad ter nekatere iz protesta tudi zavrnil.

Frančičevega literarnega ustvarjanja, pa je dejal (PN, 11. 6. 2013), da se avtor roga "slovenski cimeravosti, navidezni veličini, blebetanju o zgodovini, šepavim literarnim poskusom, pohlepu po bogastvu, amaterskim

politikom in erotomanom. Roga se vsem tistim pojavom, o katerih ne bi radi govorili, predvsem ljudem, ki poskušajo svojo majhnost spremeniti v lažno veličino. In, mimogrede, piše silovito in strastno". Igor Bratož pa je v intervjuju za Delo (9. 8. 2006) zapisal, "da nam Frančič ponuja pretresljivo občutljiv popis posebnih eksistencialnih stanj, ki vodijo v uporništvo zoper uveljavljene socialne norme. Njegovi protagonisti so v glavnem izobčenci z družbenega obrobja, "ki v svojih zgodbah skoraj streljajo s presunljivimi domisleki, hrepenenjem, upanjem in impulzi ter s svojo ostrino učinkujejo kot siloviti Obtožujem". Vsega tega najdemo v veliki meri tudi v Frančičevi novi knjigi. Čeprav se je vse življenje gibal na eksistenčnem robu, ga to ni zlomilo. O sebi pravi, "da nima prijateljev, da ni v klanih, da nima zvez, samo upanje, da bo kaj ostalo od njegove literature. Bistveno je, da sanjaš in da živiš svoje sanje". Vesel je, da je hčerka uspešna, pa da se lahko ozre nazaj na knjige, ki jih je napisal, in na drevesa, ki jih je posadil. Te stvari so mu pomembne, pa čeprav se še vedno kdaj prikradejo "valovi nemira, ker pač življenje ni črno-belo".

Milan Gregorič

V Mestni knjižnici Izola

Matija Štravs in razstava Preobleke

S tene Mestne knjižnice Izola v novembru in decembru krasijo slike in kolaži Matije Štravs. Rodil se je na Miklavžev dan, 5. decembra leta 1978, v Kopru. Živi v zaselku Župančič nad dolino Dragonje, kjer skupaj s starši prideluje zelišča. Izdelke njihove ekološke kmetije Zupaneti si lahko ogledate tudi na FB. Poleg ljubiteljskega dela ima Matija še druge darove. Tako je pred več kot desetimi leti začel risati in slikati. Nad njegovimi likovnimi deli je bil navdušen že pokojni Toni Biloslav, direktor Obalne galerije Piran. Vesel spodbude likovnega poznavalca se je Matija takoj vključil v slikarske delavnice, ki jih organizira društvo Vezi. Tu so letos eno od Matijevih slik tudi izbrali za plakat, ki bo promoviral likovne delavnice društva v letu

2018. Matijeve slike je pozitivno ocenil tudi docent, magister umetnosti in akademski slikar Tilen Žbona. Pri Matijevih slikah so takoj opazne izpovednost, uravnoteženost kompozicije in usklajenost barv. Prevladujejo rumena, modra, oranžna, lila in roza barve, blizu mu je tudi temno zelena. V tehnikah voščenk upodablja predvsem ženske. Njegovi kolaži pa izkazujejo barvitost, pestrost motivov, zanimanje za različne kulture sveta, ljubezen do narave, veselje do življenja. Matija Štravs je ljubiteljski umetnik, ki pa bo z vztrajnim in nepretrganim delom ter pogumnimi likovnimi iskanji lahko dosegel še velik napredek - kljub skromnosti in dvomom o svojem delu, ki obhajajo vsakega resnično ustvarjalnega človeka.

ŠP

Pestro dogajanje v Cankarjevem domu v Ljubljani Naj živi knjižni sejem!

Gneča malih in velikih radovednežev, jutranja kava z zvočno kuliso pogovorov debatne kavarne, srečevanje znancev, predvsem pa listanje po svežih, po črnilu dišečih knjigah. Knjižni sejem je v triindevsetih letih obstoja postal kulturni ritual, ki v tem jesenskem, predmiklavževem vzdušju mamljivo vabi v prestolnico.

Letošnjo izvedbo z letakov na hrbtu svoje kobile nadzoruje Martin Krpan, Levstikov, lahko bi si upali reči, ponarodeli junak, ki so mu ob 100-letnici prve izdaje namenili častno mesto. Že tretjič nam knjižni sejem poleg pregleda založniškega dela na Slovenskem ponuja tudi vpogled v dogajanje na tujem. V fokusu so se letos znašle nemškogovoreče države: Avstrija, Nemčija in Švica, predstavnikom v slovenskem prostoru znanih avtorjev iz teh treh držav pa so bili posvečeni tudi glavni spremljevalni dogodki. Organizatorji niso pozabili niti na slovenske literarne ustvarjalce, ki živijo na avstrijskem Koroškem. Protagonista dogodkov sta tako bila tudi Florjan Lipuš, s katerim praznujejo njegovo 80-letnico, ter Maja Haderlap, ki je na sklepnem prireditvi sejma v nedeljo, 26. novembra 2017, podelila tudi prvo slovensko-nemško prevajal-

sko nagrado Fabjana Hafnerja, rožanskega prevajalca in pesnika, ki nas je zapustil maja 2016. V četrtek, 23. novembra 2017, so svoj prostor na izredno bogatem koledarju dogodkov Slovenskega knjižnega sejma v Cankarjevem domu našle tudi slovenske založbe v Italiji: Goriška Mohorjeva družba, Mladika ter Založništvo tržaškega tiska. S strani novinarjev, šolarjev in druge publike dobro obiskano predstavitev je uvedla Alina Carli, ki je predstavila letošnje knjižne izdaje revije Galeb. Na *krilih galeba* se predstavljajo vsi živeči ilustratorji iz Furlanije Julijske krajine, slikanica *Miška in Medved* pa bo razveselila otroke, ki pričakujejo tretji del zgodbe, ki otroke spremlja tudi v reviji Galeb. Posebnost nedvomno predstavlja ponatis Gradnikove edine otroške pesniške zbirke, *Narobe svet*, ki je zadnjič izšla leta 1953 pri Mladinski knjigi in ki je tokrat zaživela v toplini in živosti ilustracij otrok Osnovne šole Alojz Gradnik s Cola. Nedvomno uspešen projekt, ki je trajal dve šolski leti in za katerega je mentorstvo prevzela učiteljica Barbara Boneta, si je zaslužil tudi pozornost sejemskega vrveža. Predstavitve in nastop učencev sta bila prav tako na vrsti v četrtek, 23. novembra. Predstavitve izdaj Za-

ložništva tržaškega tiska je nadaljevala Martina Kafol: poseben prostor so si tudi v minulemu letu zagotovile knjige, vezane na Kulinarifest, uspešno povezavo literature in kulinarike, s katero knji-

Foto JMP

go približujejo širši publiki, saj lahko, tako založnica, "knjiga vstopi v hišo tudi skozi stranska, kuhinjska vrata". Uspešnost ideje Kulinarifesta potrjuje tudi dejstvo, da jo je Slovenski knjižni sejem spet vključil v svoje dogajanje kot rubriko, ki združuje niz dogodkov, vezanih na knjigo in kulinariko. Tudi v sklopu teh dogodkov je ZTT predstavila svojih 99 kuharic z dušo, prerez slovenskih kuharskih knjig Iztoka Iliča, ter obogaten deveti ponatis *Je več dnevu ku klobas*, knjigo, ki letos praznuje svojo dvajseto obletnico, za katero je avtorica Vesna Guštin tudi kandidirana za Literarno nagrado Mira 2017. Nagrado za izjemne dosežke na področju literarne ustvarjalnosti žensk podeljuje mednarodno združenje književnikov PEN, razglasitev pa je bila na sporedu v soboto, 25. novembra. Od ponatisa spominov Zorka Jelinčiča, edinega TIGR-skega voditelja, ki je v prvi osebi zapisal svoje spomine in ki so mu na SKS posvetili tudi debato z zgovornim naslovom *Od Tigra do Djihada*, vse do etnografske študije Vojka Slavca *Repelce*, posvečene Boljuncu, je ponudba ZTT res pestra. Poleg *Aplavza*, homaža ustvarjalcem Slovenskega stalnega gledališča med leti 1945 in 1960 Bogomile Kravos, naj omenimo še pesniško zbirko *Meni je lep ta svet / A me piace questo mondo*, v kateri se, po zaslugi urednice in prevajalke Jolke Milič, prvič skupaj predstavljata družina Pavček.

Za Goriško Mohorjevo družbo je nato spregovorila prof. Majda Cibic. Težišče zbirke nedvomno predstavlja *Koledar 2018*, letni almanah, ki minulo leto obnavlja skozi prizmo inštitucij, društev in ljudi našega prostora. Poleg prispevkov kulturnopolitičnih ustanov leži poudarek na pastoralnem življenju manjšine, bralcu pa *Koledar* nudi tudi poglobitve v ekološke, socialne in gospodar-

vljene italijanske pesnice Claudie Voncina, za katero je daljši uvod prispevala Tatjana Rojc, ter (v sodelovanju s Celjsko Mohorjevo družbo) slovenski prevod knjige *Papež Janez Svetnik* Marca Roncallija, v kateri se spremna beseda posveča prijateljskemu odnosu papeža z msgr. Ukmarjem, je napisal prof. Tomaž Simčič. Nazadnje se je z nič manj zanimivo ponudbo predstavila Mladika,

ki se, poleg desetih mesečnih revij Mladika, zbornikov, posvečenih študijskim dnevom Draga, jubileju Radijskega odra,

Foto JMP

obračunu knjige *Anatomija političnega zločina* (Martin Breclj) ter *Rojanski župniji* (Dorica Žagar), ponaša tudi s pestrim naborom novih izdaj. Po besedah Nadie Roncelli smo spoznali ponudbo pesniških zbirk: s podobami tržaške pokrajine in drobci ženskega vsakdana nagovarja zbirka *(O) graditi srečo* Majde Artač Sturman, Boris Pangerc pa se v svoji zbirki *Ptice v mojem oljčniku* uspešno preizkuša tudi kot prevajalec v italijanščino. Kot *Odtisi v času* nas lahko nagovori kratke zgodbe Eveline Umek, sadnim drevesom iz barkovljanskega vrta pa poje *Vrtnarjeva pesem*, zbirka enajstih zapisov Brunie Marije Pertot, na Camino se lahko v *Objemu poti* podamo z

nicam z otroškimi knjigami. Morda tudi zato, ker vsak odrasel bralec v sebi nosi najhrabrejšega junake in čudežne zverinice, ki so prvi naselili še nenaseljen notranji svet, zgradili prve hiše in ceste, po katerih se nato podijo vse druge literarne osebe. Prav prvi junaki nas, ko bralci zaspiamo v vsakodnevnosti sivini, povlečejo za rokam in nas spominjajo, naj vendar sežemo po kaki knjigi. Knjigi, ki nas ob vrtoglavih ritmih in vseprisotnih spektaklih današnjega dne prisili v intimen mir, v podoživljanje, in ki postaja vedno bolj pomembna, čeprav ne pogosta, spremljevalka sodobnega človeka. Naj torej živi knjižni sejem!

Lucija Tavčar

Mrtvi nas nagovarjajo Med dr. Lambertom Ehrlichom in Edvardom Kocbekom (1)

V mesecu novembru, če le utegnem, obiščem vsaj nekaj pokopališč. Med njimi so tudi Žale v Ljubljani. Nanje me veže veliko spominov, zlasti na znanec, s katerimi sem se srečeval, kot tudi z mojimi sorodniki. So pa nekateri ljudje, ki se ti podzvestno vtisnejo v spomin, ne glede na to, kakšen poklic imajo. Zame je bila ena takšnih osebnosti gospod Lojze Vresk. Ljubljancani so mu rekli tudi Lojz z Žal. Njegov poklic je bil nekaj posebnega – bil je grobar na enem od najzanimivejših slovenskih pokopališč, to je na ljubljanskem Žalah. Neke, na videz nepomembna poškodba na eni od naših grobnic me je vzpodbudila, da sem ga poiskal. Srečal sem ga v kuhinji, kjer sta z ženo obedovala. Domenila sva se, da se srečava ob grobu. Ni mu bilo treba povedati, kje je, takoj je vedel in celo čas, kdaj je bil v njem zadnji pokop. Kmalu zatem je prikolesaril s tipičnim starim predvojnimi kolesom, ki smo mu rekli "bicikl na frai-lau". Od tedaj sva se večkrat videvala. Navadno se je zaustavil, ko me je zagledal, ko je kolesaril po pokopališču in ugovarjal, kaj se tam dogaja ... Bil je živa pokopališka legenda. Osebnost je tedaj poznal veliko večino pokopanih. O marsikom je vedel morda celo malo preveč, vsekakor pa dovolj, da se je lahko kaj zanimivega izvedelo. Ob izidu Kocbekove knjige *Tovarišija* je pogovor mimogrede nanesel s tedanjim generalnim vikarjem ljubljanske nadškofije

dr. Stanislavom Leničem o dr. Ehrlichu in njegovem skrivnostnem izkopu. To se je v tistem času samo šušljalo. Prav zato sem ob prvi priložnosti skušal namigniti gospodu Lojzu nekaj o tem. Nihče ne bo nikoli vedel o tem, razen tisti, ki so nekaj dni pred Veliko nočjo leta 1946 prisostvovali izkopu Ehrlichovega trupla in ga odpeljali. Govori se, da je bilo truplo odvrženo v eno od kraških brez na Postojnskem. Kdo vse je bil zraven, ve samo noč, kajti ponoči se je v tistem času dogajalo marsikaj na tem znanem pokopališču, in upam, da se ta čas ne bo ponovil nikdar več, saj tudi mrtvi želijo svoj mir ... Ob smrti je dr. Ehrlich pospremila k večnemu počitku na Žale 10.000 glava množica, ki so jo sestavljali predvsem mladi. Prav ob Kocbekovem zapisu sem začel razmišljati o tem Slovincu. Še danes me vznemirja ta zapis v Kocbekovi *Tovarišiji* z dne 27. maja 1942 na strani 29. Tako se glasi: "Ko sem zvečer legel na pograd, je prišel kurir iz Ljubljane in prinesel vest, da je po sklepu ljubljanskega vodstva padel dr. Ehrlich, organizator stražarstva in pobudnik antipartizanstva. Ta izvršitev sankcije je ob medli petrolejki razgibala našo barako. Začeli so se zanimivi pogovori, med katere je Kidrič vpletel svoje spomine na Ehrlich. Pripovedoval nam je, kako ga je Ehrlich obiskal v dunajski ječi in mu na zelo spreten način ponudil svoj osebno naklonjenost".

/ dalje
Ambrož Kodelja

Vladka Tucovič

Nadaljuje ali se nadaljuje?

Je že tako, da marsikaj, kar je v pogovornem jeziku sprejemljivo, ne ustreza knjižnojazikovni normi, kar pomeni, da prvine pogovornega jezika v knjižnem oz. standardnem jeziku delujejo napakno. Tudi zato se moramo knjižnega jezika vsi učiti, pa ne le v šoli, pač pa na vsakem koraku ali ko smo v službi, beremo v prostem času, gledamo televizijo, poslušamo radio in spremljamo druge, še sodobnejše medije, še zlasti pa, ko v vsakdanjem življenju beremo različne javne napise, obvestila, vabila ipd. Dejstvo je, da so prvine pogovornega jezika zmeraj prehajale v knjižni jezik, vendar do določene mere in časa primerno.

Značilnost najširše pojmovanega primorskega pogovornega jezika je, da ob nekaterih glagolih, kot so: *začeti se*, *nadaljevati se* in *končati se*, pozabi na povratni osebni zaimek se, ki mora obvezno stati ob njih, in jih rabi, kot da bi bili glagoli *začeti*, *nadaljevati* in *končati*. Ne zanima nas, zakaj do tega prihaja, vplivi so različni, pogosto delujejo kot potuha, zato nanje rajši pozabimo.

JEZIKOVNICA

29

Pomembneje je, da se napake zavemo in si prizadevamo, da je ne ponavljamo. Če na primer v obvestilu piše, da bo predavanje začelo ob 9. uri, je to v knjižnem jeziku napaka, saj je pravilno, da se bo predavanje začelo, torej ne smemo pozabiti na zaimek se. Če se v reviji članek nadaljuje na naslednji strani, ni prav, da se napiše, da nadaljuje, temveč se nadaljuje. In če film konča ob 21. uri, je to spet napaka, saj je pravilno, da se film konča. Glagoli *začeti*, *nadaljevati* in *končati*, torej glagoli brez se, se rabijo v drugačnih položajih, npr.: profesor začne s predavanjem ob 9. in konča ob 10. uri, novinar pa članek *nadaljuje* v naslednji številki. Prepričana sem, da ste zaznali razliko brez globoke strokovne razlage, kajne?

Pa še nekaj pogosto slišim v pogovornem jeziku, v knjižni jezik pa ne sodi: namesto da rečemo, da nam nekaj rabi ali ne rabi (ta knjiga mi ne rabi, bom kupila drugo), je knjižno pravilno, če se izrazimo, da tega ne potrebujemo, ne pa, da nam ne rabi.

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Ponedeljkov večer v DSI

Sovražni govor v slovenskem in italijanskem komunikacijskem slogu

O tem, kako lahko presegamo nespornost in kdaj se lahko koristna provokacija sprejme v sovražno, je v Društvu slovenskih izobražencev spregovorila jezikoslovka dr. Vesna Mikolič, ki je zaposlena na Inštitutu za jezikoslovne študije Znanstvenoraziskovalnega središča v Kopru in poučuje slovenski jezik na Slovenistiki v Trstu. Doma je iz slovenske Istre, s Trstom pa je imela prve stike v devetdesetih letih, ko je vodila večerne tečaje slovenščine pri Kinoateljstvu. Ta prostor ji je zanimiv predvsem zaradi kulturnih in jezikovnih stikov.

Uvodno je spregovorila o sodobni anonimnosti medijev, na primer forumov in družabnih omrežij. Če ozaveščeno spremljamo komunikacijo, se lahko izognemo konfliktu. Navsezadnje je na knjigo nemškega juda in profesorja francoščine Victorja Klempererja LTI – *Lingua tertii imperii* oziroma v slo-

venskem prevodu *Govorica tretjega rajha*, v kateri beremo, da nam govorica pove, v katerem času živimo, ker je izraz nekega obdobja, kulture in tradicije. Predavateljica se je zaustavila pri tem, kako izražamo čustva v komunikaciji. Klemperer je primer-

za katerega so značilna širokoustenje, pretiravanje in nabijanje besed z močjo. Uporablja skrajno pretiravanje in ponavlja pomenke ter oblikovne presežnike. Dr. Mikolič se je pomudila tudi pri razlikah slovenskega in italijanskega komunikacijskega sloga

na primeru turističnega oglaševanja. Medtem ko je slovensko besedilo zelo objektivno in realno, se v italijanskem kopiči veliko pridevnikov in dodatnih pojasnil, da bi turista čim bolj privlačilo in prepričalo za obisk.

Sredstva, ki pomagajo vzpostaviti stik v komunikaciji, so podvojitve, ponavljanje in diskurzivni označevalci. Medtem ko je za Italijane značilna hiperbola, je za Slovence litota, to je zadržanost in omejenost. Po antropologinji Svetlani Slapšak hiperbola namenoma izkrivlja realno sliko.

Bowers (1963) pa ločuje dve vrsti modifikacije moči, in sicer jačanje oz. krepitev in šibitev ter dva modifikatorja izraza moči – jačitelj, kot so besede "res, ves, izjemno, absolutno, totalno" in šibitelj – "morda, nekoliko, približno". Po trikotniku moči po transakcijski analizi, ki predpostavlja napadalca, žrtev in rešitelja, se je predavateljica zaustavila pri nenasilni govorici. Ta uporablja vprašanja, izraze za primerjavo pri argumentiranju, izraze mišljenja, šibitelje in jačitelje ob trdnih elementih, npr. zagotovo, zelo, največji.

Dr. Mikolič je analizirala primere z družabnih omrežij, pa govor iz kampanje župana Borisa Popovića ter nazadnje uravnoteženo govorico Borisa Pahorja, v kateri menjuje šibitelje in jačitelje ter uporablja neizpodbitno golo dejstvo. Dejavniki, ki vplivajo na (ne) nasilnost govora, so torej osebni slog, značaj, razgledanost, a tudi odprtost prostora. Pri nas se italijanska gostobesednost, pretiravanje in retorika stikajo s slovensko skromnostjo, zadržanostjo in klenostjo.

Metka Šinigoj

Foto damijon

V Miramaru in muzeju judovske skupnosti C. in V. Wagner

Raznovrstni obrazi praške secesije in Warholovih genialnih Judov

Kot pripravo in pravzaprav predjed pred obiskom razstave o "evropskih secesijah" v Rovigu sem si ogledal lep in kultivirano osnovan tržaški izbor umetnin iz **Muzeja dekoracijskih umetnosti** v Pragi z naslovom **Liberty in evropska revolucija umetnosti**. Kot se ve, se je v Italiji ustalil ta izraz oz. stile florealne za večplastno in vseevropsko umetniško gibanje, ki je nastopilo ob koncu 20. in začetku 21. stoletja s sličnimi izraznimi prvini, a različnimi nazivi: *Art Nouveau* v Franciji, *Jugendstil* v Nemčiji, *Modern Style* v Angliji, *Art déco* v Franciji in ZDA, seveda *Sezession*, secesija na Avstrijskem in v širšem srednjeevropskem prostoru. Obče kulturno prenovitveno gibanje je zajelo vse upodabljajoče in uporabne umetnosti do stavbarstva in dizajna na stari in novi celini.

V roviški palači Roverella so na ogled do konca januarja eksponati velikih predstavnikov te nadvse razpoznavne umetnosti iz štirih evropskih prestolnic - Münchna, Dunaja, Prage in Milana. Naštetimo vsaj najbolj znana imena: Franz von Stuck, Gustav Klimt, Egon Schiele, Oscar Kokoschka, Kolo Moser, Joseph Hoffmann, Josef Vachal in italijanska, kot so Felice Casorati, Arturo Martini, Giacomo Balla. V knjigarni sem si ogledal katalog o razstavi in moram reči, da se obeta res edinstven pregled. A tudi tržaška razstava v nekdanjih miramarskih konjušnicah, ki ponuja preko 200 plakatov in grafičnih del, vrhunsko izdelanih draguljev, izvirno elegantnih oblačil in obutev, steklene, kristalne in keramične galanterije, visoko obrtnih unikatnih vzorcev pohištva in drugih

uporabno umetniških izdelkov, je po svoje sugestivna in vredna obiska. Kdor je obiskal Prago, je lahko užival ob gosposki, topli in ekstravagantni harmoniji palač in sijajno opremljenih salonov, ki odsevajo blišč zlate dobe Kakanijske. Kustosi Radim Vondraček, Iva Knobloch, Lucia Vlčkova, ob

igre barv in ritem valovitih okrasov torej, ki se ti utisnejo v veke spomina in okusa. Razstava je odprta vsak dan, od 9. do 19. ure, do 7. januarja 2018. Priložnost obiska ponuja tudi možnost ogleda zgodovinskega muzeja, slikovitega parka in gradu princa Maksimilijana Habsburškega, mlajšega brata Franca Jožefa. Tako konjušnice kot dvorec so delo arhitekta Carla Junkerja, kar predstavlja eno najlepših tovrstnih rezidenc v Evropi in najbolj obiskanih turističnih destinacij v Italiji. Izredno lepa sta razgled in dostop do morja, naravnega rezervata in sprehajališča mimo edinstvene obale do Barkovelj. Mladi do 18. leta iz EU imajo brezplačni vstop. Info in rezervacije: tel. 0412770470, www.castellomiramare.it in www.castellomiramare.org. **DESET PORTETOV JUDOV 20. STOLETJA**

vodstvu direktorice omenjenega praškega muzeja Helene Koenigsmarkove, in Rossella Fabiani so poustvarili nekdanji bajni svet, v nevsiljivi in nekoliko nostalgичni montaži izobešenih tiskanih lesorezov Huga Steinerja, Viktorja Olive, Alfreda Rollerja ali Vratislava Nechrebe, vitrin z dragocenim nakitom Emanuela Novaka in Josefa Ladislava Nemeca, izrednih izdelkov češkega umetniškega steklarstva, Adolfa Beckerta in Karla Massanetza, prefinjeno izdelanih lestenecv ter velikih risanih in barvanih panojev virtuoza Alfonsa Muche. Pravi izbruh uglajene

Warhol - Sarah Bernhardt

Newyorški galerist **Ronald Feldman** v lepem dokumentarcu Danielle Spera pripoveduje, kako

ga je **Andy Warhol** prepričal in, tako rekoč, prisilil, da sta se lotila skupnega projekta: izbrati in realizirati idealno galerijo portretov, izdelanih z značilno umetniškovo kontaminacijsko maniro, najpomembnejših Judov 20. stoletja. Skupno sta iz seznama kakih sto znamenitih Judov, po velikem razmotrivanju, izbrala deset Jewish Geniuses, ki naj bi bili najbolj značilni za zgodovino preteklega stoletja, a s posebnega, "ameriškega" zornega kota, se pravi izrednih osebnosti, ki bi bile poznane v svetu in ZDA. Tako smo v zgornjih prostorih tržaškega **Muzeja judovske skupnosti Carlo in Vera Wagner** lahko občudovali dva pisatelja (Franz Kafka in Gertrud Stein), pravnika (Louis Brandeis), glasbenika (George Gershwin), igralce (brat Marx in Sarah Bernhardt), filozofa (Martin Buber), fizika (Albert Einstein), državnico (Golda Meir) in ustanovitelja psihoanalize (Sigmund Freud).

Se pravi pet umetnikov in pet absolutnih racionalnih umov, a če prav pogledamo, se skorajda vsi ti kretajo sredi presečnih razsežnosti, kjer se znanost spaja s filozofijo, umetniški navdih z globino modrosti, politični angažma s humanizmom, estetika z etiko. Andy Warhol se tu poigrava s svojo nezamenljivo tehniko, ki povezuje bauhaus in pop art. Predela znamenite črno-bele fotografske ikone (Kafke, Golde Meir, Einsteina, Freuda) s serigrafsko fuzijo barvnih geometričnih ploškev in diagramov z različnimi odtenki, tako nekako preslikava prav izjemna presečišča duha, človekovega razuma in ustvarjalnosti, ki jih posebejajo predstavniki najvišje judovske in človeške kulture. Zanimivi so tudi manj poznani liki, kot glasnik teološkega dialoga Buber ter Brandeis, prvi judovski vrhovni sodnik ZDA in utemeljitelj prava zasebnosti (privacy). Pretežno rdeče, turkizno modri-

Kratke

Pomemben dogodek v Rojanu

Vsaka knjiga, ki zagleda beli dan, je pomembna, ker pomeni obogatitev neke kulture in kulturne dediščine. Tak pomemben dogodek je doživel tudi Rojan 8. novembra, ko je bila na dopoldanski Kavi s knjigo v Tržaškem knjižnem središču predstavitev dvojezične knjige Rojanska župnija – La parrocchia di Roiano, ki sta jo izdali založba Mladika in Društvo Rojanski Marijin dom. Uredila jo je predsednica društva Dorica Žagar. Publikacija nudi vpogled v versko in kulturno zgodovino rojanske župnije od ustanovitve leta 1862, ko je bila cerkev posvečena Sv. Mohorju in Fortunatu, do današnjih dni.

V stopetdesetih straneh sta avtorja, zgodovinar Štefan Čok in profesorica Diomira Fabjan Bajc, prikazala življenje in delovanje Slovencev v tem mestnem predelu nekdanj in danes. Njuna raziskava se je osredotočila predvsem na versko delovanje, nista pa prezrla tudi kulturnih pobud. Zgodovinar Štefan Čok je opisal zgodovinski okvir Rojana od nastanka župnije do prve svetovne vojne. Zanimivi so podatki o razvoju slovenske šole, nastanku raznih društev ter večkratnem trenju med slovenskimi verniki in župnikom ob veličastnih procesijah, ki jih je organiziral za praznik farnih zavetnikov.

Profesorica Diomira Fabjan Bajc je v svoji raziskavi prikazala delovanje slovenske rojanske skupnosti v 20. stoletju. Tu so predstavljeni rojanski župniki in kaplani, predvsem pa cvetoče delovanje Marijine družbe in njenih številnih odsekov, težko fašistično obdobje, zgraditev novega Marijinega doma, koncertne in dramske pobude ter nazadnje Društvo Rojanski Marijin dom.

Knjigo bogatijo številne izvirne slike. Ker je dvojezična, bi jo radi predstavili tudi italijanski publiki ter jo tako seznanili z našo bogato zgodovino.

Pomembne in spodbudne so besede profesorice Diomire Fabjan Bajc, s katerimi zaključuje svoj dragoceni prispevek: »Če se ozremo na ta kratki in nepopolni zgodovinski pregled zadnjih sto let življenja slovenske verske skupnosti v Rojanu, smo lahko ponosni na svoje prednike, ki so tudi v najtežjih časih ostali zvesti narodu in veri. Število Rojančanov našega rodu je sicer upadlo, obstajajo pa še osebe, ki gojijo narodno zavest, ker poznajo vrednost in pomen narodne, kulturne in verske pripadnosti. To nas navdaja z upanjem, da bo naša beseda še naprej odmevala v cerkvi in zunaj nje.« / Marija Trobec

Predstavitev PROJEKTA Erasmus+: SLAVIT (Slovenija, AVstrija, Italija) - Slovensko v naravoslovje treh dežel

V četrtek, 7. decembra 2017, ob 11.30 bo v Naravoslovno didaktičnem centru v Bazovici (Bazovica 224, Trst) predstavitev projekta Erasmus+: SLAVIT (Slovenija, AVstrija, Italija) - Slovensko v naravoslovje treh dežel. Tri slovenske gimnazije, Znanstveni licej "France Prešeren" iz Trsta, Biotehniški center Naklo iz Strahinja ter Zvezna gimnazija in Zvezna realna gimnazija za Slovence v Celovcu, želijo v dveh zaporednih šolskih letih okrepiti sodelovanje in svojim dijakom omogočiti spoznavanje gorenjskega, koroškega in tržaškega prostora, predvsem s poglobljanjem naravoslovnih vsebin.

Projekt predvideva dvotedensko bivanje dijakov iz vseh treh šol v različnih obdobjih na treh sodelujočih šolah in izvajanje specifičnega naravoslovnega modula na vsaki šoli, ob rednem pouku.

Licej Franceta Prešerna bo, na primer, izvedel različne delavnice v naravi in na šoli. Dejavnosti bodo predvidevale proučevanje kulturno-naravoslovnih vsebin od doline Glinščice mimo Krasa in morja do Štivanja. Dijaki bodo spoznali geo-botanične aspekte, kulturnozgodovinski vidik Slovencev v zamejstvu, obenem pa bodo ustvarjali likovne in fotografske izdelke.

Na predstavitvi bodo prisotni vse tri ravnateljice, Andreja Ahčin, Zalka Kuchling in Loredana Guštin, ter koordinatori projekta.

kaste in sinje, rumene, rožnate, rjavkaste, oranžne in temno zelene površine podčrtujejo bistrično svojiskih pogledov Warholovih "genialnih Judov". Omenjeni dokumentarec **A Rich Field** (Plodno polje) iz 2011, ki se vrti na razstavi, prikazuje nastanek Warhol-Rosenfeldovega projekta, ki je od 1980 prebredel ves svet, leta 2012 je bil predstavljen v Judovskem muzeju na Dunaju in zdaj prvič gostuje v Italiji. V tem intervjuvani Rosenfeld govori tudi o aktualni temi migracij in migrantov, saj večina upodobljenih je bila prisiljena ali je izbrala pot izseljenišva čez Lužo. In tudi sam Warhol in njegov gale-rist sta potomca evropskih izsel-jencev.

Razstava v ulici del Monte na št. 5 in 7 je na ogled do 29. decem-bra, ko je odprt tržaški muzej judovske skupnosti: ob ponedel-jkih, sredah in petkih od 10. do 13. ure, ob torkih od 16. do 19.

ure, ob četrtek od 10. do 16. ure. Z vstopnico si je moč ogledati tudi muzej, ki je res funkcionalno urejen na dveh etažah. V pritličju so razne sobe, namenjene zgodovini krajevnih judovske skupnosti do nastopa fašizma, duhovnosti in izročilu, zgodovini in spomnu na šoa ter preroju po vojni. V prvem nadstropju pa predstavljajo, s fotografskim in avdiovi-deo dokumentarnim gradivom, pomembne like judovskih družin, kot so Frizzi, Luzzato, Morpurgo, Formiggin, umetniki, pisatelji in kulturniki, kot so Svevo, Saba, Voghera, Pincherle, Fölkel, Bazlen, Nathan Rogers, Castelli. Kot je povedala kustosinja Annalisa Di Fant, tržaški muzej in judovska skupnost pri-rejata mnogo pobud za krajevne šole. Za informacije: tel. 040633819, epšta museumcar-loeverawagner@triestebraica.it, www.triestebraica.it.

Davorin Devetak

20. slovesnost v spomin na primorske padalce

Počivajte v miru, kjerkoli ste!

Na dan, ko se Britanci spominjajo vseh svojih padlih vojakov, 11. novembra, je bila v Škrbini pri Komnu že 20. leto zaporedoma svečanost v spomin na padle in pobite primorske padalce.

Že v sredo, 8. novembra, pa je bil v knjižnici v Komnu že tradicionalni z njo povezani kulturni večer. Uvedla sta ga direktorica Kosovelove knjižnice Magdalena Svetina Terčon in komenski podžupan Valter Ščuka. Nato je Ivo Jevnikar predstavil zgodovinarja iz Koroškega pokrajinskega muzeja v Slovenji Gradcu dr. Marjana Linasija, ki je pred kratkim izdal knjigo *Koroške vojne zgodbe*. Predstavil je položaj na Koroškem med drugo svetovno vojno in nekaj posebno pomenljivih zgodb v zvezi s partizani, padalci in zavezniškimi misijami.

Posebej je opisal umor britanskega "majorja Cahusaca", ki ga je naročil sam slovenski partijski in partizanski vrh. Ravno Linasi je razkril, kako je umrl Alfgar Hesketh Prichard iz misije Clowder, ki je decembra 1944 skušal spodbujati protinacistični odpor na Koroškem.

Pogovor s prisotnimi svojci pa se je dotaknil tudi povojnega izginotja primorskega padalca Miloša Adamiča, ki je bil od jeseni 1943 do junija 1945 radiotelegrafist na Koroškem. Ravno v njegovi rojstni vasi, v Škrbini, je bila nato v soboto, 11. novembra, spominska svečanost. V cerkvi sv. Ane je zadušnico da-

roval vikar Slovenske vojske Matej Jakopič, ki je med drugim spregovoril o pravici do groba kot temeljnem izrazu spoštovanja človekovega dostojanstva. Somaševal je komenski župnik Marjan Jakopič, asistiral pa vojaški pastoralni delavec Klemen Štavbar.

Pred spominsko ploščo, ob kateri so stali častna straža Slovenske vojske in praporščaki, so številne prisotne nagovorili podžupan Valter Ščuka, slavnostna govornica dr.

Vidni diplomatski, cerkveni in občinski predstavniki med udeleženci v Škrbini (foto Andrej Černic).

Mateja Lenščak iz Ljubljane kot hčerka novembra 1945 izginulega padalca Zdravka Lenščaka, britanska veleposlanica v Sloveniji Sophie Honey, ki je govorila slovensko in med drugim recitala poezijo *Grobovi* Rudolfa Maistra, ter namestnik ameriškega veleposlanika v Sloveniji Gautam Rana, ki je govoril v angleščini. Na sporedu, ki ga je povezovala Anči Godnik, je bilo tudi polaganje vencev. Igral je harmonikar Jan Novak, pel pa moški del Mešanega zbora Cominum iz Komna pod vodstvom Ingrid Tavčar. Domačini so se znova izkazali z bogato zakusko v nekdanji šoli.

Govor dr. Mateje Lenščak

Sem hčerka Zdravka Lenščaka, enega izmed primorskih fantov, ki so sredi leta 1943 s padali pristali na primorskem ozemlju kot zavezniški obveščevalci. Bili so izurjeni v različnih dejavnostih s strani britanske obveščevalne službe, ki jih je tudi poslala v domovino. Priključili so se partizanom kot domoljubi, naklonjeni osvobodilnemu gibanju. Vanj so se tudi aktivno vključili. Iz nerazumljivih razlogov pa so bili pozneje mnogi ožigosani kot angleški vohuni in so proti koncu vojne ali že po njej izginili brez sledu.

Usoda mojega očeta je bila ena izmed njih.

Ko so mojega očeta Zdravka Lenščaka "neznanci" 9. novembra 1945 odvedli neznano kam in ko je njegova žena, moja mati, prejela od njega še ohranjeno poslednje pismo z datumom 6. novembra 1945, se je za njim izgubila vsaka sled. Vsa dolgoletna poizvedovanja so ostala brez odgovorov. Na začetku je bilo le

posthumno podeljeno šele v letu 1998, leta 1999 pa tudi odlikovanje predsednika Republike Slovenije s častnim znakom svobode Republike Slovenije za zasluge v boju proti nacifašizmu.

Grenak priokus zaradi dogodkov tistega časa pa ostaja. Še vedno ni pojasnjeno, kdo in kam so ga odpeljali, zakaj je bil likvidiran, kje ležijo njegovi posmrtni ostanki. Dolga povojna leta je mama živela pod hudim pritiskom najrazličnejših krivičnih obtoževanj in to stresno čustvovanje nehote prenašala name.

Družbenega nasilja sem bila dolga leta deležna tudi sama. Ves čas šolanja (danes sem upokojena zobozdravnica) sem morala živeti zelo skromno, saj so mi bile prošnje za kakršnokoli materialno podporo s strani države zavrnjene zaradi dvomljivega vohunskega statusa pokojnega očeta. Oporo v tistih najtežjih časih je mami nudil Ervin Rotman, oče moje 11 let mlajše sestre, za katero sem jima neskončno hvaležna. Tako danes jeseni življenja ne preživljam sama, saj se je pred skoraj tremi leti poslovila tudi mama, nikoli sprijaznjena z nerazumljivo resnico o izginotju mojega očeta. S hvaležnostjo pa se spominjam mame tudi zato, ker me ni vzgajala v sovraštvu do nikogar in mi je tako omogočila pozitivno duševno rast.

Takratnih dogodkov ne smemo pozabiti, že zaradi smrti naših dragih ne. Naj bodo v opomin, da se taka neopravičljiva dejanja ne ponovijo. Ne pozabiti, vendar se sprijazniti z resnico! Da bo čim manj sovraštva, ki še danes razdvaja ljudi in onemogoča pozitivno rast posameznikov in naroda v celoti. Naši dragi pa, počivajte v miru, kjerkoli že ste!

II

V Marijinem domu Srečanje mladinski pevskih zborov

V petek, 24. novembra, je bilo v dvorani Marijinega doma v ulici Risorta v Trstu Čezmejno srečanje mladinskih zborov, ki sta ga že šestič organizirali Zveza cerkvenih pevskih zborov in Slovenska prosveta iz Trsta. Tradicionalno revijo so si organizatorji sprva zamislili kot koncert zbora iz matične Slovenije, iz avstrijskega zamejstva in s Tržaškega ali Goriškega. Letos pa so se odločili za nekoliko drugačno formulo, saj je bil osrednji del koncerta zaupan združenemu mladinskemu zboru,

bezen bom, Suša, Imejmo se radi in Tam sem jaz doma.

Komorni zbor Arima združuje mlada dekleta in fante, med njimi so tako že izkušeni pevci kot začetniki. V svojem repertoarju imajo najrazličnejše pesmi, od tekmovalnega programa do popevk. Na koncertu so se predstavili s pesmimi *Mula Jole*, *Daemon irrepit callidus*, *Pa se sliš* in *Vamos a la playa*.

Po njihoven nastopu je na oder stopila fantovska skupina Devin – Nabrežina, ki je zapela tri ljudske

ki so ga sestavljali pevci treh različnih sestavov iz Trsta.

Združeni deklški pevski zbor so sestavljale pevke pevskih zborov Igo Gruđen iz Nabrežine in Vesela pomlad z Opčin. Za to priložnost ga je vodil Mirko Ferlan. V mešani zasedbi pa so nastopili skupaj s pevci Fantovske skupine Devin – Nabrežina, ki jo ravno tako vodi Mirko Ferlan.

Poleg domačih pevcev sta se tržaški publiki predstavila tudi dva gostujoča zbora: Mladinski pevski zbor župnije Divača – Antončki pod vodstvom Petre Sosič in Komorni zbor Arima iz Postojne, ki ga vodi Miha Bole. Prisotne je na začetku nagovoril vikar za slovenske vernike v Trstu Franc Vončina. Večer pa je povezoval Nejc Kravos.

Koncert je uvedel Združeni deklški pevski zbor, ki se je predstavil z dvema pesmima, ljudskima *Šocej moj sel* in *Da bi jaz znala*. Sledil je nastop Mladinskega pevskega zbora župnije Divača. Pevci se poznajo že dolgo, saj skupaj oblikujejo svete maše v lastni župniji že od časov, ko so se pripravljali na prvo sveto obhajilo. Kljub temu da je večina pevcev že bila pri sveti birmi, se še vedno srečujejo in skupaj pojejo. V glavnem pojejo verske popevke. Na koncertu so se predstavili s pesmimi *Pričeval lju-*

pesmi: *Vsaki dan*, *Studenček* in *Peščalka*.

Na koncu je nastopil še Združeni mladinski mešani pevski zbor, ki so ga sestavljale pevke Združenega deklškega pevskega zbora in Fantovska skupina Devin – Nabrežina. Skupaj so zapeli pesem *Gularja sem tjela imet*, za sklepno pesem na koncertu pa se jim je pridružil še zbor Arima in skupaj so zapeli še ljudsko *Ženka mi v goste gre*. Tržaški pevci, ki so oblikovali skupni del programa, so imeli skupaj dvodnevne intenzivne pevske vaje, ki jih je organizirala Zveza cerkvenih pevskih zborov. Tu so naštnudirali pesmi, ki so jih peli na koncertu. Takrat so s pevci delali dirigent Mirko Ferlan in dirigentka Andreja Štucin Cergol, za vokalno tehniko pa jim je priskočil na pomoč Miha Bole, dirigent zbora Arima.

Koncert je bil lepa priložnost, da se med seboj srečajo zbori, ki se po navadi ne srečujejo. Poslušali so lahko drug drugega, kako pojejo rojaki iz matične Slovenije in zamejci, lahko pa so tudi okusili, kako je, če zbori združijo moči. To je bila priložnost, da so okusili, kaj pomeni peti v velikem zboru, ko sem ji je za zadnjo pesem pridružil še zbor Arima in vsi nastopajoči pevci skoraj niso stali na odru.

Urška Petaros

Devin-Nabrežina / Operacija prozornost

Od davčnih ugodnosti do proračunskih lukenj

Devinsko-nabrežinski občinski proračun bi lahko bil zdrav in uravnotežen, ko bi se nekateri veliki davkoplačevalci obnašali tako kot vsi ostali občani. Gre za primer lastnikov turističnega naselja v nekdanjem kamnolomu v Sosljanu, danes Portopiccolo, ki so po zaslugi nerazumljivih in neverjetnih dogovorov z nekdanjo desnosredinsko občinsko upravo Giorgia Reta prihranili težke milijone z neplačevanjem oziroma nižjim plačevanjem davka na nepremičnine. Varnemu dogovoru je takoj po umestitvi nasprotovala levosredinska koalicija pod vodstvom župana Vladimirja Kukanje, ki je pravilno zahtevala, da tudi petičneži Portopiccio plačajo davke po istih kriterijih, ki veljajo za ostale občane. To zahtevo je potrdila tudi pokrajinska davčna komisija, lastništvo zaliva pa se je pritožilo na deželno raven, s čimer se je do danes vsaj začasno izognilo plačevanju. Tako se dogaja, da je bila hiša v naselju Sv. Maura ali v Mavhin-

jah ali Slivnem za davčno službo ocenjena tudi dvakrat več kot stanovanje v Portopiccolu in bila posledično deležna neprimerno večjega obdavčenja. Na osnovi katere logike je desnica to zagovarjala? Ista desnosredinska uprava, ki jo danes vodi županja Daniela Palotta, molči in dejansko potrjuje, da je prav tako. Za občane bo morda zanimiv podatek, da je bila

ista Palotta v Retovi upravi odbornica za davčne storitve O vsem tem in še marsičem drugem je tekla beseda na javnem srečanju v četrtek, 23. novembra, v Grudno-

vi rojstni hiši v Nabrežini. Večer so priredile levosredinske politične sile (Demokratska stranka, Komunistična prenova, Lista Skupaj- Slovenska skupnost, Občani, Socialistična stranka), ki po spomladanskih volitvah sedijo v klopek opozicije. O zanimivi davčni aferi je podrobno spregovoril nekdanji odbornik Kukanjeve uprave, Lorenzo Corigliano, ki je svoje

trditve podkrepil z vsemi potrebnimi dokumenti. Občinska desna uprava je očitno v skripcih zaradi tesnega proračuna, pri tem pa pozablja izpostaviti bolečo resnico, da je sama odgovorna, če bodo občani in družine v prihodnjem obdobju prisiljeni plačevati višje cene za pomembne občinske storitve, od šolskih pa vse do doma za ostarele.

Obvestila

Gledališki vrtljak vabi v nedeljo, 3. decembra, na predstavo Praznična mineštra v izvedbi Gledališča Kukuc. Prva predstava bo na sporedu ob 16. uri, druga ob 17.30. Otroke bo na koncu vsake uprizoritve obiskal sv. Miklavž. Za animacijo bo poskrbelo društvo Melanie Klein. V dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27.

Društvo slovenskih izobražencev v sodelovanju z založbo Mladika in Slavističnim društvom Trst-Gorica-Videm vabi v ponedeljek, 4. decembra, na predstavitev zbornika *Ženska literarna ustvarjalnost na Primorskem*. Sodelujejo: Vlasta Polojaz, Vilma Purič, Ivan Verč in urednica zbornika Marija Pirjevec. V Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, ob 20.30.

Področni svet za Trst in Milje vabi še

posebno mestne vernike na pobožnost molitve rožnega venca (tudi v slovenščini) na praznik Brezmadežne, v petek, 8. 12. 2017, ob 11.30 na trgu Garibaldi pri stebru z Marijinim kipom.

Na praznik Brezmadežne, v petek, 8. 12. 2017, bo ob 16. uri v kapeli Marijinega doma v ul. Risorta 3 slovesen blagoslov, s shodom članic Marijine družbe in sprejemom novih članic, ob sodelovanju pevcev Združenega pevskega zbora ZCPZ. Vabljeni vsi Marijini častilci.

Marijina družba bo imela občni zbor v nedeljo, 10. 12. 17, ob 16. uri, na svojem sedežu v Marijinem domu v ul. Risorta 3. Vabljeni vse članice. **Področni svet Pastoralnega središča za Trst - Milje in Vincencijeva konferenca** vabita ob prihajajočem prazniku Božiča na obisk gostov v domu za starejše ITIS, ul. Pascoli 31, v torek, 12. 12. 2017: v cerkvi v I. nad, (oddelek Margherita, nato levo) bo

ob 16.10 molitev rožnega venca, ob 16.30 sv. maša, ki jo bo daroval msg. Franc Vončina, sodelujejo pevci zbora od Sv. Vincencija, skavti in skvatorje - po maši prijateljsko druženje.

Slovenščina z empatijo - V dvorani Krožka Virgila Ščeka, v ulici Gallina 5, v III. nadstropju, bo v petek, 1. decembra, ob 19.30 dvojezično srečanje, namenjeno promoviranju pouka slovenščine na italijanskih šolah vseh vrst in stopenj. Predstavniki tržaškega liceja Francesco Petrarca bodo predstavili izdelana projekta za ovrednotenje in poznavanje slovenskega jezika in kulture. Prisrčno vabljeni k aktivnemu sodelovanju srečanja! **Slovensko pastoralno središče** prireja adventno katehezo z naslovom *Zakaj prav Jezus?* V šentjakobskem kulturnem domu jo bo 6. decembra ob 20. uri vodil dr. Primož Krečič, stolnik župnik v Kopru.

KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA VIRGIL ŠČEK

vabi na večer z naslovom

“NAŠ MEDIJSKI PROSTOR – realnost in izzivi jutrišnjega dne”

Večer bodo oblikovali:

Aleksander Koren, odgovorni urednik Primorskega dnevnika,

Jurij Paljk, odgovorni urednik Novega glasa,

Marko Tavčar, odgovorni za informativne oddaje Radia Trst A.

V četrtek, 30. novembra 2017, ob 20. uri

v Vilfanovi dvorani (ulica G. Gallina 5) v Trstu.

Ob koncu debatnega večera bomo spoznali podjetje, ki ga vodi Marco Milkovič iz Gropade.

Skupina Vikra pod vodstvom Petre Grassi odlična v Arezzu

“Če ne delam drzno, sploh ne začnem delati”

Najstarejše zborovsko tekmovanje v Evropi, Državno zborovsko tekmovanje Guido d'Arezzo, je sredi novembra izvedlo 34. sezono. Bazilika svetega Franciška v Arezzu je bila med 17. in 19. novembrom središče odmevnega dogajanja, ki je pritegnilo veliko pozornosti ljubiteljev petja, pevcev in strokovne kritike. Na enem najprestižnejših glasbenih tekmovanj v Italiji je prvo nagrado v kategoriji za enake glasove dosegla Vokalna skupina Vikra iz Trsta, ki jo vodi Petra Grassi in deluje pod okriljem Glasbene matice v Trstu. Osemnajst italijanskih zborov se je pomerilo v štirih različnih kategorijah pred petčlansko mednarodno komisijo. Vikro je žirija, ki so jo sestavljali štirje priznani glasbeniki z uglednih ita-

lijanskih glasbenih ustanov, Fabrizio Barchi, Walter Marzilli, Carlo Barlese in Mateja Černic in ji je predsedoval uveljavljeni španski zborovodja Javier Busto, poznala po že prej osvojenih nagradah. V tem letu je skupina osvojila še dve prvi nagradi: na 51. državnem zborovskem tekmovanju Vittorio Veneto in Regijskem zborovskem tekmovanju FJK Coro Vivo. Vikra je v Arezzu ohranila svoj osnovni kredo in na program, poleg renesančne skladbe, ki jo je uglasbil Thomas Luis de Victoria, uvrstila pod predlog romantičnega dela in skladbe sodobnega skladatelja iz Italije, slovenska skladatelja Josipa Ipravca in Pavleta Merkuja. Vse tri skladbe so bile zahtevne, tako interpretativno kot tudi tehnično, vendarle pa je Vikra v re-

snično dobri izvajalski formi in so prav vse skladbe očarale tako poslušalce kot tudi strokovno kritiko. Petra Grassi vidi to kot rezultat dobrega dela: “Enkrat tedensko imamo vaje, v tem trenutku smo dosegli maksimum, ki ga z neprofesionalnimi pevskimi in pevci lahko dosežete. Veseli me, da smo zgradili dober odnos do vaj, na katere vsi člani hodijo redno”. Umetniškega vodjo zborovskega tekmovanja, Lorenza Donatija, je Vikra prijetno presenetila: “Vikro vodi izjemna glasbenica, Petra Grassi, ki jo dobro poznam, saj je specializacija opravljala pri meni. Na študij v Trento je prišla s kakovostnim glasbenim znanjem. Z mano si je pridobila nekaj več uravnovešenosti, zlasti na področju renesančne glasbe. Zvočnost zbora raste, se izboljšuje, izpopolnjuje in postaja vedno bolj uravnovešen. Slovenska ro-

mantika, ki jo je zbor predstavil, je zazvenela prekrasno. Tudi triptih Pavleta Merkuja je bil zanimiv in za italijanske razmere nekaj novega, saj skladatelj ostaja vezan predvsem na slovensko področje in čezmejni prostor. Lahko rečem, da se nas je izvedba Vikre dotaknila. Poskusila je delati glasbo, kar ni lahko, še posebej, ko imaš pred seboj strokovno žirijo, s Petro pa imaš zagotovilo, da boš slišal nekaj zares dobrega”. Vikra se je domov vrnila polna prelepih vtisov. Veseli pa se tudi dveh sponzorskih podpornikov, ki sta prepoznala njene uspehe in delo. Podpornika, Slovenska prosveta iz Trsta in USCI, je Vikri še dodatno dokazala, da delo dobro opravlja. Ganljiv je tudi komentar predsednika žirije Busta Javierja, ki je Vikro izpostavil kot enega najboljših zborov v Arezzu: “Vi-

kra je fantastičen zbor, ker ima odlično zborovodkinjo. Najpomembnejše pri zboru je zborovodja. Če ima zborovodja z dobrimi glasbenimi kvalitetami, smo lahko prepričani, da bodo odlični rezultati. Pri Vikri je najbolj impresivna muzikalnost. Petra Grassi ima izjemen občutek za muzikalnost. Njena

toplina in čustvenost ter senziбилnost se prenesejo na zbor, zbor pa to preda publiki”. Vokalna skupina Vikra se po uspešnem tekmovalnem obdobju zdaj preusmerja v študijsko dejavnost in koncertiranje. Želimo ji obilo uspeha tudi v prihodnje.

Metka Sulič

PRIMORSKI PRIIMKI (54)

GAŠPERUT

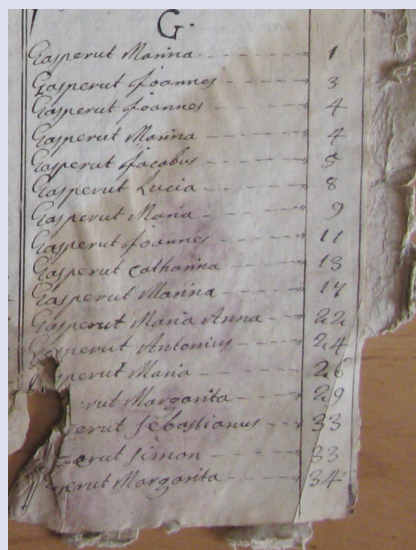
Priimek Gašperut je nastal iz imena Gašper. Ime Gašper izhaja iz latinščine, Gasparus ali Casparus. Koren besede pa je aramejski: ghizbar pomeni zakladnik. A tudi aramejska beseda ima svojega prednika, perzijsko besedo gaz-bar, kar pomeni človeka, ki nosi zaklad. Trije modri, Gašper, Miha in Boltežar, katerih imena v Svetem pismu sploh niso omenjena, naj bi prišli vsak s svoje celine. Belopoliti Gašper je iz Evrope. V Evropi je po izročilu tudi pokopan – grob kraljevske trojke častijo v Kelmaraju ali Kölnu, kot temu mestu ob Renu rečemo danes. Različice imena so Casper pri Angležih, Kašpar pri Čehih, Gašpar pri Prekmurcih, Slovaki in Hrvatih, Kasper pri Skandinavcih, Gaspard pri Francozih, Gaspere pri Italijanih. Na enak način so na-

samo v dveh hišah v Breginjskem kotu, od koder priimek izvira. Ni povsem jasno, ali so Gašperut nastali v vasi Sedlo ali Stanovišče. V obeh va-

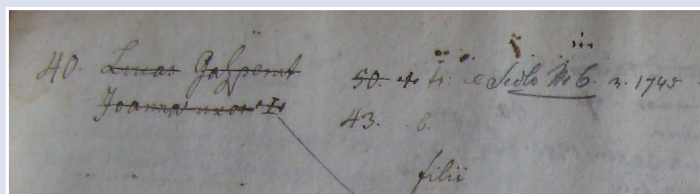

Tino Mamić

seh župnije Sedlo nad Nadljo najdemo sredi 18. stoletja kakih pet družin s tem priimkom. To daje slutiti, da imajo vsi slovenski Gašperuti enega in istega prednika. Najbolj znani Gašperut je vsekakor istrski slikar Vojko Gašperut (1949). Rojen je bil v vasi Sedlo, kjer je preživel otroštvo. Gašperut si je še pred polnoletnostjo pri skoku v vodo poškodoval vratno hrbtenico in postal tetraplegik. Zato slika z usti. Veliko je razstavljal doma in v tujini, redno je sodeloval tudi v dobrodelnih akcijah. Likovni kritik Dušan Lipovec pravi o njegovem likovnem ustvarjanju takole: “Velik del slikarskega upodabljanja je povezan z njegovim rodnim Breginjskim kotom, kjer v slikah ohranja delček starožitne, še predpotresne značilne lokalne arhitekture. Gašperut je tudi slikarski kronist v planerskem upodabljanju slovenske Istre, njene izginjajoče po-

V indeksu na koncu najstarejše krsne knjige župnije Sedlo (1772-1788) je cela vrsta Gašperutov rojenih konec 18. stoletja. Knjigo hrani Škofjski arhiv Koper.

Prvi Gašperut, Luka, ki je živel na naslovu Sedlo 40. Gre za pra-pra-pra-pradedo slikarja Vojka Gašperuta.

stali priimki Gašper, Čašperšič, Gašparin, Kaspar, Gospar, Kasperčuč, Gašpari itd. Druga verzija priimka je Gasperut. Isti priimek je tudi Gašparut, vendar je ta verzija nastala v Zasavju in nima nobene zveze s primorskimi Gašperuti. Gašperute najdemo tudi v drugih slovanskih ogledov ter krajinskih motivov”. Z družino živi v Cereju pri Sv. Antonu. V njegovem rodu najdemo priimek Gašperut tudi po eni stranski ženski veji. Vojkov ded Jožef iz Sedla je namreč imel tudi svojo babico po materini strani s priimkom Gašperut iz Stanovišča. Da je bilo Gašperutov v tistih časih ogromno, pa pove tudi dejstvo, da oče in mati omenjenega Gašperuta nista bila v sorodu oziroma da v treh generacijah pred njima nista imela skupnega prednika.

Gašperute najdemo tudi na Češkem. Ta nagrobnik je iz Olomouca na Moravskem.

Podoba vasi Sedlo, ki jo je ustvaril Vojko Gašperut.

Katja Ferletič

TAKI SMO (18)

Če sanjaš križarjenje z veliko potniško ladjo, morash nujno vedeti, da ... (2)

Zadnjič smo se poslovlili z grenkim okusom v ustih, saj si bo malokdo od nas lahko privoščil čudovito “Ultimate Family Suite” na največji potniški ladji na svetu in vsaj nekaj časa sproščeno preživljal v navidezni odsotnosti svojih otrok. Če pa je potovanje z veliko ladjo že od nekdaj vaša skrita želja, morate varčevati, tako da si boste lahko privoščili vsaj skromnejše počitnice na ladji Costa Favolosa. Na voljo so počitniški paketi “The Official World-Fan-Cruise” oz. pet dni, med katerimi boste preživeli nešteto čudovitih trenutkov v družbi slavnega ameriškega igralca, mita za vse tiste, ki se spominjamo televizijskih nadaljevanj iz 80. in 90. let, glavnega junaka, ki je z veliko eleganco slekel svoj črni usnjeni jopič in oblekel rdeče kopalke: govorimo seveda o Davidu Hasselhoffu. David je za vse nas nepozaben igralec, ki nam je dolga leta delal družbo s svojimi dogodivščinami v nadaljevanjih Supercar in kasneje Baywatch, zato ga je avstrijska turistična agencija Geo Reisen povabila, da na Costi Favolosi zabava 600 srečnih oboževalcev, ki lahko

uživajo ob njegovih koncertih (David zna namreč tudi lepo peti!), se z njim slikajo, poslušajo njegove intervjuje in čakajo na avtogram. Costa Favolosa se sicer med potovanjem ustavlja v čudovitih sredozemskih mestih, a gotovo bo razumljivo, če ladje ne boste zapustili, ampak skušali v polnosti izkoristiti vsako minutko v družbi vaše najljubše hollywoodske zvezde. Če Davida Hasselhoffa prav ne prenašate, ampak radi poslušate dobro metal glasbo, vam svetujem “70000 Tons of Metal” - letni petdnevni festival metal glasbe, ki poteka na veliki potniški ladji, ki iz Miamijs, na Floridi, doseže različne turistične destinacije na Karibskih otokih. Na vsakem potovanju nastopi na krovu od 41 do 60 glasbenih skupin, ki izvajajo različne vrste metal glasbe. Od prvega festivala leta 2011 se vsako leto na ladji zvrsti med 3500 in 5300 potnikov, vključno z ladijsko posadko. Za obisk festivala je dovolj rezervirati kabino: to vključuje obroke, brezalkoholne in negazirane pijače ter vstopnino za vse koncerte. Sprva sta bila ladijsko podjetje in posadka skeptična glede takega nenavadnega potujočega praznika, a zaradi nepričakovano prijaznih in olikanih gostov ter izjemnega finančnega uspeha celotnega festivala se je njihovo mnenje bistveno spremenilo. Gotovo ni metal glasba prav za vse, še posebej ne za starejše osebe, ki hočejo mirno preživeti

svoje počitnice. Vedno bolj pogosto se srečujemo z ljudmi določene starosti, ki se ne zadovoljijo s tednom dni na morju, ampak se odločijo in izberejo potniške ladje za stalno bivališče. Taki srečni upokoenci se obrnejo na specializirane spletne agencije, ki glede na njihove finančne zmogljivosti jim organizirajo različne vrste križarjenja in spremljajo od vsega začetka njihove pustolovščine z objavljanjem spletnih dnevnikov. Finančni stroški bivanja na krovu so povsem priemerljivi s tistimi večine starejšim osebam namenjenih struktur na kopnem, med drugim so na ladji zagotovljeni odlična hrana, zdravstvena nega, čiščenje kabine in vsakodnevne dejavnosti ter zabava. Kdo ne bi tako preživel zadnja leta svojega življenja? Starejši gostje morajo sicer paziti, da se ne preveč izčrpajo, saj so večkrat zabave in izleti pravi tour de force in bi lahko bili usodni za njihovo zdravje.

Ceprav je ideja o križarjenju po navadi zelo romantična (misel nam takoj gre na praznovanja pomembnih življenjskih dogodkov, medene tedne in zabavo), se moramo vsekakor zavedati, da so potniške ladje prava mesta na morju, kjer se

zgodijo tudi veliko neprijetnih stvari. Z lahkoto se lahko npr. širijo nalezljive bolezni. Večkrat se ljudje neodgovorno odpravijo na potovanje, čeprav se ne počutijo najbolje, in tako okužijo še druge goste in člane posadke, ne vedo pa, da bodo morali brez primerne zavarovanja zdravniški pregled na krovu plačati in da je v primeru hujše

bolezni prevoz s helikopterjem ali čolnom na kopno izredno drag. V primeru smrti na krovu ima vsaka ladja tudi ohlajene prostore, namenjene shranjevanju od enega do treh trupel, ki so nato prenešeni na kopno že v naslednjem pristanišču ali pa tam čakajo do konca potovanja. Družbe, ki so lastnice potniških ladij, in turistične agencije, nerade poročajo tudi o razširjenem pojavu med križarjenjem izginulih oseb: občasno kak gost ponoči pregloboko pogleda v kozarec in pade čez ograjo v morje, o njem pa ni več sledu in sorodniki ga zaman iščejo. Na krovu se večkrat zgodijo tudi samomori. Žal, se večkrat za te ljudi nihče ne zmeni in njihovo odsotnost opazijo šele na koncu potovanja, ko najdejo člani posadke zapuščeno prtljago. Če nimate slabih namer, ste pozitivne osebe, zdravi, polni energije in ljubite žur, vam gotovo svetujem lepo potovanje s čudovito potniško ladjo. Vedite tudi, da turistične agencije večkrat ponujajo križarjenja “first minutes” ali “last minutes” po nižjih cenah. Tudi prejšnji teden so bile med “črnim pestkom” ponudbe zelo ugodne: upam, da jih niste zamudili!

Celo s spremembo ustave zoper financiranje zasebnih osnovnih šol

Napovedi in domneve o novi vladi, dogovorjeni po parlamentarnih volitvah!

Razmere in izkušnje v Sloveniji dokazujejo, da se politika in oblast čedalje bolj oddaljuje od pričakovanih in težnji ljudi, kar ima na nekaterih področjih že skoraj dramatičen odraz in posledice. Celo vladi lojalen dnevni časnik Delo je zapisal, sicer na komaj opaznem mestu in v majhnem okvirčku, "da je slovenskim politikom, s sedanjim predsednikom Republike na čelu, ljudi, kot kaže, uspelo pošteno odvrniti od politike, saj je bila volilna udeležba še leta 2007 več kot 70-odstotna, na letošnjih predsedniških volitvah pa se je na volišča odpravilo zgolj nekaj čez 40 odstotkov volilnih upravičencev. Še nekaj let in politiki se bodo sami ukinili. Demokracija pa tudi". Božo Rustja, duhovnik, pisatelj, urednik in časnikar, je v novi številki zelo razširjene revije Ognjišče objavil komentar z naslovom *Ista pesem, samo drugi pevci* in se vprašal, kdaj bomo slovenski volivci razumeli, da gre za isto pesem, ki jo prihajajo na politični oder prepevat različni pevci, z domnevnimi "novimi obrazi". Meni, da je med glavnimi vzroki za nizko volilno udeležbo ta, da imajo ljudje občutek, da je vseeno, ali se udeležujejo volitev ali ne, saj se po volitvah nič ne spremeni in vsi politiki ostajajo na funkcijah. Žal je tako

mnenje zelo utemeljeno. Formalno smo v novi državi štirikrat zamenjali oblast. Vsak "nov obraz" z novo stranko je obljubljal poštenje, odpravo korupcije, klientelizma in dvojnih meril, skratka, etično vladanje. Štirikrat so bili slovenski volivci prevara-

Sloveniji samo 6, najmanj od vseh držav v EU. Obiskuje jih skupaj okoli 1.200 učencev, vse pa delujejo z verskim predznakom. Postopek strank sedanje vladne koalicije, ki ga podpira tudi premier dr. Miro Cerar, čeprav je prej odločitev ustavnega so-

Dr. Bojan Dobovšek in generalni konzul RS v Trstu Vojko Volk

ni. Od obljub ni bilo nič, od etičnega vladanja smo dobili neučinkovito vlado in nadaljevanje stare prakse. Toda volivci dokazujemo, da nas nič ne izuči". Sedanja vlada se je laični javnosti in delu politike ponovno zamerila zaradi posega na občutljivo področje financiranje zasebnih osnovnih šol. Odločitev ustavnega sodišča, da mora država tudi zasebne osnovne šole v celoti financirati, poskuša preprečiti s spremembo ustave. Po zamisli koalicije bi potem z zakonom sprti določali, koliko sredstev naj bi za svoje delovanje prejemale zasebne osnovne šole. Teh je v

ba ustave s ciljem diskriminacije zasebnih šol vznemirila tudi mednarodno javnost in politiko. Z zadevo je seznanjen tudi Sv. sedež. Vlada je prvič v obdobju samostojne države Slovenije sejo v celoti namenila beguncu iz Sirije, ki bi moral po odločitvi treh sodišč biti vrnjen na Hrvaško, od koder je pobegnil v Slovenijo, in hoče tu na vsak način ostati. Podpira ga tudi predsednik vlade dr. Miro Cerar, ki je zato tvegala ustavno obtožbo opozicijske SDS. Kritiki tega primera opozarjajo, da doslej nobena naša vlada na podoben blagohoten način ni obravnavala kakega Slovenca.

Družbenopolitični tednik Demokracija je na sprednji platnici poleg fotografije omenjenega sirskega emigranta, Ahmada Šalija, objavil tudi trditev, "da vlada Slovenije izčrpava, nezakonite emigrante pa podpira". Zapisali so tudi, "da sto tisoči Slovencev prejemajo plače, nižje od tisoč evrov, hkrati pa vlada namenja skoraj dva tisoč evrov mesečno za Ahmada Šalija, ilegalnega migranta, ki je svojo družino pustil oziroma zapustil v Siriji". V skoraj kaotičnih razmerah in vzdušju politične negotovosti in zaskrbljenosti za usodo in prihodnost Slovenije se že pojavljajo napovedi in domneve o tem, kakšni naj bi bili izidi bližnjih državnoborskih volitev in katere politične opcije bi po njih morda lahko sestavile novo vlado. Po mnenju spremljevalca in ocenjevalca političnih razmer in gibanj, dr. Mateja Makaroviča, uganjanje o novi vladi, tisti po volitvah, pomeni zoprno predvidljivost. Po njegovem "v tem trenutku obstajata dve stranki, ki imata kolikor toliko realno možnost za osvojitve relativne večine v novem parlamentu. Prva je Slovenska demokratska stranka, druga pa so Socialni demokrati. Tretja stranka, ki naj bi se zanesljivo uvrstila v novo sestavo državnega zbora, bo stranka z izključnim imenom Marjan Šarec. On velja za "nov obraz" prejšnje politike. Pri Šarcu naj bi se že nakazovala tudi njegova avtoritarnost, ki mu zna biti kar v pomoč, saj si znaten del slovenskih volivcev po bledem in meh-

kem dr. Miru Cerarju spet želi trše roke. Glede na vse bolj skeptičen odnos do demokracije v slovenski politični kulturi ni to, žal, nič presenetljivega. Četrtega tekmeča za doseg relativne večine v parlamentu še ni, a si po mnenju dr. Mateja Makaroviča zlahka predstavljamo njegov profil. To bo izrazito protisistemska, protestniška stranka, ki bo najostreje zavračala vso obstoječo slovensko politiko, njena glavna nazorska vsebina pa bo skrajni, radikalni nacionalizem. Na naslednjih parlamentarnih volitvah, ki naj bi bile po predvidevanjih čez šest mesecev, bo po sedanjih domnevah sodelovalo okoli 15 ali celo 30 političnih strank in civilnodružbenih gibanj. Glasovi volivcev se bodo zato razpršili, kar bo seveda oviralo sestavo nove vlade. Obeta se ustanavljanje novih političnih strank. Prvo z imenom Dobra država je pred dnevi ustanovil prof. dr. Bojan Dobovšek, zdaj samostojni poslanec. Bil je med ustanovitelji vladajoče Stranke modernega centra, vendar je pozneje skupaj z nekaterimi so-

mišljeniki prišel v spor z njenim predsednikom in premierom Miro Cerarjem in je zato iz SMC izstopil. Ob ustanovitvi je poudaril, in vsi delegati so ga podprli, da se bo nova stranka Dobra država predvsem bojevala zoper korupcijo, ki je v Sloveniji zelo razširjena in očitna. Navajam, da s pojmom ali besedo korupcija označujemo vsako kršitev dolžnega ravnanja z namenom pridobiti korist zase. Predsednik SDS je zmeraj v središču javne in politične pozornosti. Andrej Marko Poznič, župnik v Ihanu, dekan dekanije Domžale in publicist, je v daljšem pogovoru za tedenski magazin Reporter tudi takole razmišljal: "Janeza Janšo preganjajo že za vsako besedo, ga tožijo in vlačijo po sodiščih, na koncu je sicer oproščen, ampak to ga utruja do onemoglosti, spreminjajo ga v velikega demona in v tarčo vse antipatije ljudstva. Zaradi tega večina ljudi dobiva ošpice že, ko sliši ime Janez Janša. Glede volitev pa, edina nova revolucionarna stvar v Sloveniji bi bila le v primeru, če bi vsi ljudje volili opozicijo, to pa sta samo Nova Slovenija, krščanski demokrati in Slovenska demokratska stranka.

Matijan Drobež

Kratke

Generative art – Bogdan Soban razstavljal v Hrpoljah

Umetniško zvrst "generative art" je bilo mogoče spoznavati tudi v Hrpoljah. V razstavišču Kulturnega doma se je predstavil Bogdan Soban iz Vrtojbe z razstavo Odtisi časa. Posebnost njegovih računalniško porojenih del je v tem, da jih ne ustvarja s pomočjo čopiča, barv in platna, ampak na osnovi matematičnih algoritmov izdela računalniške programe, ki ustvarjajo abstraktne likovne podobe. Njegova dela so barvno in oblikovno bogata, vedno nepredvidljiva in nikdar več ponovljiva. Avtor je z udeleženci delil informacije o programih, nekateri so tudi javno dostopni in jih lahko interese sami uporabijo ter se tako preizkusijo v likovnem ustvarjanju. Več na strani: www.soban-art.com / Jba

Uradna ustanovitev kopske podružnice ruske univerze Lomonosova

S svečano akademijo v kopskem pokrajinskem muzeju so tudi uradno ustanovili podružnico ruske državne univerze M. V. Lomonosova in Univerze na Primorskem (UP). Rektor UP Dragan Marušič in slovenski zunanji minister Karl Erjavec sta izpostavila širši pomen novega izobraževalnega središča za slovensko-rusko gospodarsko in siceršnje sodelovanje. Ustanovitev skupne podružnice elitne moskovske univerze in kopske univerze je rezultat triletnega tesnega sodelovanja med Fakulteto za management UP in Moskovsko šolo ekonomike. Zunanji minister Karl Erjavec je ob robu nedavne akademije izrazil zadovoljstvo, da jim je kljub težavam na poti vendarle uspelo realizirati projekt skupne univerze. "Mislim, da je to velika pridobitev ne samo za Koper in Primorsko, ampak tudi za Slovenijo", je ocenil Erjavec in spomnil, da je Rusija pomemben gospodarski partner, pri čemer je Sloveniji v prvi polovici leta uspelo povečati gospodarsko sodelovanje s to državo za 26 odstotkov. Zunanji minister je ob tem izrazil prepričanje, da bodo izmenjave med profesorji in študenti dale še dodaten zagon gospodarskemu sodelovanju z Rusko federacijo. Tudi rektor Marušič je ocenil, da bo nova univerzitetna ustanova pomenila velik napredek ne le za Koper, ampak za celotno državo. "Čas je, da se Evropa poveže v eno celoto sodelujočih delov", je dodal. Za zdaj je sodelovanje omejeno na študij ekonomije in financ, vendar Marušič računa, da bodo to kmalu razširili tudi na druge študijske programe, kot so ruski jezik, matematika, informatika in naravoslovje. Tudi rektor univerze Lomonosova Viktor Sadovnič je v svojem govoru poudaril velik dosežek, ki ga predstavlja ustanovitev kopske podružnice, ter zgodovinsko, kulturno in duhovno bližino slovenskega in ruskega naroda. Državni sekretar na gospodarskem ministrstvu Aleš Cantarutti pa je izpostavil, da v današnjem svetu zgolj kupo-prodajni odnosi niso dovolj. Dolgoročna partnerstva med podjetji morajo temeljiti na skupnem razvoju, inovativnosti in tudi na skupnem vstopu na tretje trge. Po njegovem prepričanju bo sodelovanje med univerzama prispevalo tudi k dodani vrednosti gospodarskih odnosov med državama.

Že od l. 2003 sameva in propada

Vilo Rafut pri Novi Gorici nameravajo prodati na dražbi

Lastnik vile Rafut oziroma Laščakove vile pri Novi Gorici, ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, se je odločilo za njeno prodajo na javni dražbi. Potrebna je namreč temeljite obnove v vrednosti okoli štiri milijone evrov, a niti pristojno ministrstvo niti novogoriška občina, ki bi jo lahko brezplačno pridobila, nimata sredstev za to. Na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport so poleti ocenili, da so izčrpane vse druge možnosti, zato bodo vilo, če se ne bo v vmesnem času pokazala za boljše še kakšna druga možnost, poskušali prodati, so za STA pojasnili na ministrstvu. O tem so se, kot so dodali, predhodno posvetovali z Zavodom RS za varstvo narave, Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije in ministrstvom za kulturo ter oddali evidenčno naročilo za pripravo poročila o ocenjeni vrednosti nepremičnin. Ministrstvo bo zdaj pripravilo besedilo javne dražbe in ga uskladilo z vsemi navedenimi ustanovami, pa tudi z Mestno občino Nova Gorica. Ta je namreč poleg države solastnica dela parka okrog vile, ki je tako kot stavba nepre-

tenljive vrednosti in zato zaščiten. Ministrstvo je občino zaprosilo, da predloži oz. dopolni dokumentacijo za ureditev parka. To je namreč pogoj za podajanje informacij potencialnim kupcem oz. za pravo javne dražbe. Kupec mora vedeti, kakšne pravice bi imel v parku, kje lahko do-

ter. Ministrstvo namreč podpira prenos lastniške pravice vile Rafut na Mestno občino Nova Gorica, so pojasnili. Novogoriški župan Matej Arčon je sicer že poleti dejal, da si je občina že z obnovo gradu Rihemberk naložila veliko breme ter da si ne more privoščiti še enega podobnega. Morebitnemu kupcu pa da so pod določenimi pogoji pripravljeni oddati občinski del parka v okolici vile.

stopa, koliko ga lahko uporablja za lastne potrebe, kakšna je odprtost parka in podobno. Hkrati je ministrstvo novogoriško občino obvestilo, da je vse do objave javne dražbe pripravljeno postopek prekiniti, če bi občina izkazala in-

Pojasnil je, da je občina zainteresirana za ohranitev svojega dela parka ter da tudi ministrstvo svojega dela ne more prodati, saj gre po zakonu o varstvu narave za neodtujljiv del. Če bi se našel kupec za vilo in bi želel imeti v souporabi tudi občinski del par-

ka, s tem da bi zanj skrbel, bi mu ga - odvisno od vsebin, ki bi jih želel umestiti v vilo in park - oddali v najem, ne pa prodali, je še dejal župan. Laščakova vila na Pristavi pri Novi Gorici, znana kot vila Rafut, je stavba v neoislamskem slogu. Leta 1909 jo je zgradil Anton Laščak, ki je bil v začetku 20. stoletja eden najbolj cenjenih arhitektov v Aleksandriji. V Egiptu je kot dvorni arhitekt načrtoval številne orientalske palače, ki jih skrbno varujejo, medtem ko vila Rafut že več kot desetletje propada. Zadnji uporabnik prostorov v Laščakovi vili je bil Zavod za zdravstveno varstvo, ki jo je zapustil spomladi 2003. Vse od tedaj so prostori prazni in nezadržno propadajo. Obnovo vile so načrtovali že pred leti. Država je kot njena lastnica denar zagotovila, občina pa je pridobila gradbeno dovoljenje za obnovo. Vendar je bilo potrebno dovoljenje dopolnjevati z ukrepi za protipotesno varnost, ministrstvo pa je denar leta 2008 namesto za vilo namenilo za poplačilo dolgov Univerze na Primorskem. Stavbo sta imela visokošolsko ministrstvo in Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti velike načrte. V njej so želeli urediti raziskovalno in študijsko središče novogoriške univerze, prostor pa naj bi dobil tudi Center za evromediteranske študije Emuni.

Pri množičnih prireditvah priskoči prostovoljecem na pomoč stroka Med odličnimi turističnimi ponudniki kraji iz Soške doline

Organizaciji Turistične zveze Slovenije (TZS) je pred nedavnim potekal konec 26. vseslovenske akcije *Moja dežela - lepa in gostoljubna*. Ta v Kranjski Gori redno poteka že od leta 1991. Ob razglasitvi rezultatov so se visokih priznanj za prvo najlepše in najgostoljubnejše turistično mesto Slovenije veselili tudi primorski ponudniki.

ro se je letos uvrstilo 86 mest in krajev, 10 kampov in šest mladinskih prenočišč, 26 tematskih poti, izbirali pa so tudi najbolj urejen Petrolov bencinski servis. Tokrat so zopet ocenjevali tudi vojašnice Slovenske vojske. Projekt omogoča tudi sodelovanje na mednarodnem tekmovanju najlepše urejenih evropskih mest in vasi Entente Floreale. Tokrat je potekal pod častnim

dro. Prvo mesto med mladinskimi prenočišči je zasedel Hostel Pekarna v Mariboru, med kampi Kamp Menina v Logarski dolini, naj tematska pot je postala pot Živi muzej Krasa. Najbolje ocenjen Petrolov servis je tisti na Lescah. V spletnem glasovanju so medtem ljudje presodili, da prvo mesto za urejenost med večjimi mesti pripada Kopru, Podčetrtku med zdraviliškimi kraji ter Izoli med turističnimi kraji.

Posebej so izpostavili dobro delo prostovoljcev v okviru turističnih društev. Tudi po njihovi zaslugi postaja Slovenija iz leta v leto bolj urejena. Društva so lahko ponosna, da prispeva da nes k temu več kot 40.000 članov in občasni sodelavci, predvsem s prostovoljnim delom. Lepo bi bilo še bolj širiti in poglobljati tudi sodelovanje tovrstnih posoških društev z bližnjo Benčijo. Na prireditvi je spregovorila tudi državna sekretarka na MGRT Eva Štravs Podlogar in spomnila, da Slovenija nima neomejeno veliko prostora, zato je strateško nujno razvijati zlasti (butični) turizem najvišje kakovosti.

Miran Mihelič

Tekmovanje v kakovosti turistične ponudbe, urejenosti in varstva okolja *Moja dežela - lepa in gostoljubna* je Turistična zveza Slovenije pripravila v sodelovanju z Direktoratom za turizem in internacionalizacijo pri Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo. Na slovesnosti v oktobru so sklenili letošnjo vseslovensko akcijo, na kateri je TZS podelila priznanja najbolj urejenim in gostoljubnim krajem že šestindvajsetič zapored. V bistvu je šlo za državno tekmovanje, na kate-

pokroviteljstvom predsednika države Boruta Pahorja. Med večjimi mesti je letos vse močno prekosil Koper, med srednjimi Postojna in med manjšimi Žalec. Med turističnimi kraji sta krepko izstopala Izola in Bovec. Med zdraviliškimi je bila najboljša ocenjena Rogaška Slatina, med izletniškimi pa še pred leti neznana Velika Polana, katere prepoznavnost strmo raste. Nagrajenca v kategoriji jeder sta Mojstrana kot vaško jedro in Grad Rače kot urbano je-

nes k temu več kot 40.000 članov in občasni sodelavci, predvsem s prostovoljnim delom. Lepo bi bilo še bolj širiti in poglobljati tudi sodelovanje tovrstnih posoških društev z bližnjo Benčijo. Na prireditvi je spregovorila tudi državna sekretarka na MGRT Eva Štravs Podlogar in spomnila, da Slovenija nima neomejeno veliko prostora, zato je strateško nujno razvijati zlasti (butični) turizem najvišje kakovosti.

Miran Mihelič

Pesem jeseni – tradicionalna revija

Lep izziv in vodilo zborom

Leto za letom, že 52 let, se v jesenskem času pevski zbori zbirajo na pobudo Zveze cerkvenih zborov iz Trsta na reviji, ki je dejansko prvi izziv vsake nove sezone, istočasno pa tudi priložnost, da izmerijo 'daljo in stran'.

Tako je bilo tudi v soboto, 25. novembra, ob letošnji reviji Pesem jeseni, ki so jo priredili v dvorani Športnega centra Zarja v Bazovici. Večer je bil mrzel in deževen, a v dvorani je petje osmih sodelujočih zborov ustvarilo toplo vzdušje.

Zbori so prisluhnili priporočilu organizatorjev in v svoje sporede vključili vsaj po eno pesem skladateljev jubileantov, kot so Jakob Aljaž, Marij Kogoj, Lojze Bratuž, Pavle Merku, Walter Lo Nigro. Že prvi nastopajoči zbor, Moška vokalna skupina Stane Malič z Opčin, ki jo vodi Janko Ban, je napovedala pevsko ubran in srčen večer. V poklon Merkuju so zapeli ukljansko ljubezensko pesem *Zakaj mi lipca tak precvetuješ*, poklonili pa so se tudi Bratužu ob obletnici smrti. Posrečena pa je tudi Quaggiatova predelava barkovljanske *Kambrce*. Udeležence je nato nagovoril domači župnik, g. Žarko Šerlj. Uvodoma je poudaril, da vsaka ljubezen, tudi veselje do petja, terja določen trud, nadalje pa je svoje misli razvil ob ugotavljanju, da pomeni petje svetih pesmi hvalnico Bogu. Pevce in poslušalce pa je povabil, naj čim bolj izkoristimo vse bližnji adventni čas za pripravo na Božič.

Sledil je nastop Združenega zbora Repentabor, ki ga vodi Andreja Gerželj Breščič; zapeli pa so Kerjakovo *Rož, Podjuna, Zila*, Kogojev *Stoji mi polje* in Merkujeve njimi Merkujevo priredbo dobroske *Sonce ljubo* in posebno muzikalično prepričljivo zapel priredbo pesmi Aleksandra Vodopivca *Mamca, pošljite me po vodo*. Mešani zbor Skala-Slovan, ki povezuje pevce iz Gropade in Padrič, je pod vodstvom Jarija Jarca

vo Čiči, nana, Maričica.

Bazovski pevci Moške vokalne skupine Lipa, ki jih je vodila Anastazija Purič, so sproščeno in učinkovito nagovorili občinstvo z Aljaževim *Triglavom*, še zlasti pa s šaljivo Adamičevo *V Gorjah zvoni*. Mešani cerkveni zbor Sveti

Marij Kogoj

Jernej z Opčin, ki ga tudi vodi Ban, se je soočal z zdravstvenimi težavami, pripravili pa so premišljeno tehten program. Tako smo slišali zahtevno in

izredno povedno Kogojev *Večerni ave* na Medvedovo besedilo, malo izvajano Vrabčev *priredbo* pesmi *Nocoj pa oh, nocoj* in Merkujevo *Čiči, nana, Maričica*. Poseb-

Jakob Aljaž

na pohvala gre skrbno pripravljene ženskemu zboru Prosek-Kontovel, ki je pozornost sledil svojemu zborovodji Marku Štoki in ubralo zapel tri pesmi, med

Lojze Bratuž

njimi Merkujevo priredbo dobroske *Sonce ljubo* in posebno muzikalično prepričljivo zapel priredbo pesmi Aleksandra Vodopivca *Mamca, pošljite me po vodo*. Mešani zbor Skala-Slovan, ki povezuje pevce iz Gropade in Padrič, je pod vodstvom Jarija Jarca

zapel dve zborovski predelavi Avsenikovih pesmi in Mirkovo *Kolo*, medtem ko so MoPZ Fantje izpod Grmade pod vodstvom Hermana Antoniča občuteno zapeli Lo Nigrovo *Canzono II.* - *Pod oknom* in tako počastili jubilej tega skladatelja; v program so uvrstili še Prelovčev uglasbitev ljubezenskega utrinka *Jaz bi rad ru-dečih rož* ter Quaggiatovo priredbo Ivančičeve popevke *Solinar*. Vsak zbor je odraz prostora, v katerem deluje, in volje ljudi, ki ga sestavljajo. Na to preprosto ugotovitev smo pomislili ob poslušanju Mešanega zbora Igo Gruđen iz Nabrežine, ki ga vodi Janko Ban in je sklenil letošnjo 52. Zborovsko revijo Pesem jeseni, ki jo je uglajeno povezovala Urška Šinigoj. Predstavili so se z

imenitnim sporedom treh priredb porabskih ljudskih pesmi, med katerimi je bila zaradi strukture in vsebine še zlasti zanimiva *Jaz bom jedne citre kipu* v priredbi Radovana Gobca.

Revija je bila zanimiv prerez in pokazatelj stanja zborovstva na

Tržaškem. Prav gotovo se mnogi zbori soočajo s težavami, ki so vezane na nezadostno generacijsko prenovu, drugi spet zaradi nerazumljivega osipa pevcev, tretji bi za reševanje intonacijskih in vokalnih negotovosti potrebovali načrtno delo na tem področju, a vsi, prav vsi nastopajoči pevci in pevke ter njihovi zborovodje so pokazali, kako jim je petje v veselje in kako jim izpolnjuje osebne potrebe po lepem in iskanju odgovorov na mnoge duševne stiske ali hrepenenja, ta blagodejni občutek pa so znali posredovati tudi občinstvu. Obenem pa se moramo vsi zavedati, da vsak izmed sodelujočih zborov pomeni nepogrešljiv kamen v zidu slovenske zamejske prosvetne in kulturne dejavnosti.

V.J.

Napoved glasbenega dogodka v prostorih Fundacije CaRiGo V kraljestvo palčkov z Glasbeno matico Gorica

Glasbena matica Gorica bo na ogled postavila uprizoritev neke glasbene pravljice *V kraljestvu palčkov* v prostorih Fundacije CaRiGo v soboto, 2. decembra, ob 18. uri. Zgodba *V kraljestvu palčkov* govori o pravi ljubezni in iskrenih medčloveških odnosih, ki edini zagotavljajo

izpolnjeno in srečno življenje. Glasbena pravljica je bila prvič uprizorjena l. 1916 v Narodnem domu v Trstu, avtorja sta bila pisatelj Josip Ribičič in tržaški skladatelj Ivan Grbec, leta 1922 so knjižico z ilustracijami slovenskega slikarja Avgusta Černigoja tudi izdali. V uprizoritvi

pravljice nastopa 23 učencev z Glasbene maticе Gorica. Voditeljica projekta, aranžerka in dirigentka je Ambra Cossutta, koreografijo je pripravila Carolina Bagnati, učence in zbor pa profesorji: Manuel Figheli, Mojca Milič, Patrick Quaggiato, Iris Risehari in Erika Zavadlav.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (178)

Anksioznost in stres - naturopatska pomoč (8)

Obema sem svetovala jetrni jedilnik po moji naturopatski knjigi – Naturopatski priročnik za samopomoč, ki predvideva, da se telo prečisti predvsem toksinov in toksičnih kovin v presežku prav na predelu kože. Človek se mora izogibati kavi, čokoladi, oreščkom, mlečnim izdelkom, razhudnikom in vsem začimbam, aromam in dišavnici.

Čaj, ki prečisti telo in okrepi jetra, je vsekakor kopriva. Pripravimo ga tako, da zelišče pustimo v kropu do 3 minute, pijemo ga en liter čez cel dan. Svetovala sem jima tudi kopel iz njivske preslice, ki prečisti jetra, in Bachove cvetne esence: Crab apple: za občutek nečistosti v sebi. Water violet: za pretiran perfekcionizem, pedantnost.

Rock water: za pretirano delavnost in strogost do samega sebe.

Wild Rose: za vse čustvene blokade iz otroštva in občutek, da nisi bil nikdar ljubljen v otroštvu.

Mimulus: za odpravo konkretnega strahu. Naturopatska obravnava osebe je celostna in tudi svetovanje Bachovih cvetnih esenc upošteva naturopatski zorni kot vzročnosti. Zato so mešanice individualne, ki upoštevajo celotno človekovo zgodovino.

Za svojo mešanico Bachovih cvetnih esenc mi pišite na info@saeka.si.

Moram reči, da so pri fobiji Bachove cvetne esence resnično učinkovite, saj težavo odpravijo zelo hitro. Pri otrocih, ki imajo manj čustvenih blokad kot mi odrasli, je izboljšanje takojšnje, tudi po nekaj dneh,

pri odraslih pa lahko potrebujejo tudi teden ali dva. Bachove cvetne esence okrepijo gotovost v telesu, pogum, odpravijo strah, negotovost, bolečino iz otroštva. Navadno oseba, ki je v življenju doživela travmo, išče gotovost v sočloveku, išče zunanjo pomoč.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail palj@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 28. novembra, ob 13. uri

Samo človečnost lahko reši svet!

Bog ne daj ...

Pospravljanje na vrtu. Navadno se precej obotavljam, preden poprimem za škarkarje in grablje. Pozneje pa, ko se vživim v delo, mi je lepo, da sem lahko doma na soncu in uživam pri urejanju zelenic. Tokrat sva z možem pripravljala vrt na zimo in obrezovala lončnice, da sva jih nato lahko spravila v klet k prezimovanju. Kar naporno, kajti lončnic je veliko, vaze so težke, mož pa se pritožuje zaradi bolečin v zapestju in utrujenosti. Pa sva vendarle vse opravila v jutranjih urah, tako da sva zadovoljna in utrujena že razmišljala o kavi in posladku. Tedaj pa mimo odprtih vrtnih vrat prihitel poštar. Prijazna punca, ki pa me s svojim prihodom nikoli ne preveč razveseli. To, da ugasne motor in prihitel do nas, pomeni, da prinaša priporočeno pošiljko. Priporočena pošta pa, to vem iz izkušnje, nikoli ne prinaša dobrih novic.

In res, medtem ko poštarika pokušal čokoladni jogurt, ki sva ji ga ponudila, odpremu kuverto. Globa in opomin, ker baje v letu 2012 niso plačala davka na hišo. Baje, ker vem, da vedno vse plačujem, redno, celo predčasno in s tistim strahospoštovanjem, ki je značilno za nas poštene ljudi. Seveda se mi v trenutku poruši razpoloženje po opravljenem delu, z možem se ne veseliva več kave in popoldanskega sprehoda. Ko udari država, je drugače kot takrat, ko se skregaš s sočlovekom. Neki od zgoraj prihaja, kazen namreč, ni prostora za opravičila, za človečnost, za posniti. Država ne pozna usmiljenja, niti razumevanja. In ne priznava napak, ki so pač del našega življenja.

Še vedno klepetam s poštariko, ki je sicer rekla, da se ji mudi, a še

vedno kramlja na soncu. Moje misli pa so že pri mapah z dokumenti v veliki

omari, ki jo kmalu odprem in iz nje potegnem čisto vse, kar je na policah. In že je miza polna odprtih map in papirjev, davčne napovedi, položnice, plačila, razni davki in dajatve počasi polzijo iz mojih rok. 2012.... Končno! Davek na hišo, ne najdem ga takoj, potem pa vendarle potegnem na dan list z bančnim žigom, ki potrjuje, da občini nisem ničesar dolžna. No, vsaj tako se mi zdi v prvem trenutku. Ko preletim vse podatke na položnici, se v meni pojavi dvom. Koda, številka, ki označuje občino, ni prava, tudi koda pristojbine je po vsej verjetnosti zgrešena. Torej sem v naglici, spomnim se, da sva ravno pred petimi leti imela probleme z mamama, katerima je zaradi starosti pešalo zdravje, naredila dve hujši napaki. Vplačani davek pa ni nikoli prišel do pravega naslovnika. Ko gledam na že izplačano vsoto in pomislim na globo in na ponovno terjatev, se mi v trenutku poruši svet. Tako visoka vsota ni mačji kašelj. In ravno zdaj, ko praznujemo poroko v družini, pa še nekaj toplih oblačil sva rabila z možem. Hudo mi je zaradi lastne napake. Hudo, ker je ni več mogoče popraviti. Država lebdi nad mano z vso strogostjo, neuklonljiva v svojih zahtevah, brez posluha za moje potrebe in gluha za vsako prošnjo. Država ima svoje zakone in svoje potrebe, nenasitna zaradi praznih blagajin in predaleč v svoji obsežnosti, da bi se lahko ukvarjala z mojimi napakami in njihovimi posledicami. Država. Tako daleč od nas. Tako tuja. Povsem nekaj drugega od tiste države, ki si jo je pred nekaj stoletji zamislil Jean-Jacques Rousseau in katere namen naj bi bil predvsem služiti državljanom. Mož, ki še zdaleč ni bojevnik in se

ni nikoli znal potegovati za svoje pravice, pravi, da bova morala pač plačati. In si tako umije roke. Jaz pa se ne dam, iščem po spletu, sprašujem prijatelja, ki je zaposlen na gospodarskem združenju, zbiram podatke. In kmalu mi postane jasno, da ta velikanski stvar, ki mu pravimo država, v resnici sploh ni tako krut, kot se vsem nam dozdeva, in da bi po vseh pravih napake ne smeli kaznovati z globo.

Tale svoja razmišljanja seveda pošljem po mailu na občino, vem, da se sicer tako ne dela, človek napiše pritožbo, uradno, nato pritožbo pošlje po priporočeni pošti. A ker sem mi zdi, da bo pristojni uslužbenec razumel, pošljem kopijo položnice z napačnim plačilom in razlago, za kaj gre. Drugo jutro dobim že navsezgodaj odgovor, da sem pač prejela globo in naj jo torej plačam v roku. To bo zame najboljša rešitev. Razumem, da se na občini nimajo časa ukvarjati z mojimi maili, navajeni so, da večina državljanov ubogljivo plačuje. Poskusim znova, razložim, da je bila napaka storjena čisto nenamerno, da sem vedno plačala davek na hišo, da sem pošten človek. Sicer vem, da to o poštenosti danes nima velike teže. Država potrebuje denar. In morda smo ravno poštene ljudi tisti, ki najmanj ugovarjamo. Jaz se ne dam. Pošljem naslove spletnih strani, z informacijami o tem, kdaj lahko državljani kaznujejo z globo. Celotno spletno stran Agencije za prihodke dodam, kjer jasno piše, da z globo kaznujejo le tiste, ki so se plačilu v celoti ali delno namerno izognili. Že zgodaj zjutraj se odpeljem do najbližjega davčnega urada. Izbrala sem Gorico, saj mislim, da je davek pomotoma pristal ravno v gorški davčni blagajni. Zunaj piha in dežuje kot za stavo. V nekaj urah nam je zima pokazala zobe, vse naokoli sneži, mraz je, da bi še

volk v takem ostal v brlogu. Pa ravno danes, ko moram do Gorice, tarnam, nato pa pomislim, da bo v takem vremenu večina ljudi doma in na Agenciji za prihodne ravno zato ne bo navadne vrste. Vsaka nesreča ima tudi svojo dobro plat. Pred uradom res ni nikogar, dva starejša možakarja, po oblekah je videti, da se težko prebijata skozi vsakdan, pa romunski par. Vsi žalostno in molče strmijo nekam predse. Na davčnem uradu nikoli ne srečaš veselih, premožnih, lepo oblečenih ljudi, pomislim. Obrazi so isti kot tisti, ki čakajo v vrsti pred Karitas. In največ je tujcev. Tokrat Romunov. Menda tisti, ki imajo zares veliko denarja, ne hodijo sem in ne čakajo v vrsti pred davčnimi okenci. Menda jim ni, da bi prosili in se prerivali za nekaj stotakov, davčne zadeve pa bogatim vedno ureja

komercialist.

Zaradi mraza in dežja zunaj nas je res malo, tujci si urejajo davčno številko, pri mojem okencu ni nikogar in pridem takoj na vrsto. Ponižno, kot se spodobi za tistega, ki državo prosi, naj mu bo usmiljena, razložim, da sem pred petimi leti naredila napako pri napovedi in zdaj dobila globo. Priznam tudi, da točno vem, da je čas za povrnitev plačane vsote že potekel. Menda imaš največ štiri leta možnost, da opozoriš na napako in prosiš za poravnavo. Mož pri okencu je resen, opozori me, da sem obrazec izpolnjevala v naglici, ne da bi bila pozorna. Molčim. Živimo v naglici. In vedno je nekaj, kar nas preganja. Čas nima usmiljenja. A vseeno ne oporekam. Vem, da je bolje tako. Tudi tega, da je bila tedaj tašča bolna, mu ne povem. Vsi imamo probleme. Dolgo gleda v

računalnik, kliče v sosednji urad, nazadnje pove, da je našel način, kako mi povrniti napačno plačilo. Oddahnem si, še v drug urad moram, podpisujem papirje, nazadnje mi povedo, da bom morala nekaj papirjev podpisati še v Cervignanu, kjer so pristojni, da mi bodo vrnil. Ne oporekam. Šla bom, čeprav je daleč. Ko gre za denar, nobena pot ni predolga. Predvsem za vse nas, ki stimo v vrsti na davčnem uradu.

Z možem se peljeva po dežju po Furlanski nižini, ki je sicer ne maram. A tokrat se nekje na obzorju jasni in zasneženi vrhovi so vse bolj daleč. Dež preneha, meni pa odleže, ko mi povedo, da bom največ v šestih mesecih prejela nazaj svoj denar. In to povedo prijazno in z nasmehom. Pomislim, kako znajo biti Italijani konec koncev vedno prijazni. Na koncu vedno prevlada človečnost. Prepričana sem, da je Italija država dobrih ljudi z napačnimi voditelji. No, morda pa je povsod na svetu tako.

Po mailu dobim sporočilo, da so tudi na občini popustili. Samo davek bom ponovno plačala, globo pa mi bodo prihranili. Mož se smeje. Naveličani so bili vse tvoje elektronske pošte in niso vedeli, kako naj se te rešijo. Jaz se namuznem, zmagala sem, rešila sem domači proračun. Vseeno pa mi ne gre samo za denar. Vesela sem, da se najdejo še ljudje, ki razumejo stisko drugih in znajo pomagati. Samo človečnost je namreč tista, ki lahko še reši svet.

Suzi Pertot

S 4. strani

P. Vaupotič se je vrnil ...

Pokopan je bil ponoči pod stražo na Sveti Gori. Tudi na Kostonjcevi so patri zapustili samostan, razen Aleksandra Vaupotiča, ki je ostal za varuha cerkve in samostana. Vaupotič je bil doma s Štajerskega, iz Ormoža. Kot mlad fant je stopil v noviciat na Trsat nad Reko. Pripadal je takratni kranjski frančiškanski provinci sv. Križa. Redovne obljube je napravil l. 1898 v Ljubljani, tam je služboval v cerkvi na Tromostovju. Od l. 1900 do 1912 je bil v baziliki na Sveti Gori. Bil je odličen pevec, tenorist, in član Cecilijskega društva v Gorici. Glasbeno se je izobraževal v Gradcu in Ljubljani. Do smrti je poučeval na frančiškanski šoli, na gimnaziji na Kapeli, in sicer glasbo in orgljanje. (Redkokdo danes ve, da je bila na Kapeli notranja gimnazija. Fantje so se tu pripravljali na duhovniški poklic, je pojasnil Podbersič). Tu je vodil tudi zbor in bil organist.

Leta 1914 je Vaupotič postal profesor glasbe v centralnem sementišču v Gorici. Eden izmed predmetov je bilo cerkveno petje, in to je poučeval prav on. Znano je, da si je dopisoval z Vinkom Vodopivcem. (Ta mu je prvi napisal nekrolog). P. Vaupotič je bil razgledana oseba. Večkrat je omenjen v lokalnem časopisju. Bil je zelo iskan spovednik. Znal je slo-

vensko, nemško in italijansko. Kako so potekale njegove zadnje ure življenja, preden in ko so prišli Italijani 9. avgusta 1916 na Kapelo, ni znano, niti niso našli nobenega dokumenta v nobenem vojaškem arhivu, ki bi pojasnil, zakaj je bil Vaupotič obsojen na smrt. Ko so namreč italijanski vojaki vstopali na Kostonjcevo, so ga zajeli, obsodili na smrt in ga po hitrem postopku ustrelili. Kje naj bi bil ustreljen, obstajata dve verziji. Ena pravi, da je bil pred samostanom, druga pa v železniškem predoru pod Kostonjcevo. Tako obstajata tudi dve verziji, kje so ga zajeli: v grobnici Burbonov ali v samostanski kleti, ki je patru služila za zatočišče, ali v predoru pod Kapelo. Približno en mesec so v časopisju, ki je izhajalo v Ljubljani, ugibali, kaj se je zgodilo z njim. Novica o njegovi smrti je bila potrjena šele spomladi l. 1917. (Tretja varianta, ki je bolj legendarna, pripoveduje, da se je pater ravno v času, ko so Italijani zasedali Kapelo, vračal iz Gorice. Zajeli naj bi ga v predoru pod Kostonjcevo ob vojaškem telefonu avstro-ogrske vojske, ki se je umaknila vzhodno od Gorice. Obtožili naj bi ga bili vohunstva). Pričevanja pravijo, da je bil pokopan na samostanskem vrtu. Ko so se po 12. soški bitki l. 1917 patri vrnil na Kostonjcevo, so iskali grob in odkrili 16 trupel, oblečenih v kute – umrle vojake so verjetno Italijani oblekli v meniška oblačila, ker so frančiškane zelo spoštovali in so mislili, da bodo kute popotnica v nebo.) Kdo je bil izmed teh trupel p. Vaupotič, niso ugotovili. Še danes ne vemo, kje je njegov grob. Pa

tudi nobene njegove fotografije ni. Prav je, je poudaril Podbersič, da je zdaj, sicer eno leto po 100-letnici njegove smrti, končno tudi on spet stopil iz pozabe. P. Niko je lepo povedal, da je knjižnica vsakega samostana njegovo srce, ki črpa modrosti iz vseh rodov. Atrij je pa življenje, tu se zbira voda in voda je življenje. Zato so atrij po projektu arhitekta Jelka Valenčaka spet popravili kot zbiralnik vode in ga poimenovali po p. Vaupotiču. Pri njegovi obnovi niso našli domnevnega skrivnega tunela, ki bi povezoval Kostonjcevo z goriškim gradom, a le zmešnjavo cevi in seveda cisterne, ki je segala do cerkve. P. Niko je omenil izvajalce del in se jim zahvalil (zidarstvo Gregor, inštalaterji Trampuž..., kamen je polagal Andrej Bergant). Zahvalil se je tudi slikarski Miri Ličen Krmpotič, ki je naslikala - ob zamisli Hvalnice stvarstva ali sončne pesmi - smrt p. Aleksandra Vaupotiča, naslanjajoč se na domnevo o njegovi smrti v tunelu. Zahvala je šla tudi vsem donatorjem. Ob koncu te obrazložitve so se verniki pomaknili v atrij, kjer je škof Bizjak blagoslovil novi samostanski biser, pa tudi omenjeno likovno umetnino. Tudi tu se je oglasila pesem župnijskega zbora Kapela in mladih ob spremljavi kitare patra gvardijana Jerneja. Brat Ambrož je s svojim zvonikom glasom prebral *Hvalnico stvarstva* sv. Frančiška. V refektoriju so izkušene roke skrbnih gospa pripravile bogat prigrizek, ki je bil tudi priložnost za prijateljsko druženje vseh udeležencev te zelo občutene slovesnosti.

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe

Silicanum

AGRIRESIDENCE ZA STAREJŠE

- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše

Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556

Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com

www.silicanum.com

Evropski projekt Restaura

Revitalizacija zgodovinskih stavb s pomočjo javno-zasebnega partnerstva

Leta 2016 se je začel evropski projekt RESTAURA – Revitalizacija zgodovinskih stavb preko shem javno-zasebnega partnerstva (program transnacionalnega sodelovanja Srednja Evropa 2014-2020), sofinanciran s strani Evropskega sklada za regionalni razvoj, ki je usmerjen v spodbujanje učinkovite uporabe javno-zasebnega partnerstva za obnovo in revitalizacijo zgodovinskih stavb v srednjeevropskih državah. V projekt so vključeni partnerji iz Poljske, Slovenije, Hrvaške in Slovaške, torej iz držav, kjer se veliko zgodovinskih stavb nahaja v slabem materialnem stanju in kjer je uporaba omenjenih shem zaradi različnih vzrokov slabo razvita.

Cilj projekta RESTAURA, ki bo trajal do maja 2019, je identificirati, preveriti in promovirati dobre prakse javno-zasebnega partnerstva na primeru zgodovinskih stavb. Ob omejenih javnih proračunih lahko ta mehanizem prispeva k ohranjanju slovenske in srednjeevropske materialne kulturne dediščine. V okviru projekta se tako razvijajo posvetovanja s ključnimi deležniki, strategije in drugi pomembni dokumenti, akcijski načrti, pilotne akcije, delavnice

za ključne deležnike, itd. S tem se namerava dvigniti zavest o

tost izvedbe. Bistvo javno-zasebnega partnerstva je učinkovito

Grad Rihemberk, med Vipavsko dolino in Krasom. Foto: Dominik Bizjak.

pomenu tega mehanizma ter poznavanje le-tega s strani ključnih deležnikov (lokalne skupnosti, podjetnikov, širše javnosti idr.) ter tako zagotoviti ohranjanje in valorizacijo kulturnih spomenikov in zgodovinskih stavb nasploh.

Kaj je javno-zasebno partnerstvo?

Gre za dokaj kompleksen mehanizem, ki je v slovenskem prostoru slabo poznan in neredko tudi predmet napačnega razumevanja. Mehanizem vpeljuje na področje izvajanja javnih storitev in izgradnje javne infrastrukture precej prednosti kot na primer razbremenitev javnih proračunov ter večjo učinkovi-

sodelovanje javnega in zasebnega sektorja na področju javne infrastrukture in storitev. Evropska komisija je že leta 2009 postavila, da javno-zasebno partnerstvo lahko prispeva k izhodu iz krize. Žal se v Sloveniji javno-zasebno partnerstvo pogosto napačno enači s privatizacijo. V Srednji Evropi še ni veliko primerov javno-zasebnega partnerstva na področju ohranjanja kulturne dediščine. Izpostaviti velja dobro prakso obnove palače Varaždinske županije v Varaždinu iz leta 2006. Palača, ki izvira iz 18. stoletja, je ostala v javni lasti. V razmeroma kratkem času jo je obnovil zasebni partner, ki se je tudi zavezal, da

bo stavbo vzdrževal dvajset let. To je ključnega pomena, saj prispeva h kakovostni in gospodarni

obnovi. V zameno za to županija zasebniku plačuje uporabni-

no. Na področju javno-zasebnega partnerstva se Slovenija v okviru Evropske unije uvršča med manj razvite države. Podobno velja tudi za določene druge države srednje in vzhodne Evrope. Pri projektu sodelujejo trije slovenski partnerji, in sicer Mestna občina Nova Gorica, Fakulteta za poslovne vede ter Znanstveno-raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Na pomen projekta kaže tudi vključitev treh pridruženih partnerjev, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Slovenske škofovske konference ter Nadškofije Ljubljana. Projekt RESTAURA vključuje

tudi aktivnosti na štirih pilotnih lokacijah – štirih zgodovinskih stavbah oziroma območjih, v štirih državah Srednje Evrope. Pilotne aktivnosti v Sloveniji potekajo na gradu Rihemberk, kulturnem spomeniku državnega pomena, ki je od leta 2013 v lasti Mestne občine Nova Gorica. Ta se je ob prevzemu gradu zavezala, da bo poskrbela za njegovo ohranitev, obnovo in oživljanje ter zagotovila večjo javno dostopnost in rabo tega izjemnega kulturnega spomenika. Aktivnosti projekta RESTAURA so na gradu Rihemberk že prinesle spodbudne rezultate. Izpostavili bi delovanje skupine lokalnih deležnikov RESTAURA, v katero so bili vključeni predstavniki različnih področij, pomembnih za prihodnost gradu. Vzpostavljeno sodelovanje in zaupanje je bistveno prispevalo h ključni prelomnici – k ponovnemu odprtju gradu za obiskovalce. To je bilo realizirano v juniju 2017, v sodelovanju Krajevne skupnosti Branik in Mestne občine Nova Gorica. Grad, ki si ga je za zdaj mogoče ogledati le

ob koncih tedna ali v okviru organiziranih skupin, je od junija obiskalo že več kot 2400 obiskovalcev.

Projektne aktivnosti so v nadaljevanju usmerjene predvsem v razmislek in pripravo dokumentacije, potrebne za definiranje najprimernejših vsebin gradu, ohranitev njegove kulturno-zgodovinske vrednosti (izdelava Konservatorskega načrta), pridobitev gradbenega dovoljenja za obnovo (dopolnjevanje obstoječe gradbeno-tehnične dokumentacije) in seveda za pridobivanje finančnih sredstev iz različnih virov. Primerno obliko javno-zasebnega partnerstva bo Mestna občina Nova Gorica iskala predvsem za vsebine, ki bodo predstavljale podporne programe na gradu, ki naj v prihodnje postane središče kulturnega in drugih oblik trajnostnega turizma Goriške.

Neva Makuc in Petra Kolenc, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Raziskovalna postaja ZRC SAZU v Novi Gorici
Nataša Kolenc, Mestna občina Nova Gorica

Ena od delavnic, delovnih srečanj članov skupine lokalnih deležnikov RESTAURA. Lokacija Branik, Kulturni dom. Foto: Nataša Kolenc, MONG.

Z 2. strani

Občuten spominski večer ...

Knjiga ni v prodaji. Kot je povedala dr. Quaranta, so prostovoljni prispevki zanj namenjeni ustanovi Onlus Cure palliative Mirko Špacapan Amore per sempre, ki skrbi za onkološke bolnike. O sami knjigi, ki ji je spremno besedo napisala Tatjana Rojc, je s tehtnimi, filozofsko navdahnjenimi besedami spregovoril muzikolog, glasbenik, glasbeni publicist in instrumentalist dr. Aleksander Rojc. Tudi on je naglasil neštete Mirkove vrline in njegovo vztrajno služnje družbi, kateri je bil prepotreben. "Špacapanovo življenjsko izkustvo pa nam je pokazalo tudi, da pomeni služiti družbi predv-

sem biti drugim na razpolago. Ampak ne samo to: ne moreš opravljati vsega tega, kar je Mirko delal, če ti ob tem ne pomaga tvoj credo, če ne daješ življenju smisla, in Špacapan je bil tudi s te strani skromen, a zavesten služabnik svoje etične in življenjske resnice". Glede njegove glasbene ustvarjalnosti meni, da se je: "globoko zavedal, da je glasba bistveni element vzgoje in da brez glasbe ni nikakršne civilizacije. Glasba spremlja našo samoto, nas nauči živeti v družbi, nauči hoje in premikanja, ozdravi tako govorno kot miselno jecljavost, uči nas združevanja in osvetljuje narodnostni predznak.

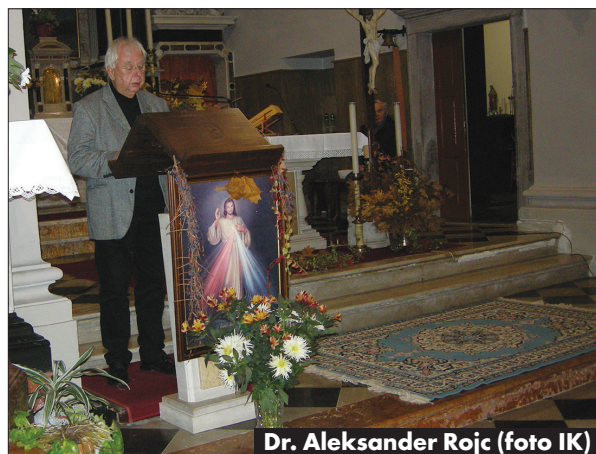
Je torej naša življenjska učiteljica v najbolj poglubljenem in metafizičnem smislu. V spremni besedi Špacapanovemu prevodu in uglasbitvi Balantičevih lirik je dr. Tatjana Rojc zelo pronicljivo zapisala, da jih '...skladatelj ume kot molitve, ki vzraščajo v odraz pomembne slovenske tradicije cerkvenega petja, kjer se beseda in napev spajata v neločljivo celoto ... kar najbolj markantno zaznamuje /... / te skladbe, je nedolžnost, nekakšna molitev čiste duše, ki nedvomno nosi v sebi izjemno vero, vendar ta vera ni osvajanje nečesa, ampak dar, ki ga aytor sprejema kot milost... Mirko Špacapan je namreč v glasbo želel vnesti smisel absolutne molitve in tako zavestno ni zašel v iskanje atonalne ekspresije, temveč je

udejanjal melodijo, ki se sama od sebe prelevi v versko pesem ...". Priložnostni govor s trdo, stvarno vsebino je z več kot kančkom grenkobe imel odv. Damijan Terpin, velik Mirkov prijatelj in njegov tesni sodelavec v stranki SSK. Zaupal je, da, še posebno, ko gre v naši manjšini vse narobe, misli, kako bi bilo, ko bi Mirka imeli še med nami. Saj smo "z njegovim odhodom v večnost izgubili oporno točko ali svetilnik v razburkanem morju, po katerem v na pol razbiti barki plava naša narodna skupnost. Da, svetilnik se mi zdi prava prispodoba za Mirkota, močnejši in soliden, visok, siguren, za katerega veš, da nanj lahko računaš v katerikoli situaciji. /... / In prav nerodno mi je, če pomislim, da nas Mirko z nebes opazuje, kako čofotamo v tej politični mlakuži leve sredine, z Demokratsko stranko, ki nas noče, in mi njo še manj; gleda nas, kako se puščamo izsiljevati glede obvezne spojitve glasbenih šol; opazuje, kako je neprimerno preveč italijanskih otrok in povsem italijanskih družin v naših šolah in v naših športnih društvih; opazuje, kako z repom med nogami spremljamo že drugi finančni potop domnevno vsemogočini 'yuppijev' na čelu t. i. 'manjšinske finančne družbe'; gleda, kako nemo dopuščamo, da se naša matična domovina dobesedno požvižga in iz nas dela norca glede volilnega zakona, ki nas bo tokrat dokončno izključil iz itali-

janskega parlamenta; in žalosti se, ko postajajo naše kulturne prireditve, vključno s sobotno Cecilijanko, pravzaprav ne več slovenske, pač pa le še dvojezične /... /". Pri tem pa je poudaril, da "se Mirko ni nikoli pritoževal, ni jamral in ni iskal krivca pri drugih, pač

dil in garal, plačal, ne samo v denarju, pač pa v vseh smislih, predvsem pri sprejemanju odgovornosti, tveganj in posledic. In vse to je počenjal, tako rekoč, vedno z nasmehom na obrazu, ki mi ostaja v živem spominu še danes. Jeza in razočaranje sta mu

trajala dve minuti, potem je že mislil, kako ven iz neprijetne situacije. /... / Iskanje zunanjih krivcev za naše lastne neuspehe je eno samo skrivanje in prikrivanje, ki je postalo v naših sredinah, še zlasti v našem dnevniku, pravi vsemanjinski šport, /... / ni korajže na glas povedati, da, potem ko nas je skupina zamejskih veljakov in zaupnikov

Dr. Aleksander Rojc (foto IK)

takratne Jugoslavije oropala dveh bank, so njihovi dediči zdaj zapravili še finančno družbo in premoženje vseh delničarjev, ki so jim na občnih zborih lagali.

Če bomo še naprej iskali krivce drugje in ne bomo sposobni na glas določenih stvari povedati niti med tistimi, ki podobno mislimo, ter tudi kaj tvegati zaradi tega in predvsem ukrepati posledično, nam nihče več ne bo verjel /... /.

Bistrosti in talentov Bog ni zaupal vsem v enaki meri, to je res, saj je Mirka bogato obdaril. Nekaj bistrosti in talentov pa ima tudi vsak od nas. Volja in korajža pa nista le od Boga, na nas je, da ju izkažemo, če hočemo svet okoli sebe spreminjati na bolje. Mirko je to počel vse življenje".

Gledališče Verdi Gorica

Umetniška sezona 2017 - 2018

UMETNIŠKI DIREKTOR WALTER MRAMOR

torek, 5. decembra – ob 20.45

GLASBA IN BALET

GISELLEnastopa skupina Balletto di Roma
koreografije Imar Serussi Sahar in Chris Haring/Liquid Loft**PREDPRODAJA IN INFORMACIJE:**Blagajna Občinskega gledališča Giuseppe Verdi
Gorica – Korzo Italia | tel. 0481 383602
Od ponedeljka do sobote 17.00 / 19.00
www.3.comune.gorizia.it/teatro

nedelja, 10. decembra – ob 16.00

VERDI YOUNG

BOŽIČNE PESMIMUZIKAL
produkcija Fantateatrof TeatroVerdiGorizia
@TeatroVerdiGo
teatroverdigorizia
teatroverdigorizia**viva ticket**
by BEST UNION
www.vivaticket.it